

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1948

Γραμματική
Β. Ζουφίνης

15/8/49-50
51-

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

~~64 150.~~

64 140
25 133

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1948

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο συμβαίνει, ὥστε πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π.χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ): *ῥίς, μῦς, μυστήριον*.

Σημεῖοις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμῃ γράμμα, τὸ F, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμα του λέγεται δίγαμμα, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του β α ὤ. Ἐπροφέρετο περίπου ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ ὅπως τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις *αἴριον*.

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὁμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. *Παργαῖω* ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π.χ. *παιδιά, καθάριος*.

α΄) Φωνήεντα.

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν)

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρὰ** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθην τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἦτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἦτοι περίπου ὡς οο).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθην εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροσέφεροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἴνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον \smile , ἵνα δὲ δηλωθῆ ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\bar{\smile}$, ὡς π.χ. *κιημά*, *κιηοῖς*, *πῆχῆς*, — *ᾄρα*, *ἰμή*, *θῆμός*.

β') Σ ύ μ φ ω ν α .

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑννέα, ἦτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**·

2) πέντε, ἦτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ(ς), λέγονται **ἡμίφωνα**· καὶ

3) τρία, ἦτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (β' καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικὰ** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὁποῖα τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἦτοι λεπτὰ) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἦτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἔνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ύγρα** λ, ρ καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ(ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὐρίσκειται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ ἢ πρὸ τοῦ ξ: *ἄγκυρα*, *ἀγγεῖον*, *ἄγχω*, *ἄγξω*.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἦτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ+σ ἢ γ+σ ἢ χ+σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π+σ ἢ β+σ ἢ φ+σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ+δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων: *κόραξ* (κόρακς), *Ἄραψ* (Ἄραβς), *Θήβαζς* (Θήβαοδε), *ζάπλουτος* (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ γ χ	π β φ	τ δ θ
ἡμίφωνα	ἐνόρινα	μ	ν
	ἕγγρα	λ	ρ
	συριστικά		σ(ς)
διπλαῖ	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογοι.

§ 6. Αἱ δίφθογοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἕνδεκα, αἱ ἑξῆς : αἰ, εἰ, οἰ, υἰ, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, φ. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτὼ αἰ, εἰ, οἰ, υἰ, αυ, ευ, ηυ, ου λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς α, η, φ λέγονται καταχρηστικά.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογον αἰ τὴν προφερόμεν ὅπως τὸ ε, τὰς δὲ διφθόγγους εἰ, οἰ, υἰ καὶ ηἰ ὅπως τὸ ι, τὴν δίφθογγον α εὖως καὶ τὸ ἄπλοῦν α καὶ τὴν δίφθογγον φ ὅπως καὶ τὸ ἄπλοῦν ω, τὰς δὲ διφθόγγους αυ, ευ, ηυ τὰς προφερόμεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν καὶ ρ ὡς αβ, εβ, ηβ, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ. Ἀρχῆθεν ὁμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἤτοι τὰ δύο φωνήεντα ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται πρβλ. νῦν: *Νεράϊδα, ἀνυολέμονο, ρόϊδο*.

Σημείωσις 2. Τὸ ι, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς καταχρηστικὰς διφθόγγους ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται ὑπογεγραμμένον ἰῶτα. Τοῦτο ὁμως, ὅταν αἱ δίφθογοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (Αι, Ηι, Ωι) καὶ τότε λέγεται προσγεγραμμένον ἰῶτα: *Ἄιδης* (πρόφ. ἄιδης), *Τη*: *ΘΕΩι* (πρόφ. τῆ θεῶ).

§ 7. Αἱ δίφθογοι γενικῶς εἶναι μακραὶ. Μόνον ἡ αἰ καὶ ἡ οἰ λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκονται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ῥήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: *μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι παιδεῦσαι—μούσαις, πῶλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι*.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα μὲ ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *τε-τρα-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῆται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον : *ἱ-α, οἷ-ει* (=νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς, μία λέξις, ἐὰν ἔχη μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐὰν ἔχη δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐὰν ἔχη τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καὶ ἐὰν ἔχη περισσότερας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *φιλόσοφος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει συλλαβὰς περισσότερας τῆς μῆς, λέγεται **λήγουσα**, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα** καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζεται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *πέ-τρα* (τρόπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-στω* (σταυρός)· ἄλλά : *βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-λω, ἄρ-μα, ἔν-τερον*.

Σ η μ ε ί ο σ ι ς. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν : *πρᾶ-γμα, δρα-χμὴ* (κηρὸς), *ἀοι-θμὸς* (τιμῆμα), *φά-την* (θνητός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβί-

ζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοὐλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἔξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικά λέξεις Ἑλληνικῆς : *ἐ-στράτεσε* (στρατός), *ἐ-χθρός* (χθές), *βᾶ-κτρον* (κτιῆμα), *ἰ-σχνός* (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : *ἄρ-κτος*, *ἄν-δρες*, *Ἄμ-βρακία*.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἐκθλιψις, ὅποτε καὶ αὐταὶ συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις : *προο-έχω*, *συν-άγω*, *ρουν-εχῆς*, *Ἑλλήσ-ποντος*· ἀλλὰ : *πα-ρέχω*, *ὕ-πάγω*, *φί-λιππος*, *ἄ-γρου-προς*, *πρω-ταγωνιστής*.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *κοί-τη*, *κρού-ω*.

2) **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν : *ἀ-στός*, *ἄλ-λος*, *ἐ-χθρός*, *τό-ξον*.

3) **βραχεῖα**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : *ἀ-έρες*, *φύ-γε-τε*.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτηκοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ **ψιλῆ** (´), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ **δασεῖα** (´), ἥτοι σημεῖον παχείας πνοῆς : *ἀρετή*, *ῶρα*, *ὁδόν*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον *χ*· π.χ. *ἵππος* (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζονται ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : *ῥνος*, *ὀήτωρ*.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων, ἄλλαι μὲν, αἱ πλείσται, **ψιλοῦνται** (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλῆν), ἄλλαι δὲ **δασύνονται**.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβίας, μία συλλαβὴ τὸν ἰ ζ ε τ α ι, ἥτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβὰς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἐν σημείον, τὸ ὁποῖον καλεῖται τόνος : *κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθὸς μαθητῆς.*

Σημεῖοσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : *μήν, φῶς, παῖς.*

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (ˆ).

Σημεῖοσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἑλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὁ) *ἐλαίων* — (τῶν) *ἐλαίων*, (τὸν) *κῆπον* — (τῶν) *κῆπων*.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραλήγουσας : (ἄνθρωπος) *φιλόανθρωπος, φιλανθρωπότητος.*

2) Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὀμηρος) Ὀμήρου, (διδάσκαλος) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δεξύνεται : *πεῖθομαι, λόγος, ἐλθέ.*

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δεξύνεται : *μήτηρ, παῦο.*

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : *μῆτερ, παῖε.*

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικῆ, αἰτιατικῆ καὶ κλητικῆ τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, δεξύνεται : *ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὦ τιμή—οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὦ θεοί—ἡ ἐσθῆς, ὁ ποιμήν, ὁ ἱμάς.*

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : *κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταῖς—θεοῦ, θεῶν, θεοῖς.*

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικῆ, ἐκεῖ τονί-

ζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίξῃ ἡ λήγουσα : *γέρον, γέροντος, γέροντες*· ἀλλὰ : *γερόντων*.

9) Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμῶ) *τιμῶ*, (ἡχόος) *ἡχοῦς*. Ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὤξυνετο : (ἔσταως) *ἔστώς*, (κλήις—κλήης) *κλείς*.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : *χειρῶναξ, ἀδλαξ* (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρός) *εὔκαιρος*, (δός) *ἀπόδος*, (φρὴν) *μεγαλόφρων, μεγαλόφρον*.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ *τιμῶ* τοὺς σοφοὺς *ἀνδρας*.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς, μία λέξις λέγεται :

1) **ὀξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : *ἀνὴρ*·

2) **παροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : *κόμη*·

3) **προπαροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : *φιλότιμος*·

4) **περισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ *κριτοῦ, τιμῶ*·

5) **προπερισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : *κῆπος*·

6) **βαρύτονος**, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : *χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε—πεῖθω, παιδεύω*.

Σ η μ ε ῖ ο σ ι ε. Θεσίς τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

α) ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνηέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων σημειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : *ἠώς, ὀδός*· *Ἡώς, Ὁράτιος*· *τῆ θεῶ, φῶδῃ*· *ᾠδεῖον* (ἢ *ᾠδεῖον*) (βλ. § 6 σημ. 2).

β) ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αἰτια ἀποτελοῦνται : *Αἰγύς, αἰρετός, αἰλός*· *οὐρανός, σφαῖραι, τὰ σφαίραε, Οἰδίους*.

γ) ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπέτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε

ἡ μὲν ὄξεια (ἢ βαρεία) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περιστοιχισμένη ὑπεράνω αὐτοῦ: Ἄριμις, Ἡρα, Ὀμηρος, αὔρα, Αἴας—Εὔρος, αἶμα.

ς') Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικάι λέξεις.

1. Πρόκλισις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἥτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἦ, οἶ, αἶ**, τρεῖς προθέσεις, **αἶ εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ**, καὶ τὰ τρία μόρια **ὦς, εἶ, οὖ**, ἐπειδὴ πάντοτε προσφέρονται λίαν στενωῶς μετὰ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃ λέξει, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις** ἢ **προκλιτικάι**.

Σημείωσις. Τὸ μόριον **οὖ** τονίζεται (μετὰ ὄξειαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις: *εἰόξενον μὲν, ἐξικνούτιο δ' οὖ, φῆς ἢ οὖ; πῶς γὰρ οὖ;*

2. Ἐγκλισις.

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προσφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μετὰ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξειν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὄξεια) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται: *ἄνθρωπος τις ταυτὰ φησι τῷ πατρὶ μου.*

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικάι λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά'** (πρὸβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. *φώναξέ με, μίλησέ μου* — *ὁ φίλος του, λέγε μας*).

§ 20. Ἐγκλιτικάι λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι:

- 1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *μοῦ, μοί, με* — *σοῦ, σοί, σέ—οὔ, οἶ, εἶ*
- 2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τίς, τί*, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς *ἅπτα (=τινά)*
- 3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων *εἰμι (=εἶμαι)* καὶ *φημι (=λέγω)*, πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν *εἶ* καὶ *φῆς*
- 4) τὰ ἐπιρρήματα *πού, ποί, ποθὲν—πῶς, πῆ ἢ πῆ, ποτέ*
- 5) τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί, πέρ, πῶ, νύν*
- 6) τὸ πρόσφραμα δὲ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ): *τοιός-δε, Μέγαράδε (=εἰς τὰ Μέγαρα)*.

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος:

- 1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς

ὄξεϊα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (*ἄνθρωπός τις, κήρυκές τινες*) ἢ προπερισπωμένη (*σφαῖρά τις, στρατιῶταί τινες*) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικὴ (*εἴ τίς φησί μοι ταῦτα*).

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (*θεός τις, θεοί τινες—ὄρω σε, καλῶ τινα*), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (*γέρον τις, λέγει τι*).

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (*φίλοι τινές, ὀλίγοι εἶσιν*) ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιπιν (*πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοὶ*) ἢ ὅταν προηγῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (*Ὀμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν*).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὄρισμένες πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνώνουνται καὶ γράφονται μαζί μὲ αὐτὰς ὡς μία λέξις: *ὄδε, ἦδε, τόδε—ὄσπερ, ἦπερ, ὄσπερ—τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—οὔτε, ὄσπερ, ὄσπερ* κτλ. Αἱ λέξεις, αἱ προσερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν: *ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, ὄσπερ* κτλ.

ζ') Ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα:

1) ἡ ὑποδιαστολὴ (.). Αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν **ὄ,τι** πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου **ὄτι**.

2) τὰ διαλυτικά (*). Ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ**, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ **ι** ἢ τὸ **υ** δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως: *ἄπνια, τοῦ Γαίτου*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ διαλυτικά δύναται νὰ παραλείπονται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων: *ἄυλος, ἄυλον, Γάιος*.

3) ἡ ἀπόστροφος ('). σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28).

4) ἡ κορωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26).

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι:

α) ἡ τελεία στιγμὴ (.). Διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων **π ε ρ ἰ ο δ ο ι**, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν ὁπωσδήποτε πλήρως νόημα.

β) ἡ μέση στιγμὴ ἢ ἄνω στιγμὴ (*). Διὰ ταύτης χωρίζονται

ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἤτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν νόημα ὁποσδήποτε αὐτοτελές·

γ) ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,). Διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ) τὸ ἐρωτηματικόν (;). Τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε) τὸ θαυμαστικόν ἢ ἐπιφωνηματικόν (!). Τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ καὶ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφραρίζουν τὸν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἔκπληξιν κττ.

ς) τὰ ἀποσιωπητικά (...). Διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι (ἀποσιωπᾶται, ἤτοι) παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κττ.

ζ) ἡ παρένθεσις [()]. Ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξήγησιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η) τὰ εἰσαγωγικά (« »). Ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἤτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται (πρὸβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-ζάτισε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικά πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εὐφωνικά σύμφωνα.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μα-

κρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (Ἀθηνῆα) Ἀθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾷ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρόθησαν : τιμῶμεν (τιμᾶομεν)· ἀλλὰ : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε). (Βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρῶσις.

§ 26. Κρῶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μᾶς λέξεως μετὰ τὸ ἀρκτικόν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνεσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) ἄλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἶτα) καῖτα (προβλ. : θὰ ἀγαπῶ, θὰγαπῶ—τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρῶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὄ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὄς, ἦ, ὄ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὄ ἀνὴρ) ἀνήρ, (ἦ ἄν) ἄν.

§ 27. Κρῶσιν μετὰ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὄς, ἦ, ὄ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ : (ὁ ἀνθρώπος) ἄνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοῖμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτά, —(ἡ ἐγὼ) ἀγώ, (ὃ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὗ ἔνεκα) οὔνεκα—(ὃ ἀγαθὲ) ὠγαθέ.

2) ἡ λέξις ἐγὼ μετὰ τὴν λέξιν οἶδα (=γνωρίζω) καὶ μετὰ τὴν λέξιν οἶμαι (=νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι.

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἡ πρόθεσις πρὸ : (καὶ ἐγὼ) καῖγώ, (καὶ ὅπως) καῖπως, (πρὸ ἔργου) προῖργον.

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μετὰ τὸ μόριον ἄν : μεντᾶν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τὴν κρῶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ ἰ εἰς τὸν φθόγγον, ὃ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ; καῖτα (=καὶ εἶτα), ἐγῶδα (=ἐγὼ οἶδα). ἀλλὰ : καῖπειτα (=καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἕτερος κατὰ τὴν κρῶσιν αὐ-

τῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος : (τοῦ ἀτέρου) *θάτερον*, (τὸ ἄτερον) *θάτερον*.

3. Ἐκθλιψις.

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ *υ*, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρχικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἀλλὰ ἐγὼ) *ἀλλ' ἐγὼ*, (οὔτε εἶδον) *οὔτ' εἶδον*, (ἐπὶ αὐτὸν) *ἐπ' αὐτόν*, (ἀπὸ ἐκείνου) *ἀπ' ἐκείνου*.

Ἐπερὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) *παρ' ἐμοῦ*, (παρὰ ἔχω) *παρέχω*.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν :

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) *ἐπ' αὐτοῦ*.

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἑπτὰ**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεινὰ ἔπαθον) *δειν' ἔπαθον*, (ἑπτὰ ἦσαν) *ἑπτ' ἦσαν*.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένῃ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ἄφω-
νον ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ἄφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ ἄφωνα τρέπονται εἰς δασέα : (ὑπὸ ἡμῶν) *ὑφ' ἡμῶν*, (κατὰ ἑαυτὸν) *καθ' ἑαυτόν*, (νύκτα ὄλην) *νύχθ' ὄλην*, (ἑπτὰ ἡμέραι) *ἑφθήμερος*· ἀλλὰ : (σίγκος, ὑφάντης) *σακχυφάντης*.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ *υ* δὲν ἐκθλίβεται προσέτι :

- α) τὸ τελικὸν *α* καὶ *ο* μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον *τὰ, τό, πρὸ* κτλ.
β) τὸ τελικὸν *ι* τῶν προθέσεων *ἄχρι, μέχρι, περί*, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων *τί, τι* καὶ *ὅ,τι* καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου *ὅτι*.

4. Προσθετὰ ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων *ν* ἢ *ς* ἢ *κ*, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **προσθετὰ ἢ εὐφωνικὰ** σύμφωνα.

- 1) Τὸ εὐφωνικὸν *ν* προσλαμβάνουν :

α) οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος **ἔστι**: *ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμιός ἐστιν ἐκεῖνω.*

β) οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικῷ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **ε**: *εἶπεν ἡμῖν.*

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὔτω**: (οὔτω λέγουσιν) *οὔτως ἔλεγον.*

Σημεῖωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύναται νὰ ὑπάρχη καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ**: (οὐ λέγω) *οὐκ ἔλεγον.*

Ὅταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ**: (οὐκ ἔρχομαι) *οὐχ ἔπομαι.* (Ποβλ. § 30).

Σημεῖωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (=οὐκ ἔτι) ἐσηματίσθη καὶ ἡ λέξις μηκέτι (=μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται **οὐ** καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχη στίξις: *ἐξικνούσιντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν* (§ 18, Σημ.).

5. Πάδη φωνηέντων.

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις

1) πάσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται: *πατέρα - πατρός* (πατερός), *σκόροdon* (σκόροdon), *γίγνομαι* (γιγένομαι), *ἔ - σχον* (ἔ - σεχ - on) (Ποβλ. νῦν: *σιτάρι - στάρι*).

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως: *Μυτιλήνη - Μιτυλήνη*, *Δανούβιος - Δούναβις*. (Ποβλ. νῦν: *ἄνειρο - εἴνορο*, *ὄλακτῶ - ὄλαχτῶ - ἄλυχτῶ*).

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὅμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως: *ἄτερος - ἔτερος*, *μολάχη - μαλάχη*, *ὀβελός - ὀβολός* (Ποβλ. νῦν: *τέσσαρα - τέσσερα*).

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρόν: (νᾶός, νηός) *νεώς*, (βασιλῆος) *βασιλέως*, (βασιλῆᾶ) *βασιλέᾶ*, (ἠοίειν) *ἔφκειν*.

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἤτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου: *ρέμο-ρομή, ῥήγνυμι-ῥωγμή*. Ὁμοίως: *ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα*.

* 6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἤτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (**συστελλεται**): *ποιέω-ποιητής, ἴστυμι-ἴσταμεν, ζιών-ζιόνος*.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι: *φεύγω-ἔφϋγον, λείπω-ἔλιπον*.

Ἡ ἕκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκόμενων, καλεῖται **ἀντέκτασις** ἢ **ἀναπληρωματικὴ ἕκτασις**: (*μέλαν-ς μέλας, ἔν-ς εἶς, ὀδόντ-ς ὀδοῦς, τιθέντ-ς τιθείς, φθέρω-ς φθέρω*) **φθείρω**.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζονται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος π.χ. *φρῆν, φρονός, φρονῶ, ἄφρων-λείπω, λοιπός, ἔλιπον-φέρω, φόρος, φῶς, δίφθογοι* (Μετάπτωσις).

6) Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἤτοι τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ **ν**, τὸ **ρ**, τὸ **ς**, **ξ** (=κς) καὶ τὸ **ψ** (=πς). (Βλ. § 5, Σημ. 2): *Ἑλλην, ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραψ*. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται: (τοῦ γέροντ-ος) ὃ γέρον (ἀντὶ ὃ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ πρόθεσις ἐκ καὶ τὸ μόριον οὐκ (ἢ οὐχ) προφέρονται μετὰ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃ λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ κ (ἢ τὸ χ) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν. (Ποβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ**, εὐρισκόμενον μετὰ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται (*γέγραφ-σ-θε*) *γέγραφθε*, (*ἔσπαρ-σ-θαι*) *ἔσπαρ-θαι*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐξ (=ἐκς) προήλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς ἐκ πρὸ συμφώνου: (ἐξ Κορίνθου, ἤτοι ἐκς Κορίνθου) *ἐκ Κορίνθου*.

3) Τὸ **σ**, τὸ **ι** καὶ τὸ **ϕ** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιότερους χρόνους,

ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μετὰ δύο φωνηέντων, ἀπεβλήθησαν. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασύ πνεῦμα (§ 12, Σημ.) π.χ. (σέρπω) *ἔρπω*, (σέπομαι) *ἔπομαι*, (σίστημι) *ἴστημι*, (σέχω, ἔχω) *ἔχω*, (jῆπαρ) *ἦπαρ*, (φοῖνος) *οῖνος*—(λέγοι-σο) *λέγοι-ο*, (τέλεσ-ος, τέλεος) *τέλους* (πρβλ. τελεσ-φόρος)—(τιμά-jω) *τιμάω-ῶ*, (καλέ-jω) *καλέω-ῶ*—(πνεύ-ω, πνέFω) *πνέω* (πρβλ. πνεῦ-μα).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προήλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι, γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) σσ εἰς ἓν σ.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) *τάπης*, (ἐπίεδ-σα) *ἐπίεσα*. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) *νύξ*, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι ντ, νδ, νθ), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (ιμαῖ-ντ-σι) *ιμαῖσι*, (ὀδόντ-ς) *ὀδούς*, (λυθέντ-ς) *λυθείς*, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) *σπείσω*, (πάσχω, πένθ-σομαι) *πέισομαι* (=θά πάθω). (Βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλλαν-ς) *τάλλας*, (κτέν-ς) *κτεῖς* ἀλλὰ (κτεν-σὶ) *κτεσί*, (γείτον-σι) *γείτοσι*. (Βλ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ξ ἢ τοῦ ρ : ἐνοσημαῖνω, ἐνοσκήπω, ἐνεεῦγνυμι, ἐνράπιω, ἐνρογος (ἀλλὰ καὶ ἔρογος).

Τῆς δὲ προθέσεως σὸν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, εἰ μὲν ἀκολουθῆ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-αιτος) *συσ-αιτος*· εἰ μὲν ἀκολουθῆ ξ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) *σύζυγος*, (συν-σκευάζω) *συ-σκευάζω*, (συν-σιρέφω) *συ-σιρέφω*.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχη εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προήλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήνοχα (πρβλ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήν-τα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ

ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὁμοίων κάπως σύμφωνον : ἀμφορεύς ἐκ τοῦ ἀμφορεύς), *σκιμπούς* (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους), Πρὸβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρχικὸν ρ διπλασιάζεται :

α) εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουσι αὐξήσιν ἢ ἀναδιπλασιασμόν ε : *ὄρω-ἔρορον, ῥίπτω-ἔροπιτον-ἔροπιφα*.

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὑρεθῆ ἢ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆεν : *ῥητὸς-ἄρορητος-ἀπόρορητος, ῥωστὸς-ἄρωστος ἄλλά : ἔρωστος, εὔρωθμος*.

2) Μεταξὺ ἐνοίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β : *μεσημ-β-ρία* (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), *μέμ-β-λωκα* (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα πρὸβλ. μολ-ὼν λαβέ). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀν-δ-ρὸς (ἐκ τοῦ ἀν-ρὸς, ἐκ τοῦ ἀνερός). (Βλ. § 32, 1).

3. Μετάδεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν *αν, αρ, ορ* ἔπαθεν ἐπένθησιν, ἦτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον *αι ἢ οι* : (ὕφάν-*ja*) *ὑφαίνω*, (τάλαν-*ja*) *τάλαινα*, (χαρ-*á*, χάρ-*ja*) *χαίρω*, (μόρ-*a*, μόρ-*ja*) *μοῖρα*. (Πρὸβλ. χαμαῖλι-χαῖμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (*κ, γ, χ*) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ : (φύλακ-*ς*) *φύλαξ*, (λέγ-*ω*, ἔλεγ-*σα*) *ἔλεξα*, (ὄνυχ-*ς*) *ὄνυξ*.

2) Χειλικὸν (*π, β, φ*) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ : (τρέπ-*ω*, τρέπ-*σω*) *τρέπω*, (Ἄραβ-*ς*) *Ἄραβ*, (γράφ-*ω*, γράφ-*σω*) *γράφω*. (Βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν ἐνοίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτὸ, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) ἐνοίνων (μμ, νν) ἢ

ὕγρων (λλ, ρρ) εἰς ἓν ἔνρινον (μ, ν) ἢ ὕγρον (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ ᾠ εἰς η (ἢ ᾠ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἰ ἢ ῥ εἰς ι ἢ ῥ: (νέμ-ω, ἔνεμ-σα, ἔνεμ-μα) *ἔνειμα*, (φαίνω, ἔφᾶν-σα, ἔφᾶν-γα), *ἔφηνα*, (ἀγγέλλω, ἠγγέλ-σα, ἠγγέλ-λα) *ἠγγεῖλα*, (φύρω, ἔφῦρ-σα, ἔφῦρ-ρα) *ἔφῦρα*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφομοιώθη τὸ σ μὲ τὸ προηγουμένον ὕγρον (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν διτηρήθησαν τὰ δύο ὕγρά: *ἄλλος*, *ἔρση*, *χέρσος*, (θάρος) *θάρος*, (χερσόνησος) *χερσόνησος*.

4) Τὸ ἡμίφωνον **ἰ** εἰς ἀρχαιότατους χρόνους ἔντος λέξεως

α) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **λ** ἀφομοιώθη πρὸς αὐτὸ: (ἀγγελλ-ος, ἀγγέλ-ἰω) *ἀγγέλλω*, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-ἰω) *βάλλω*.

β) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **ν** ἢ τοῦ **ρ**, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν **α** ἢ **ο**, ἀφομοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) **νν** ἢ **ρρ** εἰς ἓν **ν** ἢ **ρ** καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου **ε** εἰς **ει** καὶ τοῦ ἰ ἢ ῥ εἰς **ι** ἢ **ῥ**: (τέν-ἰω,., τέν-νω) *τείνω*, (κλί'ν-ἰω, κλί'ν-νω) *κλί'νω*, (ἀμῦ'ν-ἰω, ἀμῦ'ν-νω) *ἀμῦ'νω*, (σπέρ-ἰω, σπέρ-ρω) *σπείρω*, (οἰκτί'ρ-ἰω, οἰκτί'ρ-ρω) *οἰκτῖ'ρω*, (φῦ'ρ-ἰω, φῦ'ρ-ρω) *φῦ'ρω*.

γ) εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (**κ**, **γ**, **χ**) καί, σπανιώτερον, κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν **τ** καὶ **θ**, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς **σσ** ἢ **ττ**: (φυλάκ-ἰω) *φυλάσσω* ἢ *φυλάττω*, (τάγ-ἰω) *τάσσω* ἢ *τάττω*, (ταράχ-ἰω) *ταράσσω* ἢ *ταράττω*—(χαρίετ-ἰα) *χαρίεσσα*, (πλάτ-ἰω ἢ πλάθ-ἰω) *πλάσσω*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ **ἰ** μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ **γ** συνεχωνεύθη εἰς **ξ**: (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-ἰω) *οἰμῶξω*.

δ) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸ εἰς **ξ**: (παίδ-ἰω) *παίξω*, (ἐρίδ-ἰω) *ἐρίξω*.

ε) εὐρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ **ντ** ἢ **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὀδοντικὸν εἰς **σ** καὶ ἔπειτα ἔγινεν ἀπβολὴ τοῦ **ν**, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος: (πάνι-ἰα, πᾶν'ν-σα) *πᾶσα*, (λυθέντ-ἰα, λυθέν-σα) *λυθεῖσα* (ἐκόντ-ἰα, ἐκόν-σα) *ἐκοῦσα*. (Πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφῶνων.

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἔαν εἶναι

ἐτερόπουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ἦτοι) γίνεται ὁμόπουν με τὸ ἐπόμενον ὀδοντικόν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τός), τακ-τός (ἐτάγ-θην) ἐτάγ-θην, κρούφ-α (κρουφ-τός) κρουπ-τός, (κρούφ-δην) κρούβ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τά (ἀλλά : ἐβ-δομος), ὄκ-τώ (ἀλλά : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδή συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν με ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ—πτ, βδ, φθ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκ έω κτλ.

2) οὐρανικὸν κ ἢ χ εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μός) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγμένος.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κμ καὶ χμ : ἀκμή, αἰχμή.

3) χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀ φ ο μ ο ι ο ὦ τ α ι με αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τριβ-ω (τριβ-μα) τριμμα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα), ἄσ-μα, πιθ-ανός (πιθ-τός) πισ-τός.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ : Ἀτθίς, Παιθεύς, Κάδομος, πυθμήν, ἀτμός. Ὅμοίως διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὁποῖον προήλθεν ἀπὸ κζ ἢ γζ ἢ χζ). (Βλ. κατωτέρω).

5) τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ ν εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς σ : πλοῦτ-ος (πλούτ-ιος) πλούσ-ιος, ἀθάνατ-ος (ἀθανατ-ία) ἀθανασ-ία, ἐκόντ-ες (ἐκόντ-ιος, ἐκόνσ-ιος) ἐκούσιος (Βλ. § 32, 6 καὶ § 33, 5). Ἄλλά : αἰτία, σκότιος, ἐναντίος κτλ.

6) τὸ ἔνρινον ν εὐρισκόμενον

α) πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ξ τρέπεται εἰς ἔνρινον γ : (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράφω, (συν-χέω) συγχέω, (ἐν-ξύω) ἐγξύω.

β) πρὸ χειλικῶν ἢ πρὸ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ : (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-ψύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχος) ἐμψυχος.

γ) πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς τὸν παθητικὸν παραζείμενον μερικῶν ἐνρινολήτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς με αὐτόν, ἀπὸ τὸ

σύμπλεγμα νμ προσέχεται σμ ἀντί τοῦ μμ : *μαίνομαι* (μεμίαν-μαι)] *μεμιάσομαι*, *μιάσομαι*, *ὑφαίνομαι* (ὑφαν-μαι) ὑφασμαι - ὑφασμα.

7) ὅταν συμβῇ δύο ἀλλεπαλλήλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουσιν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἄνομοίωσις, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεύω* - *κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω* - *πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω* - *τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θέ-θυκα*), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ *ἐθέ-θην*), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· ἄλλὰ : *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*), ἢ *θρίξ*, *ταῖς θριξί*· ἄλλὰ *τριχ-ός*, *τρίχες* κτλ.

Σημείωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβάς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθην* (ὅπως ὠρθώσω, ὠρθωσα κτλ.), *ἐθέλιθην* (ὅπως θέλω, ἔθελξα κτλ.), *φάθι* (ὅπως φάτω, φάτε κτλ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν : *ἐλύθην-λύθητι* (ἐκ τοῦ *λύθητι*).

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἦτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ῥῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξι, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἕξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρου μορφᾶς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεόν κτλ.—λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἀκλιτά, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἕξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἕκαστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τυποὶ αὐτῆς (π.χ. ἦρωσ, ἦρωος, ἦρωα κτλ.—λέγω, λέγεις, λέγει κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται κατάληξις αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ. -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (π.χ. ἦρω-, λεγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται χαρακτηρ αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἦρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λεγ-).

2. Πτώσεις.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὀνομαστική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς; (Τίς ἦλθεν; Ὁ Παῦλος).

2) Γενική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τίνα; σὲ ποιόν; (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον; Τῷ Παύλῳ=Εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα; ποιόν; (Τίνα εἶδες; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : Παῦλε, ἰατρέ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲν ἓν ὄνομα ὀρθαί πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγια πτώσεις.

3. Γένος, ὀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἔκτος τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ὀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον : ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ: *οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον*. Κανονικῶς ὁμοῦς τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προτάσσεται πρὸ αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικά μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκά ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἡ, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον τό: ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ κοράκιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ γένος τὸ φυσικόν, ἥτοι δύναται ἓν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαζόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδέτερου (ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος) καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἓν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γέ-

νους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαιόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ μειράκιον=ὁ νέος, τὸ κοράσιον=ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὅστις δηλοῖ ἓν ὄν, ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τὼ ὀφθαλμῶ (=οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημείωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρὰ τὸ μὲν (ἴτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον.

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τὰ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τούς	τάς	τὰ

(Δυϊκός : ὄνομ. καὶ αἰτ. τῶ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταῖν).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὁποῖον ἕνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἴτοι πρόσωπα, ζῷα ἢ πλάσματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται **συγκεκριμένα** : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν προᾶξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται **ἀφηρημένα** : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) **ὀνόματα κύρια**, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὄρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πράγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) **ὀνόματα προσηγορικά**, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῴων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνῆρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον—ὁ κίων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζῴων, καλοῦνται **ἐπίκοινα** : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα

1) Πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παῖς, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς. Ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους**.

2) Πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπίκοινων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρσεν-ἡ ἄρσεν, ὁ θῆλυς-ἡ θήλυα : ὁ ἄρσεν ἀετός, ἡ ἄρσεν ἀλώπηξ—ὁ θῆλυς ἀετός, ἡ θήλυα ἀλώπηξ. (Πρὸβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός - θηλυκός ἀετός, ἀρσενική - θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν.

I. Πρώτη κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ας** ἢ **-ης**, καὶ θηλυκὰ εἰς **-α** ἢ **-η**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν.

Ἐνικὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτής
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τόν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτήν
κλ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτᾶ'

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρείδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρείδας	βουλευτάς
κλ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

Ἐνικὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μοῦσα
γεν.	τῆς	μαχίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τήν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μοῦσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχίρας	φρουράς	μούσας
κλ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
		(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)			
ὄν.	ἦ	νύμφη	τιμή	αἶ	νύμφαι	τιμαί
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τήν	νύμφην	τιμήν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλ.	ᾧ	νύμφῃ	τιμῇ	ᾧ	νύμφαι	τιμοῖ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
		Ἀρσενικόν	Θηλυκόν	Ἄρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ās ἦ -ης	-ᾶ ἦ -ᾷ	ἦ -η	ἦ -η	-αι	
γεν.	-ου	-ᾶς ἦ -ης	ἦ -ης		-ων	
δοτ.	-α ἦ -η	-α ἦ -η	ἦ -η		-αις	
αἰτ.	-ᾶν ἦ -ην	-ᾶν ἦ -ᾶν	ἦ -ην	ἦ -ην	-ας	
κλ.	-ᾶ ἦ -η ἦ -ᾶ	-ᾶ ἦ -ᾶ	ἦ -η	ἦ -η	-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ἢ η' π. χ. ἡ κατάληξις τῆς ἑνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -vs (-ανς=ās). Πρβλ. § 33, 6.

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυνικόν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις:

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ās (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυνικοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: ὁ θορυθοθήρας, τοὺς Ἀτρεΐδᾶς, τῆς χῳράς, τὰς σφαιράς, (τὸ Ἀτρεΐδᾶ, τὸ μούσᾶ)

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν Ἀτρεΐδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν ἀλλὰ: οἱ ἐτησίαι=τὰ μετέμια, τῶν ἐτησίων. (Βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς ᾶ:

- 1) τὰ ἐθνικά : ὦ *Πέρσα*, ὦ *Σκύθα*.
 2) τὰ εἰς **-της** : ὦ *πολίτα*, ὦ *δικαστὰ*—*δεσπότης*, ὦ *δέσποτα*.
 3) τὰ εἰς **-άρας, -έρας, -πώλης, -τρίβης, -ώνης** κτλ. (ἴτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ᾄημα) : ὦ *γυμνασιάρα*, ὦ *γεωμέτρα*, ὦ *παντοπῶλα*, ὦ *παιδοτρίβα*, ὦ *τελῶνα*.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς **-α** τὸ **α** τοῦτο, εἴαν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνὴν ἢ **ρ**, λέγεται **καθαρὸν α** (*οἰκί-α*, *ὄρ-α*), εἴαν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ **ρ**, λέγεται **μὴ καθαρόν α** (*ρίζ-α*, *μοῦσ-α*, *ἄκανθ-α*).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων

- 1) τὸ καθαρὸν **α** εἶναι μακρόν : *βασιλεῖα*, *θῆρα*.
 2) τὸ μὴ καθαρὸν **α** εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς **η** : *γλῶσσᾶ* (γλώσσης, γλώσση), *μάζᾳ* (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν **α** εἶναι βραχὺ :

- 1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς *εὐσέβεια*, *ἀλήθεια*, *φώκαια*, *Χαιρώνεια*, *εὐνοια* κλπ.
 2) εἰς τὰ ὀνόματα *ραῖα*, *μαῖα*, *μῖα*.
 3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς **-ρα** δισύλλαβα ὀνόματα : *μοῖρα*, *πεῖρα*, *ποῖρα*, *σφαῖρα* καὶ *σφῆρα*.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ **α** εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ *χώρᾳ*) *τὴν* *χώρᾳν*—*ὦ* *χώρᾳ*, (ἡ *γλῶσσᾳ*) *τὴν* *γλῶσσᾶν*—*ὦ* *γλῶσσᾳ*.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν ὅσα ἔχουν ἀσχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **α** τοῦ θέματος ἄλλο **α** ἢ **ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (*Ἀθηνῶν*) *Ἀθηνᾶ*, (μνάα) *μνᾶ*, (Ἐομέας) *Ἐομηῆς*, (γέα) *γῆ*.

Παραδείγματα.

	Ἐνικὸς		
	(θ. Ἐομέα-, Ἐομη-)	(θ. μνάα-, μνα-)	(θ. γαλαα-, γαλη-)
ὄν.	ὦ Ἐομηῆς	ἦ μνᾶ	ἦ γαλή
γεν.	τοῦ Ἐομοῦ	τῆς μνάς	τῆς γαλής
δοτ.	τῷ Ἐομηῇ	τῇ μνᾷ	τῇ γαλή
αἰτ.	τὸν Ἐομῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλήν
κλ.	ὦ Ἐομῆ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλή

Π λ η θ υ ν τ ι ζ ὀ ς

ὄν.	οἶ	Ἑρμαῖ	αῖ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἑρμᾶς	τάς	μνᾶς	γαλαῖς
κλ.	ὦ	Ἑρμαῖ	ὦ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἑνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς **η**: ὁ Ἑρμέας - Ἑρμῆς· ἐνῶ: τοὺς Ἑρμέας-Ἑρμᾶς·

(2 εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα. (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετος καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν **ρ**: ὁ βορέας-ὁ βορραῖς, τοῦ βορέου-τοῦ βορραῖ, τῷ βορέα-τῷ βορραῖ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν ἄρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἑ ν ι ζ ὀ ς

		(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὄδο-)	
ὄν.	ὁ	ἄνθρωπος	ἰατρὸς	ῆ	ψῆφος	ὄδος
γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς	ψήφου	ὄδοῦ
δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἰατρὸν	τῇ	ψήφῳ	ὄδῳ
αἰτ.	τὸν	ἄνθρωπον	ἰατρῶ	τὴν	ψήφον	ὄδὸν
κλ.	ὦ	ἄνθρώπε	ἰατρὲ	ὦ	ψήφε	ὄδὲ

Π λ η θ υ ν τ ι ζ ὀ ς

ὄν.	οἶ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αῖ	ψῆφοι	ὄδοι
γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν	ψήφων	ὄδων
δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς	ψήφοις	ὄδοις
αἰτ.	τοὺς	ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς	ψήφους	ὄδους
κλ.	ὦ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὦ	ψῆφοι	ὄδοι

β. Παραδείγματα οὐδετέρων.

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς			
	(θ. ποτήριον-)	(θ. φυτό-)				
ὄν.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ ποτήρια	φυτὰ		
γεν.	τοῦ ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν ποτηρίων	φυτῶν		
δοτ.	τῷ ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς ποτηρίοις	φυτοῖς		
αἰτ.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ ποτήρια	φυτὰ		
κλ.	ὃ ποτήριον	φυτὸν	ὃ ποτήρια	φυτὰ		

§ 54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ῳ	-ῳ	-οις	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτεροκλίτα εἶναι ο (ἢ ε)· π.χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ονς=ους· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἷασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ, (τὰ ποιήματᾶ). Βλ. καὶ § 16, 2—8.

2. Συνηρημένα.

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν. (Πρβλ. § 51).

Παραδείγματα.

Ἑνιζὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου-)	(θ. προχοο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστου-)
ὄν.	ὁ ἔκπλους	ῥοῦς ἢ πρόχους	τὸ ὀστοῦν	
γεν.	τοῦ ἔκπλου	ῥοῦ τῆς πρόχου	τοῦ ὀστοῦ	
δοτ.	τῷ ἔκπλω	ῥῷ τῇ πρόχῳ	τῷ ὀστῷ	
αἰτ.	τόν ἔκπλουν	ῥοῦν τὴν πρόχουν	τὸ ὀστοῦν	

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἔκπλοι	ῥοῖ αἱ πρόχοι	τὰ ὀστᾶ
γεν.	τῶν ἔκπλων	ῥῶν τῶν πρόχων	τῶν ὀστῶν
δοτ.	τοῖς ἔκπλοις	ῥοῖς ταῖς πρόχοις	τοῖς ὀστοῖς
αἰτ.	τούς ἔκπλους	ῥοῦς τὰς πρόχους	τὰ ὀστᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς κατάληξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν ο ἢ ε, ταῦτα ἔχουν ου (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ ο+ο ἢ ε+ο).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυνικὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικὸκλιτα.

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεός. Ταῦτα λέγονται **ἄττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὄ νεὸς	Μενέλεως	ἦ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῶ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν νεὼν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλ.	ὄ νεὸς	Μενέλεως	ῶ ἄλως	ὄ ἀνώγεων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλως	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τούς νεῶς	—	τάς ἄλως	τὰ ἀνώγεω
κλ.	ὄ νεῶ	—	ῶ ἄλω	ὄ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις.

§ 60. Τὰ ἀπτικόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ ω ὑπάρχει ἢ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἢ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἢ τῷ νεῶ (τῷ θεῶ), οἱ νεῶ (οἱ θεοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ: ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ—ὁ Δεξίλεως, τοῦ Δεξίλεω—ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ, τῷ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀπτικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν: τὸν Ἄθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη Κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται *περιττοσύλλαβα*, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ς καὶ ταῦτα λέγονται *καταληκτικά* (στάχυ-ς, γίγα-ς), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται *ἀκατάληκτα* (λιμὴν, γέρον).

2) Τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἄλλα μὲν εἶναι *μονόθεμα*, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλήνος κτλ.), ἄλλα δὲ εἶναι *διπλόθεμα*, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμὴν, λιμέν-ος κτλ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ μακροῦ φωνῆεν, λέγεται *ἰσχυρόν* (λιμην-, χιων-), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ βραχύ φωνῆεν, λέγεται *ἀσθενές* (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (Ἑλλην-ος, γίγαντ-ος). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμὴν — χιόν-ος, χιών).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς *φωνηεντόληκτα* (στάχυ-ς, στάχυ-ος — πόλι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς *συμφωνόληκτα* (ἀγών, ἀγῶν-ος — γέρον, γέροντ-ος).

2) Τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς *ἀφωνόληκτα*, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἄφωον (φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατρίδ-ος), καὶ εἰς *ἡμιφωνόληκτα*, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἡμίφωον (λιμὴν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος). (Βλ. § 3, 1—2).

Α'. Φωνηεντόληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντόληκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων, τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδέτερου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ως ἢ -υς -υος, μονόθεμα.

Ἐ ν ι κ ὶ σ

	(θ. ἦρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἦ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἦρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἦρω-ι	θω-ί	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ί
αἰτ.	τόν ἦρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλ.	ὦ ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὶ σ

ὄν.	οἱ ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρυ-ες
γεν.	τῶν ἦρω-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ων
δοτ.	τοῖς ἦρω-σι	θω-σί	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σί
αἰτ.	τοὺς ἦρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς δρυ-ς
κλ.	ὦ ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθὺς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχευς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν. (Βλ. καὶ § 70, Σημ.).

Ὅμοιως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτηριστικὰ, ὅπως ὁ κίς, ὁ, ἡ οἶς (ἐκ τοῦ οἶς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κίς, τοῦ κί-ός, τῷ κί-ι, τὸν κί-ν, οἱ κί-ες, τῶν κί-ων, τοῖς κί-σι, τοὺς κί-ς κτλ.

Π α ρ α τ η ρ ἡ σ ε ι ς.

§ 69. Τῶν εἰς -υς, -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἢ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὦ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ὦ μῦ, τοὺς μῦς—τάς ὄφρῦς—τοὺς ἰχθύς.

§ 70. β') Καταληκτικὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -ις, -εως ἢ -υς, -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστν.

Ἐ ν ι κ ὀ ς

	(θ. πρυτανι-πρυτανε-)	(θ. πολι-πολε-)	(θ. πέλεκυ-πέλεκε-)	(θ. ἄστν-ἄστε-)
ὄν.	ὁ πρύτανι-ς	ἡ πόλι-ς	ὁ πέλεκυ-ς	τὸ ἄστν
γεν.	τοῦ πρυτάνε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πέλεκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῷ πρυτάνει	τῇ πόλει	τῷ πέλεκει	τῷ ἄστει
αἰτ.	τὸν πρύτανι-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πέλεκυ-ν	τὸ ἄστν
κλ.	ὦ πρύτανι	ὦ πόλι	ὦ πέλεκυ	ὦ ἄστν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	οἱ πρυτάνεις	αἱ πόλεις	οἱ πέλεκεις	τὰ ἄστη
γεν.	τῶν πρυτάνε-ων	τῶν πόλε-ων	τῶν πέλεκε-ων	τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς πρυτάνε-σι	ταῖς πόλε-σι	τοῖς πέλεκε-σι	τοῖς ἄστε-σι
αἰτ.	τοὺς πρυτάνεις	τὰς πόλεις	τοὺς πέλεκεις	τὰ ἄστη
κλ.	ὦ πρυτάνεις	ὦ πόλεις	ὦ πέλεκεις	ὦ ἄστη

Σ η μ ε ἰ ὀ σ ι ς. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγγελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν. (Βλ. § 68. Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

	Ἐ ν ι κ ὀ ς		Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ -	-	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σϊ	-σϊ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	-	-ᾶς ἢ -ς (-νς)	-ᾶ
κλ.	-ς ἢ -	-	-ες	-ᾶ

Σ η μ ε ἰ ὀ σ ι ς. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀνιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως—βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως. (Βλ. § 32, 4).

Ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολῆν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς. (Βλ. § 33, 6 καὶ § 32, 4).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἥτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρυτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρυτανε-.

πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἓν θέμα εἰς υ (πελευ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πελευε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτήρα ε μετὰ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει : (πόλε-ι, πόλει—πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτώσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προσαρτάλγησάν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μετὰ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις—οἱ πήχεις, τοὺς πήχεις.

Σ η μ ε ἰ ὄ σ ι ς. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτήρ ε συναιρεῖται μετὰ τὴν κατάληξιν α εἰς η : (ἄστυ-α) ἄστυ.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως) εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα.

Ἐ ν ι κ ὄ ς

	(θ. ἰπλευ-)	(θ. ἀλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βου-)
ὄν.	ὁ ἰπλεύς	ἀλιεύς	ἡ γραῦς	ὁ βοῦς
γεν.	τοῦ ἰπλέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς γρα-ὸς	τοῦ βο-ὸς
δοτ.	τῷ ἰππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ γρα-ῖ	τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν ἰππέ-α	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾶ	τὴν γραῦ-ν	τὸν βοῦ-ν
κλ.	ὦ ἰππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ γραῦ	ὦ βοῦ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ ς

ὄν.	οἱ ἰππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ γραῖ-ες	οἱ βόες
γεν.	τῶν ἰππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν γρα-ῶν	τῶν βοῶν
δοτ.	τοῖς ἰππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς γραυ-σὶ	τοῖςβου-σὶ
αἰτ.	τοὺς ἰππέ-ᾶς	ἀλιέας καὶ ἀλιᾶς	τὰς γραῦ-ς	τοὺς βοῦ-ς
κλ.	ὦ ἰππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ γραῖ-ες	ὦ βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς .

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασι-

λεῦ, βασιλεῦσι—γραῦς, γραῦν, γρανοί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα—γραός, γραῖες. (Βλ. § 33,3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ : (ἰπλέ-ι) ἰπλεῖ, (ἰπλέ-ες) ἰπλεῖς, (ἰπλέ-ε) ἰπλεῖ (πρὸβλ. § 72,2).

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ᾧ βασιλεῦ.

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν. (Βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντολόγητα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναίρουν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) *Εὐβοῶς*, (Εὐβοέων) *Εὐβοῶν*, (Εὐβοέα) *Εὐβοᾶ*, (Εὐβοέας) *Εὐβοᾶς*.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

		(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἠχω- ἠχο-)
ὄν.	ἦ	Λητώ		ἦ ἠχῶ
γεν.	τῆς	Λητοῦς (ἔκ τοῦ Λητό-ος)		τῆς ἠχοῦς
δοτ.	τῆ	Λητοῖ (ἔκ τοῦ Λητό-ι)		τῆ ἠχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητῶ (ἔκ τοῦ Λητό-α)		τὴν ἠχῶ
κλ.	ᾧ	Λητοῖ		ᾧ ἠχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὡσάκις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ *λεχῶ*, τῆς *λεχοῦς*, κλ.—αἱ *λεχοῖ*, τῶν *λεχῶν*, ταῖς *λεχοῖς*, τὰς *λεχοῦς* κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα.

1. Ἀφωνόληκτα.

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

1) οὐρανικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα οὐρανικόν (κ, γ, χ)·

- 2) **χειλικόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)
 3) **ὀδονतिकόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ).

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικά εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα.

Ἑνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ι	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνυχ-α
κλ.	ὦ	φύλαξ	ὦ	φλόξ	ὦ	ὄνυξ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλα-κες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ὄνυξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ὄνυχ-ας
κλ.	ὦ	φύλακ-ες	ὦ	φλόγ-ες	ὦ	ὄνυχ-ες

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	ὁ	κόνωψ	Ἄραψ	οἱ	κόνωπ-εις	Ἄραβ-εις
γεν.	τοῦ	κόνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κωνώ-πων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κόνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κόνωπι	Ἄραπι
αἰτ.	τὸν	κόνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κόνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλ.	ὦ	κόνωψ	Ἄραψ	ὦ	κόνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχαίων τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ὄνυχ-ς, κόνωπ-ς. Ἄραβ-ς—φύλακ-σι, φλογ-σί, κόνωπ-σι, Ἄραβ-σι. (Βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδονतिकόληκτα.

α') Καταληκτικά εἰς -ς, μονόθεμα.

Ἑνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπηξ	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ὄρνιξ
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος
δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλ.	ὦ	τάπηξ	ὦ	Ἑλληνίς	ὦ	ὄρνι

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ὄρνιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ὄρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπη-σι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ὄρνι-σι
αἰτ.	τοὺς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τοὺς	ὄρνιθ-ας
κλ.	ὧ	τάπητ-ες	ὧ	Ἑλληνίδ-ες	ὧ	ὄρνιθ-ες

Ἐ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντ-ος	ἐλέφαντος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντι	τοῖς	ἀνδριᾶ-σι	ἐλέφασι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντα	τοὺς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντας
κλ.	ὧ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ὧ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντες

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ὄρνιθ-ς*, *ἀνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*—*τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἀνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι*. (Βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

	Ἐνικός	Πληθυντικός	Ἐνικός	Πληθυντικός
	θ. γερωντ-, γερωντ-)		· (θ. σωματ-)	
ὄν.	ὁ	γέρον	τὸ	σῶμα
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τοῦ	σώματ-ος
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τῷ	σώματ-ι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τὸ	σῶμα
κλ.	ὧ	γέρον	ὧ	σῶμα

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ*, *γέροντ*, *σώματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι* (Βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφρονόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς α (*τὸν πίνακα*, *τὴν πατρίδα*)

καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ *τάτης*, ὦ *πατρὶς*, ὦ *ἱμάς*, ὦ *ὁδοῦς*).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτενα ὀδοντικόληκτα εἰς *-ις* τὴν σχηματίζουν εἰς *-ν* (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς *-ις*, *-εως*): ἡ *ἔρις*, τὴν *ἔριν*—ἡ *χάρις*, τὴν *χάριν* (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς *-ις* βαρύτενα ὀδοντικόληκτα, τὸ δεξιότονον ὄνομα ἢ *τυραννίς* καὶ τὸ ὄνομα ὁ *παῖς* (=πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως *-ς* (κατὰ τὰ εἰς *-ις* φωνηεντόληκτα): ὦ *Ἄρτεμι*, ὦ *Ἄρι*, ὦ *ἔρι*, ὦ *ἔρρι*, ὦ *τυραννί*, ὦ *παῖ*, (ὅπως: ὦ πρύτανι, ὦ πόλι).

β') τὰ εἰς *-ας* (*-αντος*) βαρύτενα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα: ὦ *ἐλέφαν* (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ *γίγαν* (ἐκ τοῦ γίγαντ). (Βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὀνόματα ἢ ἀλώπηξ (*τῆς ἀλώπεκος*) καὶ ὁ πούς (*τοῦ ποδός*) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (*ἀλώπηκ-*, *πούδ-*) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς (*ἀλώπεκ-*, *πούδ-*) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἢ θριξὶς σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικόν) θέμα *θριχ-* εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἢ *θριξί*, ὦ *θριξί*, *ταῖς θριξί*), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα *τριχ-* εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (*τῆς τριχός*, *τῆ τριχί* κτλ.) (Βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς *-ντ* ἔπαυον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ *α+ω* ἢ *α+ο* εἰς *ω*, τοῦ *α+ε* ἢ *α+ει* εἰς *α* καὶ τοῦ *ο+ει* ἢ *ο+ε* εἰς *ου*): ὁ *Ξενοφῶν* (Ξενοφωντ), τοῦ *Ξενοφῶντος* (Ξενοφόντ-ος) κτλ., ὁ *ἄλλας* (ἄλλάντ-ς, ἄλλάεις), τοῦ *ἄλλάντ-ος* (ἄλλάντ-ος) κτλ., ὁ *πλακοῦς* (πλακόντ-ς, πλακοίεις), τοῦ *πλακοῦντος* (πλακόντ-ος) κτλ.) (Βλ. § 16 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμφωνόληκτα.

§ 83. Τὰ ἡμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

- 1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα τοῦ θέματος ἐνρινον (*ν*).
- 2) ὑγρόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὑγρὸν (*λ*, *ρ*).
- 3) σιγμόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα *σ*.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα.

- 1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ίνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -άν, γεν. -ᾶνος, -ῆν γεν. -ηνος, καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφίν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφίν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τόν δελφίν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλ.	ὃ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφί-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφί-νας	παιᾶν-ας	Ἑλλήν-ας	χιτῶν-ας
κλ.	ὃ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς, τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτεν-α, ὃ κτεῖς—οἱ κτεν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τούς κτεν-ας κτλ.

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλήσι, χιτῶσι κτλ. προήλθον ἐξ ἀρχαίων τύπων δελφίν-ς, κτεν-ς, δελφίν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι. (Βλ. § 33, 6).

- § 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμήν	ἡ χελιδὼν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ.	τόν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τόν κίων-α
κλ.	ὃ ποιμήν	ὃ χελιδὼν	ὃ κίων

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τοὺς	κίον-ας
κλ.	ᾧ	ποιμέν-ες	ᾧ	χελιδόν-ες	ᾧ	κίον-ες

Σημειώσεις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ποιμέν-αι, χελιδόν-αι, κίον-αι* (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα.

- 1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα.

Ἐνικός

		(θ. κρατήρ-)	(θ. ἀθήρ-, ἀθέρ-)	(θ. ῥήτορ-, ῥήτορ-)
ὄν.	ὁ	κρατήρ	ἀθήρ	ῥήτορ
γεν.	τοῦ	κρατήρ-ος	ἀθέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ	κρατήρ-ι	ἀθέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τὸν	κρατήρ-α	ἀθέρ-α	ῥήτορ-α
κλ.	ᾧ	κρατήρ	ἀθήρ	ῥήτορ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατήρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥήτορ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατήρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τοὺς	κρατήρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλ.	ᾧ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημειώσεις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατήρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (*τοῦ σωτήρος*), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθήρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (*τοῦ ἀστέρος*), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ᾧ σώτερ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συζοπιτόμενα).

Σημειώσεις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτηριστὰ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (*τοῦ ἁλός, τῷ ἁλί, τὸν ἅλα, ᾧ ἅλας—οἱ ἅλας, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλοῖ, τοὺς ἅλας* κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἕαθ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : τὸ ἕαθ—ἦθ, τοῦ ἕαθος—ἦθος, τῷ ἕασι—ἦσι κτλ. (Βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ λιμήν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ—τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτωρ-ος κτλ.

2) τὴν ἐνικήν κλητικήν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν : ἡ ἀκτίς—ᾧ ἀκτίς, ὁ πελεκάν—ᾧ πελεκάν, ὁ ποιμήν—ᾧ ποιμήν, ἡ χελιδών—ᾧ χελιδών, ὁ ἀστήρ—ᾧ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτερα εἰς -ων (γεν. -ονος), καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικήν κλητικήν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ γείτων—ᾧ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ—ᾧ αὐτοκράτωρ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικήν κλητικήν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ᾧ Ἀγάμεμνον, ᾧ Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπτόμενα.

§ 89. Ἀνατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ης, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνὴρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρ-ά-σι	ἀνδρ-ά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλ.	ᾧ	πάτερ	ἄνερ	ᾧ	πατέρ-ες	ἀνδρ-ες

Ἑ ν ι κ ὸ ς

ἦ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρο-ος
τῇ	Δήμητρο-ι
τῆν	Δήμητρο-α
ᾧ	Δήμητρο

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς **-ηρ** ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται συγκοπτόμενα. **διώτι** (συγκόπτουν, ἦτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δισικοῦ). (Βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκομιμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως **-σι** ἔχουν **α βραχύν**, ἐπὶ τοῦ ὀλοίου καὶ τονίζονται: **μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι**.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: **μητρός, μητροί—ἀνδρός, ἀνδροί, ἀνδρῶν**.

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαρλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ καὶ άνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: **πάτερ, θύγατερ, άνερ**.

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: **ὦ γαστήρ** (κανονικῶς πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σ ι γ μ ὀ λ η κ τ α .

α. Οὐδέτερα εἰς **-ας**, γεν. **-ως** (ἢ **-ατος**).

Ἐ ν ι κ ὸ ς			Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς			
ὄν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ	κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρωϛ ἢ τοῦ κέρατ-οϛ	τῶν	κερωῶν	ἢ τῶν	κεράτ-ων
δοτ.	τῷ	κέρω ἢ τῷ κέρατ-ι	τοῖϛ	κέρασι		
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ	κέρατ-α
κλ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα	ἢ ὦ	κέρατ-α

Παρατηρήσεις.

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς **-ας** εἶναι ἕξ : *κρέας, κρέας—γέρας, γῆρας—πέρας, τέρας*. Τούτων

1) ὁ χαρακτῆρ **σ** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὸ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ **σ** φωνήεντα συναίρουσινται : (*κρέασ-ος, κρέα-ος* ⇒) *κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ι* ⇒) *κρέα* κτλ. (βλ. καὶ § 33, β).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον, ἀπὸ θέμα εἰς **-ασ**, τὰ ὀνόματα *κρέας, γέρας* καὶ *γῆρας* : (τὸ *κρέας, τοῦ κρέως, τῶν κρέα* κτλ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντιόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα *τὸ κέρας* καὶ τὸ ὄνομα *τὸ τέρας* εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ *τέρα* ἢ *τέρατα, τῶν τεράων* ἢ *τεράτων* κτλ.). Τὸ δὲ ὄνομα *τὸ πέρας* (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα *τὸ τέρας* εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ασ** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** οὐδέτερα ὀδοντιόληκτα) : *τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος* κτλ., *τὰ πέρατ-α, τῶν περάτ-ων* κτλ., *τὸ τέρας, τοῦ τέρατ-ος* κτλ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προήλθεν ἐκ συναίρεσως τοῦ **α+α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : *τὸ γέρα* ἢ *γέρα* (ὅπως τὰ *δωρά*).

§ 94. β. Οὐδέτερα εἰς **-ος**, γεν. **-ους**.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελέχο-) (θ. χρέσο-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στέλεχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στέλεχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Παρατηρήσεις.

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς **-ος**

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) τὸ ἔθνος (§ 32, 5)·

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἴτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα—βέλη, τὰ χρέεα—χρέα), τὸ ε+ι εἰς ει (τῶ δάσε-ῖ—δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος—ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων—τειχῶν). (Βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.)

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμώληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χιλιῶν) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὀρέων ἢ τῶν ὄρων).

§ 96. Ἀρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης, γεν. -έους), διπλόθεμα.

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς			
	(θ. Σωκρατησ- Σωκρατες-)		(θ. Ἡρακλεησ- Ἡρακλεεσ-)			
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἡρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τοὺς	Σωκράτας	Ἡρακλεῖς
κλ.	ὦ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ὦ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς

Παρατηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμώληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμώληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ἔημα) : Πολυκράτης (πολύς, κράτος), Δημοσθένης (δῆμος, σθένος), Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος), Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι), Δημοχάρης (δῆμος, χαίρω) κτλ.

Ταῦτα 1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμώληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)·

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημοσθένης, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)·

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν α' κλίσειν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-ιλῆς**) κατὰ τὴν τρίτην.

4) ὅσα λήγουν εἰς **-ιλῆς** συναιροῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ η ἢ ε ἢ ει: (Θεμιστοκλέης) *Θεμιστοκλῆς*, (Θεμιστόκλεες) *Θεμιστόκλεις*, (Θεμιστοκλέει) *Θεμιστοκλεῖ*.

* Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε ς. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα): *τὸν Σωκράτην*, *τὸν Δημοσθένην* (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ. Θηλυκά. Ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-οῦς**, διπλόθεμα.

Ἐ ν ι κ ὶ ο ς

(φ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)

(φ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)

ὄν.	ἦ	αἰδῶς	ἦ	Ἡῶς
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἡοῦς
δοτ.	τῆ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῆ	Ἡοῖ
αἰτ.	τήν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τήν	Ἡῶ
κλ.	ῶ	αἰδῶς	ῶ	Ἡῶς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι.

2) τῶν οὐδέτερον διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν. (Βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δίχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ: *κλητῆρῖ*, *κλητῆροῖ*, *κλητῆρᾶ*, *κλητῆρᾶς*.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8): ὁ *θῆρ*—*τοῦ θηρός*, *τῶ θηρῖ*—*τῶν θηρῶν*, *τοῖς θηροσιν*—(*τοῖν θηροσῖν*). Ἄλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα ἢ *δάς*, ὁ *θῶς*, τὸ *οῦς*, ὁ *παῖς*, ὁ *Τρῶς* καὶ τὸ *φῶς* εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν

τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θάων, τῶν ὄτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρογονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἢ γλαυῆς·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εύς : ὁ γραμματεῦ, ὁ Θεσεῦ

3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς. (Βλ. καὶ § 69, 2).

Σημείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προήλθον ἐκ συναιρέσεως (παῖς, φῶς). Ἡ δὲ λέξις ἢ κλεις προήλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληίς καὶ κανονικῶς δεῦνεται. (Βλ. § 16, 9).

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων.

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πίσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἓνα διὰ τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι

1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν'

2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν'

3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν'

α') τῶ βουλευτά, τοῖν βουλευταῖν—τῶ μούσα, τοῖν μούσαιν'

β') τῶ ἱατρῶ, τοῖν ἱατροῖν—τῶ νήσω, τοῖν νήσοιν—τῶ δένδρω, τοῖν δένδροιν'

γ') τῶ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν—τῶ βό-ε, τοῖν βο-οῖν—τῶ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν—τῶ πόλει, τοῖν πολέ-οιν—τῶ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν—(τῶ σκέλει, τοῖν σκελοῖν). (Βλ. § 95, 2).

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἄ ν ὠ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται

1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ

αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ *λύχνος* — τὰ *λύχνα*, ὁ *οἶτος* — τὰ *οἶτα*, ὁ *δεσμὸς* — οἱ *δεσμοὶ* καὶ τὰ *δεσμά*, τὸ *στάδιον* — τὰ *στάδια* καὶ οἱ *στάδιοι*. (Πορβλ. *νῦν* : ὁ *πλοῦτος* — τὰ *πλούτη*, ὁ *ναῦλος* — οἱ *ναῦλοι* καὶ τὰ *ναῦλα*).

2) *διπλογενῆ*, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ *ζυγὸς* καὶ τὸ *ζυγόν*, πληθ. *τὰ ζυγά* — ὁ *ρῶτος* καὶ τὸ *ρῶτον*, πληθ. *τὰ ρῶτα*. (Πορβλ. *νῦν* : τὸ *πεῦκο* καὶ ὁ *πεῦκος* — τὰ *πεῦκα*).

3) *ἐτεροκλίτα*, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινὰ κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') ὁ *προσβευτής*, τοῦ *προσβευτοῦ* κτλ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) — οἱ *πρόσβεις*, τῶν *πρόσβεων* κτλ. (κατὰ τὴν γ')

β') τὸ *πῦρ*, τοῦ *πυρός* κτλ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ *πυρά*, τῶν *πυρῶν*, τοῖς *πυροῖς* κτλ. (κατὰ τὴν β')

γ') ἡ *γυνή* (κατὰ τὴν α' κλίσειν), *τῆς γυναικός*, *τῇ γυναικί*, τὴν *γυναῖκα*, ὃ *γύναι* — αἱ *γυναῖκες*, τῶν *γυναικῶν*, ταῖς *γυναίξει* κτλ. (κατὰ τὴν γ', πορβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ *Θαλήης* (=Θαλέης), τοῦ *Θαλέω*, τῷ *Θαλήῃ*, τὸν *Θαλήην*, ὃ *Θαλήῃ* (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπτικókλιτα) — τοῦ *Θάλητος*, τῷ *Θάλητι*, τὸν *Θάλητα* (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ *Ἄρης*, τοῦ *Ἄρεως* (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ *Ἄρει*, τὸν *Ἄρη* καὶ *Ἄρην*, ὃ *Ἄρες* (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὅμοίως ὁ *Ἀστυάγης* (Κυαξάγης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικὰ ὀνόματα), τοῦ *Ἀστυάγους*, τῷ *Ἀστυάγει* (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), — τὸν *Ἀστυάγην*, ὃ *Ἀστυάγη* (κατὰ τὴν α')

ς') ὁ *ἄμνός*, τοῦ *ἀμνοῦ* κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ *ἀρνός*, τῷ *ἀρνί*, τὸν *ἄρνα* — οἱ *ἄρνες*, τῶν *ἀρνῶν*, τοὺς *ἄρνας* (ἐκ θ. ἄρην-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ *ἄρην*, πορβλ. § 90 κ.ε.)·

ζ') ὁ *υἰός*, τοῦ *υἱοῦ* κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ *υἱέος*, τῷ *υἱεί* — οἱ *υἱεῖς*, τῶν *υἱέων*, τοῖς *υἱέσι*, τοὺς *υἱεῖς* (κατὰ τὴν γ')

η') ὁ *ὄνειρος*, τοῦ *ὄνειρου* κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ *ὄνειρατος* (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειρατ), τῷ *ὄνειρατι* — τὰ *ὄνειρατα*, τῶν *ὄνειράτων* (κατὰ τὴν γ')

θ') ὁ *Οἰδίπους*, τοῦ *Οἰδίποδος*, τῷ *Οἰδίποδι*, ὃ *Οἰδίπους* (κα-

τὰ τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ *Οἰδίπου*, τὸν *Οἰδίπου*ν (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')

ι') ὁ *χρώς*, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρωῖα* (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ *χρωῖ* (κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν *χρωῖ*—ἔως τὸ δέγμα)

4) μεταπλαστικά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὁρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα τῶν (μεταπλασσειται, ἦτοι) μεταβάλλεται. (Προβλ. τὸ γραψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ *κύων*, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, ὃ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυνῶν*, τοῖς *κυσι* κτλ. (θ. *κυων-*, *κυον-*, *κυν-*)

β') ὁ *μάρτυς*, τοῦ *μάρτυρος* κτλ., ὃ *μάρτυς* — οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ-*, *μαρτυρ-*)

γ') ὁ *σῆς*, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοὺς *σέας* — τοῦ *σητ-ός*, οἱ *σῆτες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σητίας* (θ. *σησ-*, *σεσ-*, *σητ-*)

δ') ἡ *κλείς*, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλειδα* καὶ τὴν *κλειῖν* — αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλειδας* καὶ τὰς *κλειῖς* (θ. *κλειδ-*, *κλει-*), (προβλ. § 82, 1)

ε') ἡ *ναῦς*, τῆς *νεώς* (ἀρχῆθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὃ *ναῦ* — αἱ *νηες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναοσί*, τὰς *ναῦς*, ὃ *νηες* (θ. *ναυ-*, *νη-*, *νε-*)

ς') ἡ *χείρ*, τῆς *χειρός* κτλ.—αἱ *χεῖρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς *χερσί*, τὰς *χεῖρας* κτλ.—*δυῖκ. τὴν χεῖρε*, τοῖν *χερ-οῖν* (θ. *χειρ-*, *χερ-*)

ζ') τὸ *γόνυ*, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ*—τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* (θ. *γονυ-*, *γονατ-*)

η') τὸ *δόρυ*, τοῦ *δόρατος* κτλ. (ὅπως τὸ προηγουμένον)

θ') τὸ *ἥπαρ*, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατι*, τὸ *ἥπαρ*—τὰ *ἥπατα*, τῶν *ἥπάτων* κτλ. (θ. *ἥπαρ-*, *ἥπατ-*). Ὁμοίως τὸ *δέλεαρ* (τοῦ *δελέατ-ος*), τὸ *στέαρ* (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ *φρέαρ* (τοῦ *φρέατ-ος*)

ι') τὸ *ὔδωρ*, τοῦ *ὔδατος*, τῷ *ὔδατι*, τὸ *ὔδωρ* — τὰ *ὔδατα*, τῶν *ὔδατων*, τοῖς *ὔδασι* κτλ. (θ. *ὔδωρ-*, *ὔδατ-*)

ια') τὸ *οὔς*, τοῦ *ὠτός*, τῷ *ὠτί*, τὸ *οὔς*—τὰ *ὠτα*, τῶν *ὠτων*, τοῖς *ὠσί*, τὰ *ὠτα*—τὸ *ὠτε*, τοῖν *ὠτοι*ν (θ. *οὔσ-*, *ὠτ-*, βλ. § 101, § 102)

ιβ') ὁ *Ἀπόλλων*, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ *Ἀπόλλω*, ὃ *Ἀπολλων* (θ. *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλο-*).

ιγ') ὁ *Ποσειδῶν* (ἀρχῆθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ *Ποσειδῶ*, ὃ *Πόσειδον*

ιδ') ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Δί, τὸν Δία, ὃ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-)
 ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πνυκ-ός, τῇ Πνυκ-ί, τὴν Πύκνα (θ. Πνυκ-,
 Πνυκ-).

δ) ἰ δ ι ὁ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἰδίαν, ἦτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾶς, ὡς ὁ φαγᾶς, ὁ καταφαγᾶς κτλ.

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδίᾳ δὲ ξενικά' οἷον ὁ Ἄλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἄλεξανδρος), τοῦ Ἄλεξᾶ, τῷ Ἄλεξᾷ, τὸν Ἄλεξᾶν, ὃ Ἄλεξᾶ. (Ποβλ. Γεράσιμος—Μεμᾶς)

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὃ Φιλῆ. (Ποβλ. Σπυρίδων—Πίπη)

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὃ Διονῦ.

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὃ Ἰησοῦ (Ἑβραϊκὸν ὄνομα).

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὃ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα)

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἦτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις. Ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεῶν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεῶν

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων εἰλημμένα, ὁπωσδήποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἀδάμ (τοῦ Ἀδάμ κτλ.), ὁ Δαυῖδ (τοῦ Δαυῖδ κτλ.), ὁ Ἰῶβ (τοῦ Ἰῶβ κτλ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κτλ.), λέξεις Ἑβραϊκαί, τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κτλ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κτλ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κτλ.), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κτλ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί. (Ποβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσὼ—τὸ φοντ μπῶλ, τὸ ρεκόρ—τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ).

7) ἔ λ λ ε ι π τ ι κ ἄ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἐλλειπτικὰ κ α τ' ἀ ρ ι θ μ ὶ ν, ἐλλειπτικὰ κατὰ π τ ῶ σ ι ν)

α) Ἑλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα. Ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : Μενέλαος, Ἀριστείδης—ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι—ὁ Ὀλυμπος, ἡ

Πίνδος, τὸ Πιῶνον, τὰ Κεραύνεια—τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια. (Ποβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός—ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ ἀήρ, τὸ ἔαρ, αἱ ἐτησίαι (§ 48, 3)—ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.

β) Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ (=ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ. (Ποβλ. νῶν : τὸ σέβας—τὰ σέβη, τὰ ἄοματα—τὰ ὄπλα)

2) ἡ λέξις μάλη, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (=ὑπὸ μασχάλην)

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (=τοῦ χρόνου)

4) αἱ λέξεις ὦ τᾶν (=ὦ φίλε) καὶ ὦ μέλε (=καλέ μεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἐπιθέτα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄριστος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύν.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἄρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν—ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον—ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεΐα, τὸ εὐθὺ—ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἄρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φηγός, ἡ φηγός—ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἦτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα : κακός, κακή, κακόν—βαρύς, βαρεῖα, βαρό.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : ὁ, ἡ βάροβαρος, τὸ βάροβαρον—ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἡ πένης—ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον—εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ.

2) Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἡ βάνασ-ος, τὸ βάνασ-ον—ὁ, ἡ εὐγεν-ής, τὸ εὐγεν-ές.

3) Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων.

Α') Δευτερόκλιτα.

1) Ἀσυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς

(θ. καλ-, καλα-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)		
καλ-ός	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
καλ-ῶ	καλ-ῆ	καλ-ῶ	δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
καλ-όν	καλ-ήν	καλ-όν	δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
καλ-έ	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικός

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οῖς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(Βλ. § 46,2, § 53,1—2 κ.ε.).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφῆ—τερπνός, *τερπνῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρσῃ φωνῆεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1) : νέ-ος, νέ-α—τελεί-ος, *τελεί-α*—νεκρ-ός, *νεκρ-ά* (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδό-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, *πλουσίων* (πλούσιοι, πλουσίων)—ἀρχαῖται, *ἀρχαίων* (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων)—μικραὶ *μικρῶν* (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἄ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κτλ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος

3) τὰ ἐπίθετα βάνανσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξις, ἀνταξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον—πάγκαλος, παγκάλη, παγκαλόν.

Ὁμοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν—(εὐδαιμόν) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον—ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον—ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον—ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2) Συνηρημένα.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων.

Ἑ ν ι κ ὶ ς

(θ. <i>χουσο-</i> , <i>χουσεᾶ-</i> , <i>χουσο-</i>)			(θ. <i>εὔνοο-</i> , <i>εὔνου-</i>)			
<i>χουσοῦς</i>	<i>χουσῆ</i>	<i>χουσοῦν</i>	ὄ, ἦ	<i>εὔνοος</i>	τὸ	<i>εὔνου</i>
<i>χουσοῦ</i>	<i>χουσῆς</i>	<i>χουσοῦ</i>	τοῦ, τῆς	<i>εὔνου</i>	τοῦ	<i>εὔνου</i>
<i>χουσοῦ</i>	<i>χουσῆ</i>	<i>χουσοῦ</i>	τῶ, τῇ	<i>εὔνω</i>	τῶ	<i>εὔνω</i>
<i>χουσοῦν</i>	<i>χουσῆν</i>	<i>χουσοῦν</i>	τόν, τὴν	<i>εὔνου</i>	τὸ	<i>εὔνου</i>

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὶ ς

<i>χουσοῖ</i>	<i>χουσαῖ</i>	<i>χουσαῖ</i>	οἱ, αἱ	<i>εὔνοι</i>	τὰ	<i>εὔνοα</i>
<i>χουσοῶν</i>	<i>χουσοῶν</i>	<i>χουσοῶν</i>	τῶν	<i>εὔνων</i>	τῶν	<i>εὔνων</i>
<i>χουσοῖς</i>	<i>χουσαῖς</i>	<i>χουσοῖς</i>	τοῖς, ταῖς	<i>εὔνοις</i>	τοῖς	<i>εὔνοις</i>
<i>χουσοῦς</i>	<i>χουσαῖς</i>	<i>χουσαῖ</i>	τούς, τὰς	<i>εὔνοος</i>	τὰ	<i>εὔνοα</i>

(Βλ. § 57 κ. ε.).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 114. Τὰ **τρικατάληκτα** συνηρημένα εἰς **-οῦς** ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-ῆ**: *κνανοῦς*, *κνανῆ*—*χαλκοῦς*, *χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-οῦς** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ **ε ἢ ρ**, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-α**: *ἔρεοῦς*, *ἔρεᾶ*—*κεραμεοῦς*, *κεραμεᾶ*—*ἀργυροῦς*, *ἀργυρᾶ*. (Ποβλ. § 111, 1).

§ 115. **Δικατάληκτα** συνηρημένα εἰς **-οῦς** ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις **νοῦς**, **πλοῦς**, **ρόοις**, **χροῦς**: *ὄ, ἦ κακόνοος*, *τὸ κακόνοον*—*ὄ, ἦ εὔπλοος*, *τὸ εὔπλοον*—*ὄ, ἦ εὔροος*, *τὸ εὔροον*—*ὄ, ἦ ἄχροος*, *τὸ ἄχροον*.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς **-πλοῦς** εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον *ὄ χουσοῦς*, *ἦ χουσῆ*, *τὸ χουσοῦν*: *ἀπλοῦς*, *ἀπλῆ*, *ἀπλοῦν*—*διπλοῦς*, *διπλῆ*, *διπλοῦν* κτλ.

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς **-οῦς** ἐπιθέτων

1) τὸ **-οα** τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: *τὰ εὔπλοα*, *τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὔνοι, εὗχοι (ὅπως π.χ. οἱ ταῦροι).

3) ἈΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ.

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων.

Ἑνικός			Πληθυντικός						
			(θ. ἕλω-)						
ὁ	ἡ	ἕλωσ	τὸ	ἕλων	οἱ	αἱ	ἕλω	τὰ	ἕλα
τοῦ	τῆς	ἕλω	τοῦ	ἕλω	τῶν		ἕλων	τῶν	ἕλων
τῷ	τῇ	ἕλω	τῷ	ἕλω	τοῖς	ταῖς	ἕλωσ	τοῖς	ἕλωσ
τὸν	τὴν	ἕλων	τὸ	ἕλων	τούς	τάς	ἕλωσ	τὰ	ἕλα
	ᾧ	ἕλωσ	ᾧ	ἕλων	ᾧ		ἕλω	ᾧ	ἕλα

Παρατηρήσεις.

§ 118. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπιθέτα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρως, τὸ ἀξιόχρων—ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων—ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων—ὁ, ἡ εὐκέρως, τὸ εὐκερων. Τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδέτερου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ω**, ἀλλὰ **-α**, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π.χ. τὰ δίκαια).

Β') Τριτόκλιτα.

1) Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικατάληκτων ἐπιθέτων.

Ἑνικός					
εὐθύς	εὐθεία	εὐθὺ	ἥμισυς	ἡμίσεια	ἥμισυ
εὐθέος	εὐθείας	εὐθέος	ἡμίσεος	ἡμισείας	ἡμίσεος
εὐθεῖ	εὐθεία	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύν	εὐθείαν	εὐθύν	ἥμισυν	ἡμίσειαν	ἥμισυ
εὐθὺ	εὐθεία	εὐθὺ	ἥμισυ	ἡμίσεια	ἥμισυ

Πληθυντικός

εὐθεῖς	εὐθεῖται	εὐθέα	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισεῖαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισεῖας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖται	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς **-υς** τρικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ πλεῖστα εἶναι δεξιότονα : (*βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς* κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ἡμισυς καὶ θῆλυς (*θήλυια, θῆλυ*). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ε**, μὲ τὴν κατάληξιν **-ια** : (*βαρέ-ια*) *βαρεῖα*.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς **-υς** (γεν. **-υος**) ἢ **-εος** σύνθετα, μὲ δευτέρον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εως**), ὡς .

ὁ	ἡ	εὐβοτρ-υς	τὸ	εὐβοτρου	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρου-ος	τοῦ	εὐβότρου-ος	διπήχεο-ς	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρου-ι	τῷ	εὐβότρου-ι	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβοτρου-ν	τὸ	εὐβοτρου	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
				κτλ.	κτλ.	
οἱ	αἱ	εὐβότρου-ες	τὰ	εὐβότρου-α	διπήχεις	διπήχε-α (καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρού-ων	τῶν	εὐβοτρού-ων	διπήχε-ων	
		κτλ.		κτλ.		

2) Συμφωνόληκτα.

§ 122. α') Ἀφωνόληκτα.

Ἐνικός

		(θ. ἄπαντ-)		(θ. χαρίεντ-, χαριετ-)	
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντ-ος	ἁπάσης	ἅπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαρίεντ-ος
ἅπαντ-ι	ἁπάσῃ	ἅπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαριέσσει	χαρίεντ-ι
ἅπαντ-α	ἅπασαν	ἅπαν	χαρίεντ-α	χαρίεσσαν	χαρίεν
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαριέντ-ες	χαριέσσαι	χαριέντ-α
ἅπαντ-ων	ἅπασδων	ἅπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριέσσων	χαριέντ-ων
ἅπα-σι	ἅπάσαις	ἅπα-σι	χαριέ-σι	χαριέσσαις	χαριέ-σι
ἅπαντ-ας	ἅπάσας	ἅπαντ-α	χαριέντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-α
ἅπάντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαριέντ-ες	χαριέσσαι	χαριέντ-α

Ἐνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἄκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἄκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ἅπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (πατός, πατί—πάντες, πάντων). (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101—§ 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις, κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστεροεῖς (ἀστεροεσσα, ἀστεροέν), ἰχθυοεῖς, ὕληεις, φωνήεις (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ θέμα εἰς -ετ: (τοῖς φωνήετ-σι=) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια=) φωνήεσσα. (βλ. § 36, 4 γ' καὶ § 33, 4).

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκόν, ἐκούσα, ἐκόν. (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δευτέρον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλείστον ὅπως καὶ τὸ δευτέρον συνθετικὸν των, οἶον :

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι—(τοῦ, τῆς ἀχάριτος—τόν, τὴν ἄχαριν, κτλ.) βλ. § 82)

ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι—(τοῦ, τῆς εὐέλπιδος—τόν, τὴν εὐέλπιν, κτλ.—οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων, κτλ.)

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1)

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν—(τοῦ, τῆς μονόδοτος, τοῦ μονόδοτος, κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον :

ὁ, ἡ βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ ἄροπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ος κτλ.

ὁ, ἡ πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ὁ, ἡ φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.

ὁ, ἡ ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ., ὁ, ἡ ἐπηλυσ — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνθρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα

§ 124. α. Τρικατάληκτα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλσν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν). (Βλ. § 33, 6 καὶ § 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικατολήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ: *ταχύς, ταχεῖᾶ—πᾶς, πᾶσᾶ—φω-
νήεις, φωνήεσσᾶ—ἐκόν, ἐκοῦσᾶ—τάλας, τάλαινᾶ*

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσης: *τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκουσῶν, ταιλινῶν*. (Βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β. Δικατάληκτα.

Ἐνικὸς

ὁ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον	ὁ	ἡ	ἄρρην	τὸ	ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῷ	τῇ	εὐδαίμων-ι	τῷ	εὐδαίμο-νι	τῷ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῷ	ἄρρε-νι
τὸν	τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ὃ		εὐδαιμον			ὃ		ἄρρεν		

Π λ η θ υ ν τ ι ζ ὀ ς

οἱ	αἱ	εὐδαίμον-ες	τὰ	εὐδαίμον-α	οἱ	αἱ	ἄρρεν-ες	τὰ	ἄρρεν-α
τῶν		εὐδαιμόν-ων			τῶν		ἄρρέν-ων		
τοῖς	ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	ταῖς	ἄρρε-σι	τοῖς	ἄρρε-σι
τοὺς	τὰς	εὐδαίμον-ας	τὰ	εὐδαίμο-να	τοὺς	τὰς	ἄρρεν-ας	τὰ	ἄρρεν-α
ὧ		εὐδαίμον-ες	ὧ	εὐδαίμον-α	ὧ		ἄρρεν-ες	ὧ	ἄρρεν-α

Ἐ ν ι ζ ὀ ς

Π λ η θ υ ν τ ι ζ ὀ ς

ὁ	ἡ	ἀπάτωρ	τὸ	ἄπατορ	οἱ	αἱ	ἀπάτορ-ες	τὰ	ἀπάτορ-α
τοῦ	τῆς	ἀπάτορ-ος	τοῦ	ἀπάτορ-ος	τῶν		ἀπατιόρ-ων		
τῷ	τῇ	ἀπάτορ-ι	τῷ	ἀπάτορ-ι	τοῖς	ταῖς	ἀπάτορ-σι	τοῖς	ἀπάτορ-σι
τὸν	τὴν	ἀπάτορ-α	τὸ	ἄπατορ	τοὺς	τὰς	ἀπάτορ-ας	τὰ	ἀπάτορ-α
ὧ		ἄπατορ			ὧ		ἀπάτορες	ὧ	ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόκλιτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον :

ὁ	ἡ	μάκαρ,	τοῦ	τῆς	μάκαρ-ος, κτλ.
ὁ	ἡ	ὑψαύχηρ,	τοῦ	τῆς	ὑψαύχεν-ος κτλ.
ὁ	ἡ	μακρόχειρ,	τοῦ	τῆς	μακρόχειρ-ος κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουσαν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὧ μέλαν, ὧ τάλαν—(ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμων) ὧ ἐλεῆμων—(νοήμων, τὸ νοῆμων) ὧ νοῆμων—(ἄρρεν, ἄρρεν-ος) ὧ ἄρρεν—ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὧ ἄπατορ.

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων, τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ εὐγνώμων) ὧ εὐγνωμων, τὸ εὐγνωμων. (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὧ εὐσχημων, τὸ εὐσχημων ἄλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὧ ἀμνημων, τὸ ἀμνημων, (ὁ, ἡ μεγαλόφρων) ὧ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

γ) Σιγμόληκτα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς **-ης** τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς **-ες** τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς **-ος** ἢ ὄημα: *ὁ, ἡ, ὑγίης, τὸ ὑγιές—ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές* (εὐ, γένος)—*ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες—ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές* (εὐ, σέβομαι)—*ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές* (ἀ, μέλει)—*ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες* (εὐ, ὄζω, θ. ὀδ.-).

Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελῆσ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ ἐπιμελή
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν	
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ ἐπιμελεῖ	τοῖς ταῖς		ἐπιμελέσει	τοῖς ἐπιμελέσει
τόν	τήν	ἐπιμελή	τὸ ἐπιμελές	τούς τὰς		ἐπιμελεῖς	τὰ ἐπιμελή
		ᾧ	ἐπιμελές	ᾧ		ἐπιμελεῖς	ᾧ ἐπιμελή

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ εὐήθους	τῶν		εὐήθων	
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ εὐήθει	τοῖς ταῖς		εὐήθεσι	τοῖς εὐήθεσι
τόν	τήν	εὐήθη	τὸ εὐήθες	τούς τὰς		εὐήθεις	τὰ εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες	ᾧ		εὐήθεις	ᾧ εὐήθη

Παρατηρήσεις.

§ 130. Τὰ εἰς **-ης, -ες** σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

- 1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·
- 2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν: *ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές—(οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς*·
- 3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα: ὁ, ἡ *συνήθης*, ὦ *σύνηθες*, τὸ *σύνηθες*—ὁ, ἡ *αὐτάρκης*, ὦ *αὐταρκες*, τὸ *αὐταρκες*—οἱ, αἱ *πλήρεις*, τὰ *πλήρη*, τῶν *πλήρων* (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέων)—οἱ, αἱ *εὐμεγέθεις*, τὰ *εὐμεγέθη*, τῶν *εὐμεγέθων* (ἐκ τοῦ εὐ-μεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέων). (Βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀοριστικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ῶδης, -ῶλης, καὶ -ήρης: *εὐῶδης*, ὦ *εὐῶδες*, τὸ *εὐῶδες*—*ἐξῶλης*, ὦ *ἐξῶλες*, τὸ *ἐξῶλες*—*ξιφήρης*, ὦ *ξιφήρες*, τὸ *ξιφήρες*.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχήθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ *τοιήρης* (τῆς *τοιήρους*, τῆ *τοιήρει*, τὴν *τοιήρη*, ὦ *τοιήρες*—αἱ *τοιήρεις*, τῶν *τοιήρων*, ταῖς *τοιήρει*, τὰς *τοιήρεις*), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως *ναῦς*.

Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε: **μέγας, πολὺς, πρῶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φρουδός.**

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. *μεγα-* καὶ *μεγαλο-*)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ <i>μεγάλε</i>	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

(θ. *πολυ-* καὶ *πολλο-*)

πολὺς	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολὺν-ν	πολλήν	πολὺ	πολλοὺς	πολλάς	πολλά
πολὺ	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά

Ἀχιλλέως Α. Τζαοτζάνου

(θ. προα- καὶ προε-)

προῶς	προεῖα	προῶν	προῶι	προεῖαι	προέα
προῶν	προεῖας	προῶν	προεῶν	προεῖων	προεῶν
προῶφ	προεῖα	προῶφ	προεῖσι	προεῖαις	προεῖσι
προῶν	προεῖαν	προῶν	προεῖους	προεῖας	προέα
	κτλ.			κτλ.	

ὁ	σῶς	ἡ	σῶς	τὸ	σῶν	οἱ	σῶ	αἱ	σῶ	τὰ	σῶ
τὸν	σῶν	τὴν	σῶν	τὸ	σῶν	τούς	σῶς	τάς	σῶς	τὰ	σῶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶς, σῶα, σῶων.

Τὸ δὲ φροῦδος, φρούδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἶναι ἔλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α .

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν τῶν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτῃν κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην. (Ποβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς -μενος, -μένη, -μενον : γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον. (Βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς -ᾶς, -ᾶσᾶ, -ᾶν : λούσας, λούσασα, λούσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσαίσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὦ λούσας, ὦ λούσασα, ὦ λούσαν—οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.). (Βλ. § 122, ἄπας).

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, -έν : παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὦ παιδευθεῖς, ὦ παιδευθεῖσα, ὦ παιδευθὲν—οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.). (Ποβλ. § 122, χαίρις).

3) εἰς -οὺς, -οῦσα, -όν : διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδοῦσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὦ διδούς, ὦ διδοῦσα, ὦ διδόν—οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦσι κτλ.). (Πρβλ. § 80 ὀδοῦς, ὀδόντος).

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν : ἀπολλύς, ἀπολλύσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὃ ἀπολλύς, ὃ ἀπολλῦσα, ὃ ἀπολλύν—οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦσι κτλ.). (Πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122).

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον (ἢ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν) : γράφον, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφοῦσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὃ γράφον, ὃ γράφουσα, ὃ γράφον—οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφουσι κτλ.)· (βλ. § 122 ἄκων)—πιμῶν (τιμῶντ-ος), πιμῶσα (τιμῶσης), πιμῶν (τιμῶντ-ος)· (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν)—καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλοῦσης), καλοῦν (καλοῦντ-ος).

6) εἰς -ῶς, -υῖα, -ός : λελυκῶς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	λελυκωσ-)	(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)
λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυῖας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυῖα	λελυκότη-ι
λελυκότη-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὃ λελυκῶς	ὃ λελυκυῖα	ὃ λελυκός
λελυκότη-ες	λελυκυῖαι	λελυκότη-α
λελυκότη-ων	λελυκυῖων	λελυκότη-ων
λελυκότη-σι	λελυκυῖαις	λελυκότη-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ῶς, -ῶσα, -ῶς : ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστῶσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὃ ἐστῶς κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.). (Βλ. § 16, 9).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ λύσσα ἐκ τοῦ ἢ λύσαντ-ια, ἢ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἢ παιδευθέντ-ια, ἢ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἢ διδόντ-ια, ἢ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἢ ἀπολλύντ-ια, ἢ γράφουσα ἐκ τοῦ ἢ γράφοντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἢ εἰρηκυῖα ἐκ τοῦ ἢ εἰρηκῦσα (βλ. § 33, 3)—τοῖς λύσσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ τοῖς λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, διδόντ-σι κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : ὁ γράφας—ὃ γράφας, ὁ λυθεῖς—ὃ λυθεῖς κτλ.

Παραθετικά.

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποῖαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρξη εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : *λευκὸς ὁ ἄριστος, λευκὴ ἡ χιών, λευκὸν τὸ δασυόν*.

1) Ὄταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται ἐπίθετον θετικῆς βαθμοῦ ἢ θετικόν : *ὁ ὑψηλὸς Ὀλυμπος*.

2) Ὄταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον συγκριτικῆς βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν : *ὁ Ὀλυμπὸς ἔστιν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης—ἵππος λευκότερος χιόνος—χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς*.

3) Ὄταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον ὑπερθετικῆς βαθμοῦ ἢ ὑπερθετικόν : *ὁ ὑψηλότατος Ὀλυμπος—ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος*.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἑνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικῆς ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι *-τερος, (-τερα, -τερον)* διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ *-τατος, (-τάτη, -τατον)* διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α'. Ὀ μ α λ ἄ π α ρ α θ ε τ ι κ ἄ.

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικῆς, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προσθεθῶν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρός	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχύς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	χαριέσ-τερος	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ **ο**, εἴαν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεΐα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νέος (θ. νεο-),	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός (θ. σοφο-),	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός (θ. ἰκάνο-),	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἥσυχος (θ. ἡσῦχο-),	ἥσυχώ-τερος	ἥσυχώ-τατος
τίμιος (θ. τιμῖο-),	τιμῷ-τερος	τιμῷ-τατος
* Ἄλλὰ ἀνιᾶρός	ἀνιαρότερος	ἀνιαρότατος
ἰσχυρός	ἰσχυρότερος	ἰσχυρότατος
λίτος	λιτότερος	λιτότατος
ἐντίμιος	ἐντιμότερος	ἐντιμότητος
ἀκίνδυνος	ἀκινδυνότερος	ἀκινδυνότητος
εὐθῦμος	εὐθθυμότερος	εὐθθυμότητος
ἄλῦπος	ἄλυπότερος	ἄλυπότητος
ἐλαφρός	ἐλαφρότερος	ἐλαφρότατος
σεμνός	σεμνότερος	σεμνότητος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότητος (βλ. §11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων **-τερος** καὶ **-τατος** εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων. (Πρὸβλ. νῦν : ἐλαφρός — ἐλαφρῦ-τερος ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρῦ-τερος, γλυκός — γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρότερος). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄσμενος (=εὐχαριστημένος), ἐρρωμένος (=δυνατός) καὶ πένης (=πτωχός) σχηματίζονται εἰς **-έστερος**, **-έστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ης**, **-ες** σιγμοκλίτων) :

εὐδαιμών (θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος (θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἐρρωμένος (θ. ἐρρωμενο-)	ἐρρωμεν-έσ-τερος	ἐρρωμεν-έσ-τατος
πένης (θ. πενητ-)	πενέσ-τερος	πενέσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα κενός καὶ στενός ἀρχῆθεν ἦσαν κεινός, στεινός καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στεινότερος κτλ.

Ὅμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου ἀπλοῦς καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα νοῦς :

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-),	ἀπλόου-τερος	ἀπλόου-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὖνους	(θ. εὖνοο-),	εὖνούσ-τερος	εὖνούσ-τατος
		(ἐκ τοῦ εὖνο-έσ-τερος	εὖνο-έσ-τατος).

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου παλαιὸς σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ παλαιο-, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα πάλαι : παλαί-τερος, παλαί-τατος (πρβλ. ἄνω—ἄνώτερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ παλαιὸς ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος)

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί-τερος	ὄψι-αί-τατος)
ἰδιος	(ἰδι-αί-τερος	ἰδιαίτατος, ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος).

3) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων ἄρπαξ, βλάξ, λάλος (=φλύαρος), κλέπτῃς καὶ πλεονέκτῃς σχηματίζονται εἰς -ίστερος, -ίστατος (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου ἄχαρις—ἀχαρίσ-τερος, ἀχαρίσ-τατος) :

ἄρπαξ	(θ. ἀρπαγ-),	ἀρπαγ-ίστερος,	ἀρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-),	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος,	λαλ-ίστατος
κλέπτῃς	(θ. κλεπτα-),	κλεπτ-ίστερος,	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτῃς	(θ. πλεονεκτα-),	πλεονεκτ-ίστερος,	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου φίλος τὰ παραθετικά εἶναι φίλιτερος καὶ μᾶλλον φίλος—φίλιτατος καὶ μάλιστα φίλος.

β'. Ἀνώμαλα παραθετικά.

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ -τερος, -τατος, ἀλλὰ -ίων, -ιον εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ίστη, -ιστον εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἑξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροὺς	ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἰσχίον	(φ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροὺς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον	(φ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον	(φ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλὸς	ὁ, ἡ καλλίων,	τὸ κάλλιον	(φ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μείζων,	τὸ μείζον	(ἐκ τοῦ μέγιων)	μέγιστος
ὄϊδιος	ὁ, ἡ ὄϊων,	τὸ ὄϊον	(φ. ὄϊ-)	ὄϊστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάπιων,	τὸ θάπιον	(φ. θαχ-)	τάχιστος
† ἀγαθὸς	ὁ, ἡ ἀμείων,	τὸ ἄμεινον	(φ. ἀμειν-)	ἀριστος
	ὁ, ἡ βέλτιων,	τὸ βέλιον	(φ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρεῖττων,	τὸ κρεῖτιον	(φ. κρετ-	κράτιστος
			(προβλ. κρείσιος)	
	ὁ, ἡ λῶων,	τὸ λῶον	(φ. λω-)	λῶστος
κακὸς	ὁ, ἡ κακίων,	τὸ κάκιον	(φ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείρων,	τὸ χεῖρον	(φ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥπιων,	τὸ ἥπιον	(φ. ἥχ-)	ἐπίρρ. ἥκισια
μικροὺς	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάτιων,	τὸ ἐλατιον	(φ. ἐλαχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων,	τὸ μείον	(φ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλείων,	τὸ πλέον	(φ. πλε-)	πλείστος

γεν. τοῦ πλείορος καὶ τοῦ πλέονος.

§ 142. Τὰ εἰς -ιων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἑξῆς παραδειγμα :

Ἐνικός

(φ. ἀμεινον-, ἀμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

ὁ,	ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ,	τῆς	ἀμείνον-ος	τοῦ	ἀμείνον-ος
τῶ,	τῆ	ἀμείνον-ι	τῶ	ἀμείνον-ι
τὸν	τὴν	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
	ῶ	ἄμεινον	ῶ	ἄμεινον

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

οἱ αἱ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν ἀμεινόν-ων	τῶν ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς ἀμείνοσ-ι	τοῖς ἀμείνοσ-ι
τούς, τὰς ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ὄ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ὄ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(Ποβλ. § 126, εὑδαίμων).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Οἱ τύποι ἀμείνω, ἀμείνους σχηματίζονται ἀπὸ σιγμώληκτον θέμα ἀμεινοσ- (ἀμεινοσ-α, ἀμεινοσ-ες· βλ. § 33, 3).

Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἔλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός—**μᾶλλον** σοφός—**μάλιστα** σοφός· (ποβλ. νῦν : πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός). (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζον παραθετικά

1) κανονικῶς αἱ μετοχαί : **συμφέρων—μᾶλλον** συμφέρων—**μάλιστα** συμφέρων·

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐελπὶς—μᾶλλον** εὐελπὶς—**μάλιστα** εὐελπὶς κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ἰδιότητα, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ἕλην : **χαλκοῦς, ξύλινος·**

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός, μητροῦς, παππῶς, ἀδελφικός, παιδικός·**

3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός·**

4) μέτρον : **σπιθαμαῖος, δίπηχυς.**

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ τὸ στερητικὸν ἀ- : **πάντιμος, πάγκαλος—ἀθάνατος, ἄυπνος.**

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἔλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἔκτος τοῦ θετικοῦ ἔλλείπει καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις:

(ἄνω)	ἄνω-τερος	ἄνω-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρωτός)
(ὑπέρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὔστερος	ὔστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμότερος	
—	—	ὔπατος
—	—	ἔσχατος

Παραθετικά ἐπιρρήματα.

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἔξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικῶν μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικῶν τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικῶν δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικῶν αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εὖ—ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον—ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα

(ὀλίγος) ὀλίγον—ἔλαττον, μεῖον, ἥτιον—ἐλάχιστα, ἥμιστα

(πολύς) πολὺ, μάλα—πλέον, μᾶλλον—πλεῖστον, πλιῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις **-τέρω, -τάτω**, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις **-τερον, -τατα** :

ἄνω	—	ἄνωτέρω	ἄνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγύς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρῶ ἢ πρῶτῶ	—	πρωΐαιτέρω	πρωΐαίτατα (Ποβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: *ἐκεῖνος γράφει* (π.χ. ὁ Πλάτων)—*τοιοῦτος ἦν Ἀριστείδης* (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἑννέα εἰδῶν: προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοιχοῦς τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι ὅμως διαφέρουν.

α'. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἧτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (*ἐγώ*, *πρῶτον* πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (*σύ*, *δεῦτερον* πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (*ὄδε*, *οὗτος* κτλ., *τρίτον* πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἱ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός: α' προσ. *γῶ*, *γῶν*—β' προσ. *σφῶ*, *σφῶν*· βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς *οἶ*, *οἱ*—*σφίσι*. Ἀντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὄδε*, *οὗτος*, *ἐκεῖνος*, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικόν) μόριον γέ, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἑξῆς: *ἐγωγε*, *ἐμοῦγε*, *ἐμοιγε*, *ἐμέγε*.

6'. ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ ἄΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

§ 149. Δεικτικαὶ λέγονται αἱ ἄντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν δεξιῖν.

Δεικτικαὶ ἄντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς :

ὄδε	ἤδε	τόδε	(=αὐτὸς ἔδῳ, αὐτὸς δά)
οὗτος	αὕτη	τοῦτο	(=εἰσότης, αὐτός)
<u>ἐκεῖνος</u>	<u>ἐκεῖνη</u>	<u>ἐκεῖνο</u>	
τοιόσδε	τοιάδε	τοιόνδε	—τοιούτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος)
τοσόσδε	τοσήδε	τοσόνδε	—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος)
τηλικόσδε	τηλικήδε	τηλικόνδε	—τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο(ν) (=τόσος μέγας).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν

1) ἡ ὄδε, ἤδε, τόδε κλίνεται ὡς ἀκριβῶς τὸ ἀριθμὸν μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ: τοῦδε, τησδε, τοῦδε—τῶδε, τῆδε, τῷδε κτλ.—αἶδε, αἶδε, τάδε—τῶνδε κτλ.

Ὁμοίως αἱ ἄντωνυμιαί τοιόσδε, τοιαδέ, τοιόνδε—τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοιός, τοία, τοῖον—τόσος, τόση, τόσον—τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν: τοιόσδε, τοιαδέ, τοιόνδε—τοιῶσδε, τοιαῶσδε, τοιοῦδε—τοιῶδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ.	ὃ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὃ οὗτος καὶ ὃ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἄντωνυμία δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τριτάτηκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ αἰτιατικήν τοῦ οὐδετέρου. (βλ. § 110, καλός).

4) αἱ ἄντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἄντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὔτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἄντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο π. γ.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
τοιούτος	τοιαύτη	τοιούτο(ν)	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτω	τοιαύτῃ	τοιούτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιούτων	τοιαύτην	τοιούτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφθορείται, ἥτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον** : *τοσοῦτο* ἢ *τοσοῦτον*, *τηλικοῦτο* ἢ *τηλικούτιον*.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτείνηται περισσότερον ἡ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλὰκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον *δεικτιζόν -ί* : *οὔτοι* (=οὔτος-ί), *τοῖτοι* κτλ., *αὐτί*, *ταῖσι* κτλ. (Πρβλ. νῦν : ἐποῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ί, (τὸ ὁποῖον εἶναι μακρόν), ἐάν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνήεν, τοῦτο ἀποβάλλεται ὀδί (=ᾠδε-ί), *τοῖτι* (=τοῦτο-ί), *ταῖτι* (ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν -ί προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς *ὀδί*, *οὔτοι* (=ἔτσι δά).

γ'. Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ.

§ 151. Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία **αὐτός**, **αὐτή**, **αὐτό**.

1) Ὁριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (κατὰ πᾶσαν πῶσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὁρίσῃ τι (ἥτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ) : *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτός τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσῃ* (=μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πῶσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποῖου ἔγινε προηγουμένως λόγος : *Κλεάρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυθίους δαρεικοὺς* (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία **ἐκεῖνος** (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὄχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὅταν πάσχη κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν -ον: (τὸ αὐτό=) ταὐτό καὶ ταυτόν. (Βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ'. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι
 α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *ἐμός, ἐμή, ἐμόν* (=ἰδικός μου).
 β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *σός, σή, σόν* (=δικός σου).
 α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων, *ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον* (=ἰδικός μας).
 β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ὕμετερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον* (=ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ *ἐός, ἐή, ἐόν* (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ *σφέτερος, σφειτέρα, σφέτερον* (=ἰδικός των)· ἀλλ' ἡ μὲν *ἐός, ἐή, ἐόν* εἶναι ὅπως ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ *σφέτερος, σφειτέρα, σφέτερον* σπανία καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χεῖρις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: *ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ—τοὺς ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους*.

ε'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἦτοι ὅταν δηλοῦνται, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει: *γνώθι σαυτὸν* (=γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

	α' προσώπου		β' προσώπου	
	Ἐνικὸς			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἑμαυτῶ	ἑμαυτῇ	σεαυτῶ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἑμαυτὸν	ἑμαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

ζ'. Ἐρωτηματικά ἄντωνυμιαί.

§ 156. Ἐρωτηματικά ἄντωνυμιαί λέγονται ἐκεῖ-
ναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἐρωτηματικά ἄντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

1) τίς, τί (=ποῖος ;)

2) πότερος, ποιτέρα, πότερον (=ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;)

3) πόσος, πόση, πόσον

4) ποῖος, ποία, ποῖον (=ποιῶς λογῆς ;)

5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (=ποιῶς ἡλικίας ; πόσον μέγας ;)

6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (=ἀπὸ ποιοῦ μέρους ;)

7) πόσος, πόση, πόσιον (ποῖος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειράν ;
πρὸβλ. τρίτος, τέταρτος κλπ.)

8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρὸβλ.
τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἄντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικά
ἄντωνυμιαί εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάκλιτοι. (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἄντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσειν
ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνα	τίνα
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνων	τίνων
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίσι(ν)
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνα	τίνα

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἄντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως
κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα. (βλ. § 101).

η'. Ἀόριστοι ἄντωνυμιαί.

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἄντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν
ἀορίστως ἓν πρόσωπον ἢ πρῶγμα.

Ἀόριστοι ἄντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

1) τίς, τί (=κάποιος· βλ. § 20, 2).

2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (=ὁ τάδε κτλ.)

3) ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (=μεριστοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τριτατάληκτος.

Ἡ *ίς, τί* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἑξῆς :

Ἑ ν ι κ ὸ ς			Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς		Α υ τ ῖ κ ὸ ς
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν. τίς	τί	τινές	τινά ἢ ἄττα	τινέ	
γεν. τινός ἢ του	τινός ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν	
δοτ. τινί ἢ τῷ	τινί ἢ τῷ	τισὶ(ν)	τισὶ(ν)	τινοῖν	
αἰτ. τινά	τί	τινάς	τινά ἢ ἄττα	τινέ	

Ἑ ν ι κ ὸ ς				Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς		
ὄν. ὄ, ἦ,	τὸ	δεῖνα	οἶ, αἶ	δεῖνες		
γεν. τοῦ, τῆς,	τοῦ	δεῖνος	τῶν	δεῖνων		
δοτ. τῷ, τῇ,	τῷ	δεῖνι	(τοῖς	δεῖσι)		
αἰτ. τόν, τήν,	τὸ	δεῖνα	τούς, τὰς	δεῖνας		

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος : τοῦ, τῆς *δεῖνα*—τῷ τῇ *δεῖνα*—τόν, τήν *δεῖνα*—πληθ. οἶ *δεῖνα*, τῶν *δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοὶ ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἑξῆς λέξεις, αἱ ὅποια εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι :

- 1) *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (=ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο* (βλ. § 150, 3, *ἑκεῖνος*)·
- 4) *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν—μηδείς, μηδεμία, μηδὲν* (=κανείς)·
- 5) *ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα* (=καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, *ἔνιοι*)·
- 6) *ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον* (=καθεὶς ἀπὸ τῶν δύο)·
- 7) *ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον* (=ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον—μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον* (=οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός, ποσή, ποσὸν* (=κάμποσος· βλ. § 156, 3)·
- 10) *ποιός, ποιά, ποιὸν* (=κάποιος λογιῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν* (=ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν* (*μηδείς, μηδεμία, μηδὲν*) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς, μία, ἓν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἄρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

Ἐ ν ι κ ὸ ς			Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς	
ὄν.	οὐδεις	οὐδεμία	οὐδέν	οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδέν	οὐδεμίαν	οὐδέν	οὐδένας

Ἄναφορκαὶ ἄντωνυμίαι.

§ 161. Ἄναφορικὰ ἰλέγονται αἱ ἄντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὁλόκληρος ἀναφέρεται (ἦτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως : Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἄναφορκαὶ ἄντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) ὅς, ἧ, ὅ (=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)
- 2) ὅσπερ, ἧπερ, ὅπερ (=ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)
- 3) ὅστις, ἧτις, ὅτι (=ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)
- 4) ὁπότερος, ὁποῖερα, ὁπότερον (=ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ.

§ 156, 2)

- 5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3)
- 6) οἷος, οἷα, οἷον (=τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4)
- 7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (=ὅποιος λογῆς· πρβλ. § 156, 4)
- 8) ἡλικός, ἡλική, ἡλικόν
ὀπηλικός, ὀπηλική, ὀπηλικόν } (=ὅσον μέγας· πρβλ. § 156, 5)
- 9) ὁποδαπός, ὁποδαπή, ὁποδαπὸν (=ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικὰ ἄντωνυμίαι ὅς, ὅσπερ καὶ ὅστις κλίνονται ὡς ἐξῆς : (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159).

Ἐ ν ι κ ὸ ς						
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅς	ἧ	ὅ	ὅσπερ	ἧπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἧς	οὗ	οὗπερ	ἧσπερ	οὗπερ
δοτ.	ῶ	ἧ	ῶ	ῶπερ	ἧπερ	ῶπερ
αἰτ.	ὄν	ἧν	ὅ	ὄνπερ	ἧνπερ	ὅπερ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς						
ὄν.	οἷ	αἷ	ᾧ	οἷπερ	αἷπερ	ᾧπερ
γεν.	ὄν	ᾧν	ὄν	ὄνπερ	ᾧνπερ	ὄνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οὗς	ᾧς	ᾧ	οὗσπερ	ᾧσπερ	ᾧπερ

Ἐ ν ι ζ ὀ ς

ὄν.	ὄστις	ἦτις	ὄ,τι
γεν.	οὐτινος ἢ ὄτου	ἦστινος	οὐτινος ἢ ὄτου
δοτ.	ὄτινι ἢ ὄτω	ἦτινι	ὄτινι ἢ ὄτω
αἰτ.	ὄντινα	ἦντινα	ὄ,τι

Η λ η θ υ ν τ ι ζ ὀ ς

ὄν.	οἴτινες	αἴτινες	αἴτινα ἢ αἴττα
γεν.	οἴντων	οἴντων	οἴντων
δοτ.	οἴτισι	αἴτισι	οἴτισι
αἰτ.	οἴστινας	αἴστινας	αἴτινά ἢ αἴττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
τίς ;	ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεῖς, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὄς, ὄστις
πότερος ;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἑκάτερος, ἄμφοτεροι	ὀπότερος
πόσος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος	ποσὸς	ὄσος, ὀπόσος
ποιός ;	τοιόσδε, τοιοῦτος	ποιὸς	οἴος, ὀποιός
τηλίκος ;	τηλικόσδε, τηλικούτος	—	ἦλίκος, ὀηλίκος
ποδαπός ;	—	—	ὀποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	ποῦ	οὔ, ὀπου, ἐνθα
ποι ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποι	οἶ, ὀποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθενδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθεν	ὄθεν, ὀπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	τότε	ποτέ	ὄτε, ὀπότε
τηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ἦνίκα, ὀτηνίκα
πῆ ;	τῆδε, ταύτη	πῆ	ἦ, ἦπερ, ὀπη
πῶς ;	ὄδε, οὕτως(ς)	πὼς	ὄς, ὀσπερ, ὀπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὄρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α'. Ἀριθμητικά ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὄρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα : εἷς στρατιώτης, δέκα βιβλία.

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων : ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνός—τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλείστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἢ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἢ κατάληξις -στός : (τρία) τρι-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἴκο-σιός, (τριάκοντα) τριακο-σιός, (χίλιοι) χίλιο-σιός. (Βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν : ἐναυαῖτος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (=τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότον ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις -αῖος : (τρίτος) τρι-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος προετός. (Βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκεται κάτι τι : ἄλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλείστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις -πλοῦς : (τρία) τρι-πλοῦς, (ἑπτὰ) ἑπτα-πλοῦς. (Βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἢ ἀναλογία ἑνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἓν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ : ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ ἢ εἰς αὐτὸ ἢ κατὰληξις **-πλάσιος**: (τρία) *τρι-πλάσιος*, (δέκα) *δεκα-πλάσιος*. (Βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, 1, δίκαιος).

Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν με ὀνόματα περιληπτικά: **διακοσία ἵππος** (=200 ἵπποις), **χιλία ναῦς** (=1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς:

ὄν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἑνός	μιάς	ἑνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π.χ. *τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέροσι*.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19—28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἑξῆς: δυοῖν **δέοντα εἴκοσι** (=18), ἑνός **δέοντα εἴκοσι** (=19), δυοῖν **δέοντα τριάκοντα** (=28) κτλ. (Ἡρβλ. εἴκοσι *παρὰ* δύο, σαράντα *παρὰ* ἕνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὁπότε κανονικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καί**, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καί** μεταξὺ αὐτῶν, ἢ ἄνευ τοῦ **καί**, ὅπως νῦν: *πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι — διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε*.

Ὅμοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: *πέμπτος καὶ τριακοστὸς — τριακοστὸς καὶ πέμπτος—τριακοστὸς πέμπτος*.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. *τῶν ἐπὶ δύο μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπὶ αἱ πέντε μοῖραι* (=5/7).

Ἐάν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο: *τὰ πέντε μέρος* (=5/6), *τὰ ἑννέα μέρος* (=9/10).

β'. Ἀριθμητικά οὐσιαστικά.

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφροσιμένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-άς** (γεν. **-άδος**): (δύο) **δυ-άς**, (τρῖα) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς**, τοῦ τέτταρα—ἢ **τετράς**, τοῦ πέντε—ἢ **πεμπάς** (=ἢ **πεντάς**), τοῦ εἴκοσιν—ἢ **εἰκάς** (=ἢ **εἰκοσάς**, **εἰκοσαριά**), τοῦ τριάκοντα—ἢ **τριακάς** (=ἢ **τριακοντάς**, **τριανταριά**).

γ'. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας δίδεται ὀρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάνκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις**: (ἑπτὰ) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἕξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἰς**, **δύο**, **τρεῖς**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἰς—**ἅπαξ** (=μίαν φοράν), τοῦ δύο—**δὶς** (=δύο φορές), τοῦ τρεῖς—**τρις** (=τρεις φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον ζ', μετὰ τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον η', μετὰ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον θ', μετὰ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπι**.

* Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μετὰ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τούτῳ τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ὁμάδας, α—θ, ι—π, ρ—ω· καὶ τῆς μὲν πρώτης ὁμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α'=1, β'=2, γ'=3 κλπ.), τῆς δὲ δευτέρας ὁμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (ι'=10, κ'=20, λ'=30 κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων (ρ'=100, σ'=200, τ'=300 κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα ἀλλὰ μετὰ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερὰ (α=1000, β=2000, γ=3000 κτλ., αωκά'=1821, α θ β'=1912, α θ μς'=1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν.

Ἑλλ. σμ.	*Ἀραβικά ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρροήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α -ον	δίς
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η -ον	τρίς
δ'	4	τέτταρες, τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἕβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὄγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἕνατος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἑνδέκατος	ἑνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεις (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετταροσκαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ις'	16	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαιδεκάκις
ιζ'	17	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαιδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαιδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἕνατος καὶ δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι(ν)	εἴκοστός	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ςε'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομηκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ϛ'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάκις
Ϙ'	900	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
γ	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
δ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α'. Ὁρισμός καὶ παρεπόμενα τοῦ ρήματος.

Γενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ὄημα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ μετὰ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀήματος, ἧτοι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ. (Ποβλ. § 41, 3 Σημ.).

§ 171. Διὰ θεσις ὀήματος λέγεται ἡ σημασινομένη ὑπ' αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ὀημάτων τέσσαρες: ἐνεργητικῆ, μέση, παθητικῆ καὶ οὐδετέρα.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς *χορεύει* *κρούει τὴν θύραν*.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἐνεργεία του ἐπιστροφῆται εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς *ἐνδύεται* (=ἐνδύει τὸν ἑαυτὸν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς *λούεται ὑπὸ τῆς μητρὸς*.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς *καθεύδει* (=κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ὀημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ὀημάτων δύο, ἧτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): *λύ-ω* (*λύ-ομαι*), *δείκνυ-μι* (*δείκνυ-μαι*).

§ 173. Φωνή ὀήματος λέγεται ἓν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ὄημα ἔχει δύο φωνάς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἧτοι

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν *-ω* ἢ *-μι*: *λύ-ω*, *λύεις* κτλ., *δείκνυ-μι*, *δείκνυ-ς* κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν *-μαι* ἢ *-μαι*: *λύ-μαι*, *λύ-η*, *λύ-εται* κτλ., *δείκνυ-μαι*, *δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χρόνος ὀνόματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται τότε γίνεται ἢ προῖξ.

Οἱ χρόνοι τοῦ ὀνόματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτά, οἱ ἑξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ γίνεται **τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς **γράφει**.

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ ἐγένετο (διαρκῶς ἢ ἐπιχειρημένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς **ἔγραφεν**.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ θὰ γίνῃ ἢ θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς **γράψει** (=θὰ γράφῃ ἢ θὰ γράφῃ).

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς, ὅτι ἡ προῖξ ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ ἔχει γίνει, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς **γέγραφε** τὴν ἐπιστολήν (=τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ εἶχε γίνει, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς **ἔγεγράφε** τὴν ἐπιστολήν (=τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ προῖξ θὰ ἔχῃ γίνει, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: **γεγραφὼς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (=θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν) ἢ ἐπιστολὴ **γεγράφεται** (θὰ ἔχῃ γραφῆ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐγκλίσιν. Περί τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι **ἀρκτικοί**, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι **παραγόμενοι** (ἢ ἱστορικοί ἢ παρωχημένοι).

Ὁ παραζείμενος, ὁ ὑπερσυντέλιος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον λέγονται προσέτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ ὀριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ ἡ εὐκτική.

1) Ὁριστική λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς βεβαίαν : **προσέχωμεν**.

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην· **προσέχωμεν** (= ἄς προσέχωμεν), *ἐὰν ζητῆς καλῶς ἐδρήσεις*.

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : **προσέχετε**.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : **υἱαίνετε** (= εἴθε νὰ υἱαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου ἄν κανονικῶς παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς δυνατὴν : **λέγοιτε ἄν** (=θά ἐλέγατε, ἠμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαφῆτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦνται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου** ἢ **τρίτου** : **λέγω** (ἐγώ), **λέγεις** (σύ), **λέγει** (ἐκεῖνος). (Βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦνται, ἂν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνει ἓν ἢ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα : **παίζω** (ἐγώ, **εἷς**), **παίζομεν** (ἡμεῖς, **πολλοί**), **παίζει** (ὁ παῖς, **εἷς**), **παίζουνσιν** (οἱ παῖδες, **πολλοί**).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ **ἀπαρέμφατον** καὶ τὴν **μετοχήν**.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διὰθεσιν καὶ χρόνον : **λέειν**, **λέεσθαι**—**λῦσαι**, **λυθῆναι**. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον καταῦληξιν, καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἦτοι δὲν) δηλοῖ ὄρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: *βούλομαι λέγειν* (=θέλω νὰ λέγω)· *βουλόμεθα λέγειν* (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· *βούλονται λέγειν* (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον· (βλ. § 132 κ.έ.): *γράφων, γράφουσα, γράφον—γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γράφας, γράφασα, γράψαν—γραφείς, γραφεῖσα, γραφέν*. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετῆται τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαιρέσει ὄρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Ποβλ. *ὕγιαίνετε* (=εἶθε νὰ ὑγιαίνετε), *λεγέτω* (=ἄς λέγη), *κόψω* (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), *κέκοφα* (=ἔχω κόψει), *ἐκεκόφει* (=εἶχον κόψει), *κοπήσομαι* (=θὰ κοπῶ), *κέκομαι* (=ἔχω κοπῆ), *ἐκεκόμην* (=εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλον δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἡ μέλλουσα προᾶξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν· *γράψω* (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλον

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος *εἰμί*· (λύω), *λελυκὸς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος *εἰμί*· (λύομαι) *λελύσομαι* καὶ *λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β'. Συστατικά μέρη τοῦ ῥήματος· θέμα· χαρακτήρ.

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικοὺς τύπους κανονικῶς διαζίνομεν δύο θέματα, τὸ *χρονικὸν* θέμα καὶ τὸ *ῥηματικὸν* θέμα.

1) *Χρονικὸν* θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὄρισμένου χρόνου ἢ ὄρισμένων χρόνων τοῦ

θήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μετὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλον μετὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμενὸν μετὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρὸβλ. *κόπτω, ἔ-κοπι-ον—κόψω, ἔ-κοψα—κέκοφα, ἔ-κεκόφην, (κεκοφ-ώς ἔσομαι)* κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀοχικὸν θέμα τοῦ ὀνόματος, ἢτοι ἐξεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βίασις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ Ῥηματικὸν θέμα τοῦ ὀ. *κόπτω* εἶναι *κοπ-*, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα (*κοπ-τ-*), τὸ τοῦ μέλλοντος (*κοψ=κοπ-σ-*) καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου (*κε-κοφ-*, ἐκ τοῦ *κε-κοπ-*) κτλ.

Σημείωσις. Τὸ Ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μετὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (*λύω, λέγω, μένω*), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ *βάλλω, Ῥηματικὸν θ. βάλ-, ἀορ. β' ἔβαλ-ον*), καὶ συνιθέρσεται ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἑτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ Ῥημα (*βλάπτω—βλάβ-η, τύπω—τύπ-ος, ῥάπτω—ῥαφ-ή, ἀγγέλλω—ἄγγελ-ος, αἴρω—ἄρ-σις* κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτὴρ ἑνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς χαρακτὴρ**, ὁ δὲ χαρακτὴρ τοῦ Ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **Ῥηματικὸς χαρακτὴρ**.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ Ῥήματα διακρίνονται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: *λύω, χοίω—γράφω, κόπτω*. (Βλ. § 66).

Ὑποδιακρίνονται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα Ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (*καλύω, βασιλεύω, κορῶω*) καὶ εἰς **συνηρημένα** (*τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληροῶ-ῶ*).

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (*ἄγω, βλέπω, πείθω*) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (*μένω, ἀγγέλλω, καθαίρω*).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἑνὸς ὀνόματος τὸ Ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, πρὸ τῶν Ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρὸβλ. Ῥηματικὸν θέμα *ταγ-*, ἐξ οὗ *τάσσω, ἔ-τασσ-ον, τάξω, ἔ-ταξα, τέταξα, ἔ-τετάχ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἐ-τάχ-θην, τέτακται* κτλ.

γ'. Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

1. Αὐξησις.

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὐξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἔξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὐξησις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) **Συλλαβικὴν** αὐξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὐξησις ἐν **ε ψιλούμενον**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων:

πιστεύω—ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-α, ἐ-πεπιστεύ-κειν.

οἶπιω—ἐρ-οιπ-ον, ἔρ-οι-ψ-α, ἐρ-οίφ-ειν (§ 34, 1).

2) **Χρονικὴν** αὐξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνήεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὐξησις **ἔκτασις** τοῦ ἀρχικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὐξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ **ἄ** ἢ **ε** γίνεται **η** : ἀγοράζω, ἠγόραζον—ἐλπίζω, ἠλπίζον

τὸ **ο** γίνεται **ω** : ὀδύρομαι, ὠδυρόμην

τὸ **ι** γίνεται **ῑ** : ἰκετεύω, ἰκέτευον

τὸ **υ** γίνεται **ῡ** : ὑβρίζω, ὑβρίζον

τὸ **αι** ἢ **ει** γίνεται **η** : αἰσθάνομαι, ἠσθάνομην—εἰκάζω, ἠκαζον

τὸ **αυ** ἢ **ευ** γίνεται **ηυ** : αὐξάνω, ηὔξανον—εὐδίσκω, ηὔρισκον

τὸ **οι** γίνεται **ω** : οἰκτίρω, ὤκτιρον

Σημεῖωσις 1. Τὸ ἀρχικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὐξησιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι—ἦα ἢ ἦεν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (φ. εἶδ-)—**ἦδειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει : εἶκω—εἶκον· εἶργω—εἶργον· εἶρω—εἶρον.

Τὸ ἀρχικὸν **ᾱ ἢ α**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὐξησιν εἰς **η ἢ η** κατ' ἀναλογίαν : ἀθλῶ—ἠθλον, ἀργῶ—ἠργον, ᾄδω—ἠδον (ὡπως ἄγω—ἠγον, αἰτῶ—ἠττον).

Σημεῖωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αὐξησιν : ἐστράτευκα—ἐστρατεύκειν, ἐζήτηκα—ἐζητήκειν.

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμός.

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν :

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἔκτος τοῦ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνοιον ἢ ὑγρόν :

παιδεύω	— πε-παίδευ-κα	ἐ-πε-παιδευ-κειν	
θύω	— τέ-θυ-κα (θῆ-θυ-κα)	ἐ-τε-θύ-κειν (ἐ-θη-θύ-κειν)	
φυτεύω	— πε-φύτευ-κα (φε-φύτευ-κα)	ἐ-πε-φυτεύ-κειν (ἐ-φε-φυ-τεύ-κειν)	
χορεύω	— κε-χόρευ-κα (χε-χόρευ-κα)	ἐ-κε-χορεύ-κειν (ἐ-χε-χορεύ-κειν)	(§ 37, 7)
κάμνω (θ. κμη-)	— κέ-κμη-κα		
πνέω (θ. πνευ-)	— πέ-πνευ-κα		
δρῶ (δρά-ω)	— δέ-δρα-κα		
γράφωμαι	— γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην	γε-γράφ-ομαι

2) ὅ,τι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ :

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνοιον ἢ ὑγρόν, ἢ ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνων :

ζητῶ	— ἐ-ζήτη-κα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπτω	— ἔ-ριψα	(ὅπως ἔ-ριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	— ἔ-σπαρ-κα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	— ἔ-φθαρ-κα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	— ἐ-στράτευ-κα	(ὅπως ἐ-στράτευσα).

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν :

ἀδικῶ	—	ἡ-δίκη-ζα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἔρημῶ	—	ἡ-ρηίμω-ζα	(ὅπως ἠρηίμωσα)
ὁμολογῶ	—	ὠ-μολόγη-ζα	(ὅπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	—	ἦ-τη-ζα	(ὅπως ἤτησα)
οἰκῶ	—	ῶ-κη-ζα	(ὅπως ῶκησα).

3. Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα)* ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν:

εἰσ-πέμπω	—	εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομθα
συν-οικῶ	—	συν-ώ-κουν	συν-ώ-κηζα
παρ-α-ρομῶ	—	παρ-ε-ρόμουν	παρ-νε-ρόμηκα
(ἐγκώμιον)			
ἐγ-κωμιάζω	—	ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
(ἐν χειρὶ τίθημι)			
ἐγ-χειρίζω	—	ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χείριζα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρὰ σύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	ἀδικῶ	—	ἡ-δίκουν	ἡ-δίκηζα
(δυσ-τυχής)	δυστυχῶ	—	ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηζα
(μυθo-λόγος)	μυθολογῶ	—	ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	—	ῶ-κοδόμουν	ῶ-κοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα εὖ, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκίμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθην	

4. Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως.

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὔξησιν κανονικῶς ἐ καὶ ἀνωμάλως ἢ (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ῥ. ἐθέλω ἢ θέλω—ἤθελον) :

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις, βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην — ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἤμελλον.

2) Τὰ ῥήματα **(κατ)άγνυμι, ώνωῦμαι καὶ ώθῶ**, ἐνῶ τὸ θέμα τῶν ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **έ** : κατ-έ-αξα, *έ-ανοούμην, έ-ώθουν*.

3) Τὰ ῥήματα **ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρω, ἐστῶ, ἔχω καὶ ἐῶ** κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρχικὸν **ε** ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει** : *εἴθιζον, εἴλιττον, εἴλκον, εἰπόμην, περιεῖπον, εἰργαζόμην, εἴρω, εἴστίων, εἴχον, εἶων*.

Σημείωσις. Τοῦ **ῥ**. **ἐργάζομαι** ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν : *ἠργαζόμην, ἠργασάμην*.

4) Τὸ ῥήμα **ἀν-οίγω** εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ **ῥ**. **ὄρω** εἰς τὸν παρατατικόν, καὶ τὸ **ῥ**. **ἀλίσκομαι** εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ : *ἀν-έρωγον, ἀν-έρωξα, έώρων, εἶ'ων*.

5) Τὸ ῥήμα **ἐορτάζω** κατὰ τὴν αὔξησιν ἔκτεινει ὄχι τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν **έ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο** : *έώρταζον. έώρτασα*.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῆαι τῆς αὔξησεως εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ἀφείκονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις π. χ. τὸ ῥήμα *ἐργάζομαι* ἀρχῆθεν ἦτο *ἠεργάζομαι* καὶ τὸ ῥήμα *ἔχω* ἀρχῆθεν ἦτο *σέχω*, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς *έ-ἠεργαζόμην, έ-σεχον*, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι *ἐεργαζόμην, έεχον* καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι *εἰργαζόμην, εἴχον*. (Βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι *έώρταζον, έώρτασα* προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων *ἠόρταζον, ἠόρτασα* δι' ἀντιμεταχωρήσεως (Βλ. § 32, 4).

Ἄμοιως δὲ ἐκ παλαιότερων τύπων *ἀν-ἠῤοιγον, ἠ-ῤόρων* (μὲ ἰσχυροτέραν συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι *ἀν-έρωγον, έώρων* (μὲ δασείαν κατ' ἀνάλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον ὄρω) (Βλ. § 32, 4).

6) ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων :

α') τὰ ῥήματα **ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ** (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), **ἐμπεδῶ** (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), **ἐναντιοῦμαι** (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), **ἐπ-εἶγω, ἐπ-ίσταμαι καὶ καθ-έζομαι** ἔχουν τὴν αὔξησιν ὅλος εἰς τὴν ἀρχήν, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ : *ἠμφιέννυν, ἠγγύων, ἠμπεδῶν, ἠναντιούμην, ἠπειργον, ἠμιστάμην, ἐκαθεζόμην*.

β') τὰ ῥήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), καθ-εὔδω, καθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διαφοροῦνται, ἦτοι ἔχουν τὴν αὔξῃσιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἡκκλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθηνδον καὶ καθ-ἠῆδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ήμην, ἐκάθισον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα.

γ') τὰ ῥήματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβητῶ (ἀρχῆθεν ἀμφοισβητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)ανορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὔξῃσεις, ἦτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἠν-ειχόμεν, ἠμφ-εσβήτων, ἠν-ώχλων, (ἐπ)ἠν-ώρθων.

5. Ἀνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ ῥ. γινώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἴδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἴδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : ἔγνωκα (θ. γνω-), ἔγνώρικα (θ. γνωριδ-)—κέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπιωκα (θ. πτω-).

2) Τὰ ῥ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι ἐστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ ῥ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὔξῃσιν των : εἴθικα, εἴλκσα, εἴογαμαι, ἐστίακα, εἶακα, (ἀν)οίφα, (ἀν)οίγομαι, (ἀν)οίξεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) Τὰ ῥ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὀρώ, ὠθοῦμαι καὶ ὠνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ἂν καὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν : (κατ)έαγα, εάλωκα, εόρακα (καὶ εώρακα), εωσομαι, εώνημαι.

4) Τὰ ῥ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει : εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)εἴλοχα, (δι)εἴλεγμα.

Ὅμοίως εἴωθα (=συνηθίζω), εἴμαρται (=εἶναι πεπρωμένον), τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων ἔθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (Ποβλ. § 188, 5 Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμὸς. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρχαϊκοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρχαϊκὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς καλεῖται ἀττικὸς. (Ποβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-α
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλήλεγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-α
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ὁμνυμι	(θ. ὄμο-)	ὄμ-ώμοκ-α
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-α
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπ)όλ-ωλ-α
ὄρουττω	(θ. ὄρουχ-)	ὄρ-ώρουχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήροχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγεο-)	ἐγ-ήγεο-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγοο)	ἐγο-ήγοο-α (μὲ ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ΕΓ , ἀλλὰ καὶ τοῦ Ο).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χροονικήν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλιον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ **α** ἢ **ο**:

ἀκήκοα	—	ἠκηκόειν
ὁμώμοκα	—	ὠμωμόκειν

Τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλιον:

ἐλήλακα	—	ἐληλάκειν
ἐλήλυθα	—	ἐληλόθειν

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινὰ ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρου χρόνου αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν: **ἄ-γω**, **ἦν-αγ-ον** (ἐκ τοῦ **ἄγ-αγ-ον**), **φέρω** (θ. ἐνεκ-), **ἦν-εγκ-ον** (ἐκ τοῦ ἐνένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον, (Βλ. § 32, 6)—**ἀγωγῆ** (ἐκ τοῦ **ἀγα-γ-ή**), **ἐδοδῆ** (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή). (Βλ. § 32, 1 καὶ 2).

Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (=εἶμαι).

§ 191. Ἀρχετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα **εἰμί** ὡς βοηθητικόν. (Πρὸβλ. τῆς νέας γλώσσης: **ἔχω γράφει**—**εἶχα γράφει**—**εἶμαι γραμμένος**—**ἤμουν γραμμένος**).

§ 192. Τὸ ῥῆμα **εἰμί** εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι: ἔνεστ. **εἰμί**, παρ. **ἦν** (=ἦμην), μέλλ. **ἔσομαι** (=θὰ εἶμαι), ἀόφ. **ἐγενόμην** (=ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), παρμ. **γέγονα** (=ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνεσθαι), ὑπερσ. **ἐγεγόνειν** (=εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνεσθαι). Ἐκ τούτων ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρονατικός καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὅποιοι κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ὅριστική		Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώδης	Παρατατικός			
εἶμι	ἦ ἢ ἦν	ῶ	εὔη-ν	
εἶ	ἦ-σθα *	ἦς	εὔη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι	ἦν	ἦ	εὔη	ἔσ-τω
ἔσ-μὲν	ἦ-μεν	ῶ-μεν	εὔη-μεν ἢ εἶ-μεν	
ἔσ-τε	ἦ-τε (ἦσ-τε)	ἦ-τε	εὔη-τε ἢ εἶ-τε	ἔσ-τε
εἰσὶ	ἦσαν	ῶ-σι	εὔη-σαν ἢ εἶ-εν	ἔσ-των, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τὸν	ἦσ-τον	ἦ-τον	εὔη-τον ἢ εἶ-τον	ἔσ-τον
ἔσ-τὸν	ἦσ-την	ἦ-τον	εὔη-την ἢ εἶ-την	ἔσ-των

* Ἀπαρέμφ. : εἶναι. Μετοχή : ὄν (ὄν-τος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος).

Μέλλον	Ὅριστική :	ἔσομαι, ἔσῃ (ἢ ἔσει), ἔσται-ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτική :	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο-ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται
	Ἀπαρέμφατον :	ἔσεσθαι
	Μετοχή :	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικόν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔσσι) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔσσι) :

1) ὅταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ εἶναι δυνατόν : ἔστι θεός—ἔστι λαβεῖν.

2) ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (=τοῦτο), ἀλλ' (=ἀλλά), εἶ, καί, οὐκ : τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι.

3) ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἔστι τις σοφός.

Σχηματισμός τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ρημάτων.

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων.

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) ῥήματα βαρυτόνα, ἥτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : *λύω, πείθω*.

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἥτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : *τιμῶ, φιλῶ* (§ 17, 4).

ἴνα	Ὅριστική		Ὑποτακτική
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρεστώσος	λύ'-ω ✓ λύ'-εις λύ'-ει λύ'-ομεν λύ'-ετε λύ'-ουσι	ἔ-λύ'-ον ἔ-λυ'-ες ἔ-λυ'-ε ἔ-λύ'-ομεν ἔ-λύ'-ετε ἔ-λυ'-ον	(ἴνα) λύ'-ω λύ'-ης λύ'-ῃ λύ'-ομεν λύ'-ητε λύ'-ωσι
Μέλλων	λύ'-σω λύ'-σεις λύ'-σει λύ'-σομεν λύ'-σέτε λύ'-σουσι		
Ἀόριστος ᾶ		ἔ-λύ'-σα ἔ-λυ'-σας ἔ-λυ'-σε(ν) ἔ-λύ'-σαμεν ἔ-λύ'-σατε ἔ-λυ'-σαν	(ἴνα) λύ'-σω λύ'-σης λύ'-σῃ λύ'-σομεν λύ'-σητε λύ'-σωσι
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λύ'-χα λέ-λυ'-χας λέ-λυ'-κε(ν) λε-λύ'-καμεν λε-λύ'-κατε λε-λύ'-κασι	ἔ-λε-λύ'-κειν ¹ ἔ-λε-λύ'-κεις ἔ-λε-λύ'-χει ἔ-λε-λύ'-χεμεν ² ἔ-λε-λύ'-κετε ἔ-λε-λύ'-κεσαν	(ἴνα) λε-λύ'-χω λε-λύ'-κης λε-λύ'-κῃ, κτλ. καί (συνηθέστερον) λελυκώς ὦ, ἦς, ἦ, λελυκότες ὄμεν, ἦτε, ὄσι
Πεπελ. Μέλλον	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἔσομεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κῃ.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-καμεν, ἐλελύ-κατε, ἐλελύ-κασιαν.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λῦ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ³ ἢ λυ-έτωσαν	λύ-ειν — λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λῦ-ον (λύ-οντος)
(ἔτι) λύ-σοιμι ² λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν	—	λύ-σειν — λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λῦ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	— λῦ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ἢ λυ-σάτωσαν	λῦ-σαι — λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λῦ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-χοιμι λε-λύ-χοις λε-λύ-χοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκὼς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν εἶητε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκὼς ἴσθι, ἔστω λελυκότες ἔστε ἔστων	λελυ-κέναι — λελυ-κὼς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κὼς (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκὼς ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο	—	λελυκὼς ἔσεσθαι λελυκὼς ἔσόμενος λελυκότες ἔσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχεταικὴ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειαν, λέγονται αἰολικοὶ καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -των, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

	Ὀριστικὴ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρχτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἔνεστος Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (ἢ λύ-ει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λύ'-ομην ἐ-λύ'-ου ἐ-λύ'-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ'-εσθε ἐ-λύ'-οντο	(ἵνα) λύ'-ομαι λύ'-η λύ'-ηται λυ-όμεθα λύ'-ησθε λύ'-ονται
Μέσος Μέλλων	λύ'-σομαι λύ'-ση (ἢ λύσει) * λύ'-σεται λυ-σόμεθα λύ'-σεσθε λύ'-σονται		
Μέσος Ἀόριστος ᾶ		ἐ-λύ'-σάμην ἐ-λύ'-σω ἐ-λύ'-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ'-σασθε ἐ-λύ'-σαντο	(ἵνα) λύ'-σομαι λύ'-ση λύ'-σηται λυ-σόμεθα λύ'-σησθε λύ'-σονται
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλιος	λέ-λυ'-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ'-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ'-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το ἐ-λε-λύ'-μεθα ἐ-λέ-λυσθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ᾧ λελυμένος ἧς λελυμένος ἧ λελυμένοι ᾧμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ᾧσι
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ'-σομαι ἢ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ'-ση » ἔσει λε-λύ'-σεται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι ἐσόμεθα λε-λύ'-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ'-σονται » ἔσονται		

* Ἀντὶ τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι οἱ εἰς -ει. Οὕτω δὲ γαγονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρου ἑταίρου καὶ τοῦ βούλομαι, οἶμαι καὶ ὄρωμαι (βούλει, οἶει, ὄρει).

Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι — λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ἴτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο	+ <i>σ</i>	λύ-σεσθαι — λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λύ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων * ἢ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι — λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶμεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων * ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι — λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἔσοίμην λε-λύ-σοιο ἔσοιο λε-λύ-σοιτο ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἔσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος — λε-λυ-σόμενος -η -ον ἢ λε-λυ-μένος ἔσόμενος -η -ον λελυμένοι ἔσόμενοι -αι -α	ἔσεσθαι

σοίμην

4

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

	Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστός Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ'-η (ἢ λύ'-ει) λύ'-εται κτλ.	ἐ-λύ'-όμην ἐ-λύ'-ου ἐ-λύ'-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ'-ομαι λύ'-η λύ'-ηται κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Μέλλον α' Παθ.	λύ'-θή-σομαι λύ'-θή-ση (ἢ -σει) λύ'-θή-σεται λύ'-θη-σόμεθα λύ'-θή-σεσθε λύ'-θή-σονται		
Ἀόριστος α' Παθ.		ἐ-λύ'-θην ἐ-λύ'-θης ἐ-λύ'-θη ἐ-λύ'-θημεν ἐ-λύ'-θητε ἐ-λύ'-θησαν	(ἵνα) λύ'-θῶ λύ'-θῆς λύ'-θῆ λύ'-θῶμεν λύ'-θῆτε λύ'-θῶσι ¹
Παρακείμενος. Υπερσυντέλικος	λέ-λύ'-μαι λέ-λυ'-σαι λέ-λυ'-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ'-μην ἐ-λέ-λυ'-σο ἐ-λέ-λυ'-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ὁ ῆς ῆ κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Τετέλιον Μέλλον	λε-λύ'-σομαι λε-λύ'-ση (ἢ -σει) λε-λύ'-σεται κτλ.		
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

1. Οἱ τύποι οἱτοὶ προήλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων
λυθή-ω, λυθή-ης, λυθή-η κτλ.

Εύκτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῆ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαδέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύεσθαι λυό-μενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὔτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο	—	λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἴθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυθειμεν λυ-θείητε ἢ λυθειτε λυθείησαν ἢ λυθεισαν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θεις (λυ-θέντος) λυ-θεισα (λυ-θείσης) λυθέν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἴθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαδέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαδέσεως	—	λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν ἀρχικῶν τύπων λυ-θε-ι-ην, λυ-θε-ι-ης κτλ.

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθειμεν, λυθειτε, λυθεισαν εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι. (Βλ. § 37,7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-νι-ς, λυ-θέ-νι-α, λυ-θέ-νι. (Βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Γενικαὶ παρατηρήσεις

εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ ὄηματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἴτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικά ὄηματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (=λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύομην*, *λέλυμαι*, *ἐλελύμην*, *λελύσομαι*: ἀλλὰ: *λύσομαι* (=θα λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (=θα λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμην* (=ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (=ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος: *λύσ-ω* (*λύ-ω*), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (*λύ-ομαι*). Ἐπὶ ἄλλῃ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** αὐτοῦ σ: (*λύ-ω*) *λύ-σ-ω*, (*λύ-ομαι*) *λύ-σ-ομαι* *λελύ-σ-ομαι*.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφρυμα** *θη* καὶ ἔπειτα ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** σ πρὸ τῶν καταλήξεων: (*λύ-ομαι*) *λυ-θη-σομαι*.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος *α'*: *ἔλυ-σ-α*, *ἔλυ-σ-άμην*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ὀημάτων σχηματίζεται εἰς **-κα**, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς **-κειν**, ἴτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοκολήκτων καὶ τῶν ἐνροινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ὀημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτήρα κ**: (*λύ-ω*) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πειθῶ, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαν-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημείωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆν ο ὑπάρχει πρὸ τοῦ μ ἢ τοῦ ν ἢ πρὸ φωνήεντος: *λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ον, λύ-ο-ιμεν*· τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆν ε ὑπάρχει πρὸ τοῦ σ ἢ τοῦ τ: *λύ-ε-σθε, λύ-ε-ται*.

Τύποι οἱοὶ *λύονται, λέγονται* κτλ. προήλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λύονται λέγονται*, οἱ ὁποῖοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύοντι, λέγοντι*. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἷος ὁ *λύσαι* προήλθον ἐκ παλαιότερων *λύωναι—λύωντι*. (Βλ. § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἱοὶ *λελύκασι, γεγράφασι* κτλ. προήλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λελύκαναι—λελύκωντι, γεγράφαναι—γεγράφωντι*. (Βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἱοὶ οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. *λύη* (=λύσαι), *λέγη* (=λέγειν) κτλ. προήλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύεται, λέγεται*, οἱ ὁποῖοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύσαι, λέγειν*. (Βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 100).

Ὅμοίως τύποι οἱοὶ *ἔλυον, ἔλεγον* κτλ., *ἔλυσα, ἐτάξω* κτλ., προήλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *ἔλυεο, ἔλεγεο* κτλ., *ἔλυσ-αο, ἐτάξ-αο* κτλ., οἱ ὁποῖοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ἔλυ-εο, ἔλεγ-εο* κτλ., *ἔλυσ-αοο, ἐτάξ-αοο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προήλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοὶ *λύσιο, παιδεύοισο* κτλ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-οισο, παιδεύ-οαισο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προήλθον τύποι τῆς προστακτικῆς *λύου, παιδεύου* κτλ. ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-εο, παιδεύ-εο* κτλ., οἱ ὁποῖοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-εοο, παιδεύ-εοο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοὶ *λύειν, λέγειν* κτλ. προήλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν* κτλ., ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου -ειν προήλθεν ἐκ τῆς -εεν.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα ω καὶ η (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα ο καὶ ε τῆς ὀριστικῆς): *λύ-ω-μεν, (λύ-ο-μεν), λύ-η-σθε (λύ-ε-σθε)*.

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ὄριστος α' εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆν α: *ἔλύσ-α-μεν, ἔλύσ-α-ντο, λύσ-α-ιμεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ιντο, λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆν ει, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) ε: *ἔλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ε-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την)*.

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς

(*λελόκω, λελόκοιμι, λελουκέτω*)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοιχοῦς ἐγγλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί : *λελυκῶς ᾧ, λελυκῶς εἶην, λελυκῶς ἔστω*.

2) Ὁ μέσος παρακαίμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μετὰ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοιχοῦς ἐγγλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί (*λελυμένος ᾧ, λελυμένος εἶην*), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς : *λέλυσο ἢ λελυμένος ἔσθι*.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακαίμενον καὶ ὑπερσυντελείου, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ : *λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ρισ, λελό-σθαι, λελυ-μένος*.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφωμα *θη*, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγγλιτικοῦ) φωνήεντος *ι* καὶ πρὸ τοῦ *ντ* πάσχει συστολήν καὶ γίνεται *θε* : *ἐλύθη-ν, ἐλύθη-σαν, λυθη-μεν, λυθέ-ρισ*. (Βλ. § 32,6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφωμα *θη* εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναρεῖται μετὰ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν αἱ (φαινομενικαί) καταλήξεις *-θῶ, -θῆς, -θῆ* κτλ. (Βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ καταλήξις *-θῆναι* προήλθε διὰ συναίρεσός ἐκ τοῦ *-θηέναι* : *(λυθη-έναι) λυθη-έναι*.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα *ιη* ἢ ἀπλοῦν *ι*, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνήεν, (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνήεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν *ι* συναρεῖται μετὰ τὸ προηγούμενον φωνήεν τοῦ θέματος : *λυθη-ίη-μεν, λυθη-ι-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύ-σ-α-ι-ντο*.

Ὁ δυνικός ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων.

§ 209. Τοῦ δυνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτερα καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἄρκτητους χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -τον, -των : *λύ-ε-τον, λύ-ε-των*—*λύσ-ε-τον, λύσ-ε-των*—*λελύκ-α-τον, λελύκ-α-των*—*λύ-η-τον, λύ-η-των*—*λύσ-η-τον, λύσ-η-των, (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-των)*.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -την : *ἐλύσ-ε-την, ἐλυ-έ-την*—*ἐλύσ-α-την, ἐλυσ-ά-την*—*ἐλελύκ-ε-την, ἐλελυκ-έ-την*—*λύ-οι-την, λυ-οί-την*—*λύσ-οι-την, λυσ-οί-την*—*λύσ-αι-την, λυσ-αί-την*—*(λελύκ-οι-την, λελυκ-οί-την)*.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -τον, -των : *λύ-ε-τον, λυ-έ-των*—*λύσ-α-τον, λυσ-ά-των*—*(λελύκ-ε-των, λελυκ-έ-των)*.

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἔξαιρέσει τοῦ παιθητικοῦ ἁορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἄρκτητους χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -σθον, -σθων : *λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθων*—*λύσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον*—*λέλυ-σθον, λέλυ-σθον*—*λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον*—*λύ-η-σθον, λύ-η-σθον*—*λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον*.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -σθην : *ἐλύ-ε-σθην, ἐλυ-έ-σθην*—*ἐλύσ-α-σθην, ἐλυσ-ά-σθην*—*ἐλέλυ-σθην, ἐλελύ-σθην*—*λύ-οι-σθην, λυ-οί-σθην*—*λύσ-οι-σθην, λυσ-οί-σθην*—*λύσ-αι-σθην, λυσ-αί-σθην*—*λυθήσ-οι-σθην, λυθησ-οί-σθην*.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -σθον, -σθων : *λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων*—*λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων*—*λέλυ-σθον, λελύ-σθων*.

Σημείωσις. Τοῦ δυνικοῦ τοῦ παιθητικοῦ ἁορίστου ἐν γένει καταλήξει εἶναι αἱ τοῦ δυνικοῦ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἁορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : *ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την*—*λυθή-τον, λυθή-των*—*λυθεί-η-τον ἢ λυθεῖ-τον*—*λυθειή-την ἢ λυθεί-την*—*λύθη-τον, λυθή-των*.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διακ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἥτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνολήκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφωνα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) *κόπιω*, (θ. βλαβ-, βλάβ-τω) *βλάπιω*, (θ. κρυφ-, κρύφ-τω) *κρύπιω*. (Βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφωνα **ι** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π.χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-τω) *φυλάτιω* ἢ *φυλάσσω*

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-τω) *ἀλλάτιω* ἢ *ἀλλάσσω*

(θ. ταραχ-, ταρά-τω) *ταράτιω* ἢ *ταράσσω*

(θ. ἀρμότ-, ἀρμότ-τω) *ἀρμότιω* ἢ *ἀρμόσσω*

(θ. πυρετ-, πυρέτ-τω) *πυρέτιω* ἢ *πυρέσσω* (Βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ζω**. Π.χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-τω) *ἐλπίζω*

(θ. ὀδ-, ὀδ-τω) *ὀζω*

(θ. παιδ-, παιδ-τω) *παίζω*.

Σημείωσις. Ἐνεστώτα εἰς **-ζω** σχηματίζουν καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.χ.

(θ. οἰμογ-, οἰμώγ-τω) *οἰμώζω*

(θ. στεναγ-, στενάγ-τω) *στενάζω*

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-τω) *ἀλαλάζω*

(θ. γραγ-, κράγ-τω) *κράζω*

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-τω) *ὀλολύζω*.

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ὀημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ὀημάτων : (θ. πειθ-), *πεί-σω* (ἐκ τοῦ πείθ-σω), *πεί-σομαι* (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) — (θ. σπενδ-), *σπεί-σω* (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), *σπεί-σομαι* (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-), *ἐγύμνα-σα* (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), *ἐγυμνα-σάμην* (ἐκ τοῦ ἐγυμναδ-σάμην). (Βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἄλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιούμαι** (κατὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ὀήματα). Οὕτω *κίζω* — *κίσω*, *σχίζω* — *σχίσω*, ἀλλὰ *κομίζω* (θ. κομιδ-), *κομιῶ* (*κομιεῖς*, *κομιεῖ*), *κομοῦμαι* (*κομιεῖ*, *κομιεῖται*).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ὀήματα ἔχει καὶ τὸ ὀήμα **βιβάζω** : *βιβῶ*, *βιβᾶς*, *βιβᾶ* κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** : (θ. κομιδ-), *κεκόμ-κα*, *ἐκεκομί-κειν*. (Βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-σθην** : θ. ψευδ-), *ψευσθήσομαι* (ἐκ του ψευδ-σθήσομαι), *ἐψεύσθην* (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἄριστ-), *ἠρμούσθην* (ἐκ τοῦ ἠρμότ-θην). (Βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην** : (θ. πειθ-), *πέπεισμαι* (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), *ἐπεπέισμην* (ἐκ τοῦ ἐπεπέιθμην) — (θ. κομιδ-), *κεκόμισμαι* (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), *ἐκεκομίσθην* (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ὀημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην** : (θ. φυλακ-), *φυλάξω*, *ἐφύλαξα* (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-), *τάξομαι*, *ἐταξάμην* (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην). (Βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν**, (ἴτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτηριστῆρ τοῦ ὀηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κηρουκ-), *κεκήρουχα*, *ἐκεκηρούχειν* — (θ. ταγ-), *τέταχα*, *ἐτετάχειν*.

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς **-χθήην** : (θ. πλέκ-), *πλεχθήσομαι, ἐπιλέχθηην* (ἐκ τοῦ πλέκ-θήσομαι)—(θ. ἀγ-), *ἀχθήσομαι, ἤχθηην* (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι) κτλ. (βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην** : (θ. πλέκ-), *πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην* (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην)—(θ. τετράζ-), *τετράζγμαι, εἰσατράζμην* (ἐκ τοῦ τετράζ-μαι, εἰσατράζ-μην). (βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ὀημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην** : (θ. κοπ-), *κόψω, ἔκοψα* (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα)—(θ. τριβ-), *τρίψομαι, ἐτοιράμην* (ἐκ τοῦ τριβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην)—(θ. γραφ-), *γράψομαι, ἐγραψάμην* (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην). (βλ. § 36, 2).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἴτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτῆρ τοῦ ὀηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-), *κέκοφα, ἐκεκόφειν*—(θ. τριβ-), *τέτριφα, εἰειτρίφειν*. (Προβλ. § 212, 2).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' λήγει εἰς **-φθήην** : (θ. πεμπ-), *πεμφθήσομαι, ἐπέμφθηην* (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θηην)—(θ. καλυβ-), *καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθηην* (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θηην). (βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην** : (θ. κοπ-), *κέκομμαι, ἐκεκόμμην* (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.)—(θ. τριβ-), *τέτριμμαι, εἰειτρίμμην* (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.)—(θ. γραφ-), *γέγραμμαι, ἐγεγράμμην* (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.). (βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ὀημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὀηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο** : *κλέπτω* (θ. κλεπ-), *κέκλοφα, ἐκεκλόφειν*—*τρέλω* (θ. τρεπ-), *πέτροφα, εἰειτρόφειν*—*φέρω* (θ. ἐνεκ-), *ἐνήροχα, ἐνηρόχων*. (βλ. § 190).

2) τὰ ὀήματα **στρέφω, τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ὀηματικοῦ θέματος

ἔχουν α (βραχύ) : (θ. στρεφ-), ἔστραμαι ἑστράμην—(θ. τρεπ-), τέ-
τραμαι, ἐτειράμην—(θ. θρεφ-), τέθραμαι, ἐτειράμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῆς ἀφωλόηκτων ρημάτων.

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἄπαρέμφατον Μετοχὴ
ἔψευσ-μαι	ἔψεύσ-μην	—	ἔψευ-σῆται
ἔψευ-σαι	ἔψευ-σο	ἔψευ-σο	ἔψευσ-μένος ἔψευσ-μένη ἔψευσ-μένον
ἔψευσ-ται	ἔψευσ-το	ἔψευ-σῆθω	
ἔψευσ-μεθα	ἔψεύσ-μεθα	—	
ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	
ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψευσμένοι ἦσαν	ἔψευ-σῆθων	
•			
πέπραγ-μαι	ἔπεπράγ-μην	—	πεπράχ-θαι
πέπραξαι	ἔπέπραξο	πέπραξο	πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον
πέπρακ-ται	ἔπέπρακ-το	πεπράχ-θω	
πέπραγ-μεθα	ἔπεπράγ-μεθα	—	
πέπραχ-θε	ἔπέπραχ-θε	πέπραχ-θε	
πεπραγμένοι εἰσὶν	πεπραγμένοι ἦσαν	πεπράχ-θων	
γέγραμ-μαι	ἔγεγράμ-μην	—	γεγράφ-θαι
γέγραψαι	ἔγγραψο	γέγραφο	γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον
γέγραπ-ται	ἔγγραπ-το	γεγράφ-θω	
γεγράμ-μεθα	ἔγεγράμ-μεθα	—	
γεγραφ-θε	ἔγγραφ-θε	γέγραφ-θε	
γεγραμμένοι εἰσὶ	γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφ-θων	

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5).

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῆς εἶναι σπανιώτατοι, ὡς τετάχεται (τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφαται (=γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάρηται (ἐφθαρημένοι εἰσὶ), ἐτετάχато (=τεταγμένοι ἦσαν).

Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς *δέο-ω, μέν-ω, γέμ-ω* κτλ.

Τὰ πλείστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφημα **j**. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **λ**, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ **λ** :

(θ. βαλ-,	βάλ- j ω)	βάλλω
(θ. ἀγγελ-,	ἀγγέλ- j ω)	ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α').

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **ν** ἢ **ρ**, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς **-αν, -αρ, -εν, -ερ, -ῖν, -ῖρ, -ῦν, -ῦρ, μετεσχηματίσθη** εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ λήγει εἰς **-αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ῖν, -ῖρ, -ῦν, ῦρ**.

(θ. ὕφαν-,	ὑφάν- j ω)	ὕφαινω
(θ. καθαρ-,	καθάρ- j ω)	καθαίρω
(θ. κτεν-,	κτέν- j ω)	κτείνω
(θ. σπερ-,	σπέρ- j ω)	σπείρω
(θ. κρῖν-,	κρῖν- j ω)	κρῖνω
(θ. οἰκτί'ρ-,	οἰκτί'ρ- j ω)	οἰκτί'ρω
(θ. πλῦν-,	πλῦν- j ω)	πλῦνω
(θ. σῦρ-,	σῦρ- j ω)	σῦρω (βλ. § 35 καὶ § 36 4, β).

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα *ὀφείλω* προήλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου *οφείλω*, ὁ ὁποῖος πάλιν προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *οφείνω* (Περβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλον σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα **σ** (συνηρημένος) εἰς **-ῶ, -οῦμαι** (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα) :

νέμω	(θ. νειμ-	νεμέω)	νεμῶ	(νεμέομαι) νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν-	μενέω)	μενῶ	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-	ἀγγελέω)	ἀγγελῶ	
καθαίρω	(θ. καθαρ-	καθαρέω)	καθαροῶ	
κτείνω	(θ. κτεν-	κτενέω)	κτενῶ	

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα σ εἰς **-α**, **-άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστῆρος τοῦ ὀνηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἥτοι μὲ ἔκτασιν τοῦ ἄ εἰς **η** (ἢ κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** εἰς **ᾶ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** :

ὄφαινω	(θ. ὄφᾶν)	ὄφην-α	ὄφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾶν)	ἐλέᾶν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιᾶν)	ἐμίᾶν-α	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾶν)	ἐμάρᾶν-α	(μαρᾶναι)
καθαίρω	(θ. καθᾶρ)	ἐκάθηρ-α	ἐκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ)	ἤγγειλ-α	ἤγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νειμ)	ἔνειμ-α	ἔνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν)	ἔκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι).

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὄφανα-σα, λεαίνα-σα, μιᾶνα-σα, μαράνα-σα, καθᾶρα-σα, ἤγγειλ-σα, ἤγγειλα-σα, ἔκρῖνα-σα, ἔκρῖνα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σημείωσις 2. Ἔχουν α ἀντὶ η εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ ῥήματα αἴρω, ἄλλομαι, κερδαίνω καὶ κοιλαίνω, ἂν καὶ τοῦ α δὲν προηγείται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ἀρ-, ἄλ-, κερδαν-, κοιλαν-) ε ἢ **ι** ἢ **ρ**: ἦρα (ὑποτ. ἄρω, εὐκτ. ἄρωμι, προστ. ἄρον, ἀρωφ. ἄραι κτλ.), ἠλάμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἄλαίμην κτλ.), ἐκέρδᾶνα, (ἀπαρωφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοιλᾶνα (ἀπαρωφ. κοιλαίνα).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν η ἀντὶ α οἱ ἀόριστοι ἦρα καὶ ἠλάμην ἕνεκα τῆς ἀσῆσέως. (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν.

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι**, **-θην** : μαινομαι (θ. μιαν-), μιαν-

θήσομαι, ἐμιάν-θην—ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ θην·

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην : ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην—αἴρωμαι (θ. αἰρ-), ἦρ-μαι, ἦρ-μην·

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστῆρα ν σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην : ὀξύνομαι (θ. ὀξυν-), ὠξύμμαι, ὠξύμμην—φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἔπεφάσμην. (Βλ. § 37, 6, γ).

§ 218. Παράδειγμα ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὕγρα-
λήκτων ῥημάτων (Βλ. § 37, 6, γ').

Ὅριστικῆ	Εὐκτικῆ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῆ	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίῃ νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νεμ-εῖν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οῦντος) νεμ-οῦσα (νεμ-ούσης) νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ νεμ-εῖται νεμ-οὔμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οῖμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο!	νεμ-εἶσθαι	
		νεμ-οὔμενος νεμ-ουμένη νεμ-οὔμενον	
ἡγγέλ-μαι ἡγγελ-σαι ἡγγελ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγελ-σο ἡγγελ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι ἦσαν	— ἡγγελ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγελ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγέλ-μένος ἡγγελ-μένη ἡγγελ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πέφασ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τῶ ῥηματικῶν θέμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτηριστοῦς ν :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κρίν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρί-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην.

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ θεματικὸν φωνῆεν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε ἔχουν ᾠ. (Ποβλ. § 214, 2).

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρ-κειν, ἐσπαρ-μαι, ἐσπάρ-μην, σπαρ-θήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλ-κειν, ἐσταλ-μαι, ἐστάλ-μην, σταλ-θήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετά-κειν, τέτα-μαι, ἐτετά-μην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρ-κειν, ἐφθαρ-μαι, ἐφθάρ-μην, φθαρ-θήσομαι, ἐφθάρ-ην.

Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων.

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε : ἔλαβ-ον, ἐλαβ-όμην. (Βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δευτέρου ἢ μέσος ἀόριστος δευτέρου καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἐλαβ-ον, ἐλίμβαν-ον—ἐλαβ-όμην, ἐλαμβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π.χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβαλ-ομεν ἔβαλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ῃς βάλ-ῃ βάλ-ομεν βάλ-ητε βάλ-οσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-έτω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βάλ-εἶν βαλ-ὄν βαλ-οῦσα βαλ-ὄν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ομαι γέν-ῃ γέν-ηται γέν-όμεθα γέν-ησθε γέν-ωνται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γέν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης: λαβεῖν—*παρалаβεῖν*, λαβῶν (λαβόν)—*παρалаβόν* (παρалаβόν).

Πέντε ὀημάτων, ἦται τῶν ὀημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὁρῶ καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης: εἰπέ, εἰθέ, εἰπέ, ἰδέ, λαβέ. Ἄλλὰ: πόσσει, ἀπελθε, ἔξυρε, ἔλιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης: (ἄγομαι—ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι—ἔγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' εἴαν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης: (ἐλαβόμην—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ' ἐγενόμην—γενοῦ, παραγενοῦ). Ἐάν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔρχομαι, ἐρχόμην—σχού, παρᾶσχου' ἔπομαι, ἐπόμην—σπού, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ὀημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα κ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτηριστῆρος τοῦ θέματος. (Πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δ ε υ τ ε ρ ο ς, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ὀηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτιον-α	(ἀπ)εκτιόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ἔτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἔλελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	ἐπεφήν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	ἔμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ἐπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	ἐκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλον καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν θημά-
των σχηματίζονται μὲ πρόσφωνα η καὶ ὄχι θη, ἤτοι χωρὶς τὸ θ : κέ-
πτομαι (θ. κοπ) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν* (πρβλ. νῦν : ἐγράψ-θη-κα ἢ
ἐγράψ-τη-κα καὶ ἐγράψ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλον καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται
δ ε υ τ ε ρ ο ς, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π.χ. ὁ παθητικὸς μέλλον β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ὄ.
γράφομαι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ὅριστική	Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονται		γράφ-η-σοίμην γράφ-ή-σοιο γράφ-ή-σοιτο γράφ-η-σοίμεθα γράφ-ή-σοισθε γράφ-ή-σοιντο		γράφ-ή-σεσθαι γράφ-η-σόμενος γράφ-η-σοιμένη γράφ-η-σόμενον
ἐγράψ-η-ν ἐγράψ-η-ς ἐγράψ-η ἐγράψ-η-μεν ἐγράψ-η-τε ἐγράψ-η-σαν	γράφ-ῶ γράφ-ῆς γράφ-ῆ γράφ-ῶμεν γράφ-ῆτε γράφ-ῶσι	γράφ-εῖην γράφ-εῖης γράφ-εῖη γράφ-εῖημεν γράφ-εῖητε γράφ-εῖησαν *	— γράφ-η-θι γράφ-ή-τω — γράφ-η-τε γράφ-έ-ντων	γράφ-ῆ-ναι γράφ-εῖς γράφ-εῖσα γράφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς
προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχαίαν) κατάληξιν -θι* ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 136,
ὑποσ. 4).

* Ἡ γράφ-εῖμεν, γράφ-εῖτε, γράφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **η** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **ᾶ** : (θ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατα-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατεπλάγ-ην—(θ. σηπ.) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην—(θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) Τὰ ῥήματα κλέπτω, πλέκω καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **ᾶ** : (θ. κλεπ-) ἐ-κλάπ-ην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην—(θ. τρεπ.) ἐ-τράπ-ην—(θ. στρεφ-) σιτραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην—(θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην. (Ποβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς **α'** καὶ ὡς **β'** (¹), ὡς (διαφθείρω) διέφθορα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἠλλάχθην καὶ ἠλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου² π.χ.

πέπεικα (=ἔχω πείσει), πέποιθα (=εἶμαι πεπεισμένος)
 πέφαγκα (=ἔχω φανερώσει), πέφηνα (=ἔχω φανερωθῆ)
 ἐτρεψάμην (τινὰ=ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν), ἐτραπόμην (=διηυθύνθην)
 ἐφάνθην (=ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (=ἔδειχθην ἐγώ).

2. Περισώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα.

§ 226. Περισώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστὰ **α** ἢ **ε** ἢ **ο**. Ταῦτα διαμοῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι¹

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-άω** : τιμάω — τιμῶ (²).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-έω** : ποιέω — ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς **-όω** : δουλόω — δουλώ.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους **α'** καὶ **β'** : ἔτρεπα—ἔτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην—ἐτραπόμην, ἐτρέφθην—ἐτράπην.

2. Τὰ ῥ. κάω καὶ κλάω, τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἦσαν κάF-*j*ω, κλάF-*j*ω, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω καὶ τέλος καί-ω, κλαί-ω, μένουσι ἀσυναίρετα. Ποβλ. § 33, 3 καὶ § 35.

	Ένεργητικόν		Μέσον και παθητικόν	
Οριστική	Ένεστώτος	(τιμάω) τιμῶ	(τιμάομαι) τιμῶμαι	
		(τιμάεις) τιμάς	(τιμάῃ, -ει) τιμά	
Οριστική	Παρατατικού	(τιμάει) τιμά	(τιμάεται) τιμάται	
		(τιμάομεν) τιμῶμεν	(τιμάομεθα) τιμώμεθα	
Οριστική	Παρατατικού	(τιμάετε) τιμάτε	(τιμάεσθε) τιμάσθε	
		(τιμάουσι) τιμῶσι	(τιμάονται) τιμῶνται	
Οριστική	Παρατατικού	(ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμάομην) ἐτιμώμην	
		(ἐτίμαες) ἐτίμας	(ἐτιμάου) ἐτιμῶ	
Οριστική	Παρατατικού	(ἐτίμαε) ἐτίμα	(ἐτιμάετο) ἐτιμάτο	
		(ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν	(ἐτιμάομεθα) ἐτιμώμεθα	
Οριστική	Παρατατικού	(ἐτιμάετε) ἐτιμάτε	(ἐτιμάεσθε) ἐτιμάσθε	
		(ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο	
Υποτακτική	Υποτακτική	(τιμάω) τιμῶ	(τιμάομαι) τιμῶμαι	
		(τιμάῃς) τιμάς	(τιμάῃ) τιμά	
Υποτακτική	Υποτακτική	(τιμάῃ) τιμά	(τιμάῃται) τιμάται	
		(τιμάομεν) τιμῶμεν	(τιμάομεθα) τιμώμεθα	
Υποτακτική	Υποτακτική	(τιμάῃτε) τιμάτε	(τιμάῃσθε) τιμάσθε	
		(τιμάωσι) τιμῶσι	(τιμάονται) τιμῶνται	
Εὐκτική	Εὐκτική	(τιμάοιμι) τιμῶμι ἢ τιμῶμην	(τιμασοίμην) τιμῶμην	
		(τιμάοις) τιμῶς ἢ τιμῶης	(τιμάοιο) τιμῶ	
Εὐκτική	Εὐκτική	(τιμάοι) τιμῶ ἢ τιμῶη	(τιμάοιτο) τιμῶτο	
		(τιμάοιμεν) τιμῶμεν	(τιμασοίμεθα) τιμώμεθα	
Εὐκτική	Εὐκτική	(τιμάοιτε) τιμῶτε	(τιμασοίσθε) τιμῶσθε	
		(τιμάοιεν) τιμῶεν	(τιμασοίντο) τιμῶντο	
Προστακτική	Προστακτική	(τίμαε) τίμα	(τιμάου) τιμῶ	
		(τιμάετο) τιμάτο	(τιμαέσθω) τιμάσθω	
Προστακτική	Προστακτική	(τιμάετε) τιμάτε	(τιμαέσθε) τιμάσθε	
		(τιμαόντων) τιμώντων	(τιμαέσθων) τιμάσθων	
Απαό.	Απαό.	(τιμάειν) τιμᾶν	(τιμαέσθαι) τιμάσθαι	
Μενοχῆ	Μενοχῆ	(τιμάων) τιμῶν	(τιμαόμενος) τιμώμενος	}
		(τιμάουσα) τιμῶσα	(τιμαομένη) τιμωμένη	
		(τιμάον) τιμῶν	(τιμαόμενον) τιμώμενον	

		Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Οριστικὴ	Ἑνεστώτης	(ποιέω) ποιῶ (ποιεῖς) ποιεῖς (ποιεῖ) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιούσι		(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιεῖ, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιέσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται	
	Παρατατικῶ	(ἐποιέον) ἐποιούν (ἐποιέεις) ἐποιεῖς (ἐποιεῖ) ἐποιεῖ (ἐποιέομεν) ἐποιούμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποιέον) ἐποιούν		(ἐποιεόμην) ἐποιούμην (ἐποιέου) ἐποιού (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιούντο	
	Ἑπιθετική	(ποιέω) ποιῶ (ποιῆς) ποιῆς (ποιῆ) ποιῆ (ποιέομεν) ποιῶμεν (ποιῆτε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι		(ποιέομαι) ποιῶμαι (ποιῆ) ποιῆ (ποιῆται) ποιῆται (ποιεόμεθα) ποιόμεθα (ποιῆσθε) ποιῆσθε (ποιέονται) ποιῶνται	
	Εὐκτική	(ποιέομι) ποιῶμι ἢ ποιῶην (ποιέοις) ποιῶις ἢ ποιῶης (ποιέοι) ποιῶι ἢ ποιῶή (ποιέομεν) ποιῶμεν (ποιέοιτε) ποιῶιτε (ποιέοιεν) ποιῶιεν		(ποιεόμην) ποιεόμην (ποιεοῖο) ποιεοῖο (ποιεοῖτο) ποιεοῖτο (ποιεοίμεθα) ποιεοίμεθα (ποιεοῖσθε) ποιεοῖσθε (ποιεοῖντο) ποιεοῖντο	
	Προστακτική	(ποιεε) ποιει (ποιεέτω) ποιεῖτω (ποιεέτε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων		(ποιέου) ποιού (ποιεέσθω) ποιεῖσθα (ποιεέσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθω) ποιεῖσθω	
	Ἄπαρ.	(ποιεῖν) ποιεῖν		(ποιεέσθαι) ποιεῖσθαι	
	Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιούσα (ποιέον) ποιούν		(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον	

	Ἐνεργητικόν		Μέσον και παθητικόν	
Οριστική	Ἐνεστώτος	(δουλόω) δουλῶ	(δουλόομαι) δουλοῦμαι	
		(δουλόεις) δουλῶεις	(δουλόη -ει) δουλοῖ	
		(δουλόει) δουλῶει	(δουλόεται) δουλοῦται	
		(δουλόομεν) δουλοῦμεν	(δουλούμεθα) δουλούμεθα	
		(δουλόετε) δουλοῦτε	(δουλόεσθε) δουλοῦσθε	
		(δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόονται) δουλοῦνται	
Παρατατικού	(ἐδούλοον) ἐδούλων	(ἐδουλόομην) ἐδουλόομην		
	(ἐδούλοες) ἐδούλους	(ἐδουλόου) ἐδουλοῦ		
	(ἐδούλοε) ἐδούλον	(ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο		
	(ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν	(ἐδουλόομεθα) ἐδουλοῦμεθα		
	ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε	(ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε		
	(ἐδούλοον) ἐδούλων	(ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο		
Ἑποτακτική	(δουλόω) δουλῶ	(δουλόομαι) δουλόμαι		
	(δουλόης) δουλοῖς	(δουλόη) δουλοῖ		
	(δουλόη) δουλοῖ	(δουλόηται) δουλόται		
	(δουλόομεν) δουλῶμεν	(δουλόομεθα) δουλόμεθα		
	(δουλόητε) δουλῶτε	(δουλόησθε) δουλόσθε		
	(δουλόουσι) δουλῶσι	(δουλόονται) δουλόνται		
Εὐκτική	(δουλόομι) δουλοῖμι ἢ -οίην	(δουλοοίμην) δουλοίμην		
	(δουλόεις) δουλοῖς ἢ -οίης	(δουλόοιο) δουλοῖο		
	(δουλόοι) δουλοῖ ἢ -οίη	(δουλόοιτο) δουλοῖτο		
	(δουλόομεν) δουλοῖμεν	(δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα		
	(δουλόοιτε) δουλοῖτε	(δουλοοίσθε) δουλοῖσθε		
	(δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλόοιντο) δουλοῖντο		
Προστακτική	(δούλοε) δούλου	(δουλόου) δουλοῦ		
	(δουλόετω) δουλούτω	(δουλόεσθω) δουλούσθω		
	(δουλόετε) δουλοῦτε	(δουλόεσθε) δουλοῦσθε		
	(δουλόοντων) δουλούντων	(δουλόεσθων) δουλούσθων		
Ἄπαρ.	(δουλόειν) δουλῶν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι		
Μετοχή	(δουλόων) δουλῶν	(δουλόομενος) δουλούμενος		
	(δουλόουσα) δουλῶσα	(δουλοομένη) δουλουμένη		
	(δουλόον) δουλῶν	(δουλοόμενον) δουλούμενον		

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἑξῆς συναιρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς **-άω**, **-ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **α + ε** ἢ **α + η** εἰς **ᾶ** : (τίμαε) *τίμᾶ*, (τιμάητε) *τιμᾶτε*.

β') τὸ **α + ει** ἢ **α + η** εἰς **ᾷ** : (τιμάει) *τιμᾷ*, (τιμάη) *τιμᾷ*.

γ') τὸ **α + ο** ἢ **α + ω** ἢ **α + ου** εἰς **ω** : (τιμάομεν) *τιμῶμεν*, (τιμάομεν) *τιμῶμεν*, (τιμάουσι) *τιμῶσι*.

δ') τὸ **α + οι** εἰς **φ** : (τιμάοιμι) *τιμῶμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **α + ει** συναίρεται εἰς **α** ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς **φ**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προήλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχεν ἕξ ἀρχῆς **ι**. (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς **-έω**, **-ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **ε + ε** εἰς **ει** : (ποιέε) *ποιεῖ*, (ποιέετε) *ποιεῖτε*.

β') τὸ **ε + ο** εἰς **ου** : (ποιέομεν) *ποιοῦμεν*.

γ') τὸ **ε** μὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι **ε + ω = ω**, **ε + η = η**, **ε + ει = ει** κτλ.): (ποιέω) *ποιῶ*, (ποιέητε) *ποιῆτε*, (ποιέεις) *ποιεῖς*, (ποιέουσι) *ποιοῦσι* κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς **-όω**, **-ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **ο + ε** ἢ **ο + ο** ἢ **ο + ου** εἰς **ου** : (δηλόετε) *δηλοῦτε*, (δηλόομεν) *δηλοῦμεν*, (δηλόουσι) *δηλοῦσι*.

β') τὸ **ο + η** ἢ **ο + ω** εἰς **ω** : (δηλόητε) *δηλῶτε*, (δηλόω) *δηλῶ*.

γ') τὸ **ο + ει** ἢ **ο + η** ἢ **ο + οι** εἰς **οι** : (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόη) *δηλοῖ*, (δηλόοιμι) *δηλοῖμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **ο + ει** συναίρεται εἰς **ου** (καὶ ὄχι εἰς **οι**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προήλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχεν ἕξ ἀρχῆς **ι**. (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. **ζῶ**, **πεινώ**, **διψῶ** καὶ **χρῶμαι** ἔχουν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα **η** (καὶ ὄχι **α**) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνονται κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν **η** (ἢ **η**), ὅπου τὰ εἰς **-άω** ἔχουν **ᾶ** (ἢ **ᾷ**) :

(ζή-ω) *ζῶ*, *ζῆς*, *ζῆ*, *ζῶμεν*, *ζῆτε* κτλ.

(ἔζη-ον) *ἔζων*, *ἔζης*, *ἔζη*, *ἔζῶμεν*, *ἔζῆτε* κτλ.

ζῆ, *ζήτω* κτλ.

ζῆν—*ζῶν*, *ζῶσα*, *ζῶν*.

(πεινή-ω) *πεινώ*, *πεινῆς*, *πεινῆ*, *πεινῶμεν*, *πεινῆτε* κτλ.

(ἐπεινή-ον) ἐπεινῶν, ἐπεινής, ἐπεινή, ἐπεινῶμεν, ἐπεινήτε κτλ.
πεινήν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.

(ἐδίψη-ον) ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ.
διψῆν κτλ.

(χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῶμεθα, χρῆσθε κτλ.

(ἐχρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρηῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρησθε κτλ.
χρῶ, χρῆσθω κτλ.

χρησθαι—χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζῆτω ὑπάρχουν καί εἰς τὴν κοινὴν ὀμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς -έω ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτηριστῆρα ε ἀκολουθεῖ ε ἢ ει τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω) πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἔ-πλε-ον) ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ.
πλεῖν κτλ.

(δέ-ομαι) (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἔ-δε-όμην) ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ.

δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὄχι ἔχω ἀνάγκην) συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἔδε-ον) ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. ῥιγῶ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα ω (καὶ ὄχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συννηρημένον ἔχει ω ἢ φ, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουν ου ἢ οι :

(ριγῶω) ριγῶ, ριγῶς, ριγῶ κτλ. — (ἔρριγῶ-ον) ἔρριγων, ἔρριγως κτλ.

(ῥιγῶ-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης κτλ. — (ῥιγῶειν) ῥιγῶν, (ῥιγῶ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἔνεργ. ἔνεστῶτος τῶν συννηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικά σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὁποῖαι λέγονται ἀ τ τ ι κ α ἰ καταλήξεις :

(τιμαοίην) τιμῶην (τιμαοίης) τιμῶης (τιμαοίη) τιμῶη
(καλοοίην) καλοῖην (καλοοίης) καλοῖης (καλοοίη) καλοῖη
(δηλοοίην) δηλοῖην (δηλοοίης) δηλοῖης (δηλοοοίη) δηλοῖη.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 235. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναίρετων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτῆρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἐκτείνεται, ἤτοι τὸ ἄ γίνεται η (ἢ ᾠ κατόπιν ε ἢ ι ἢ ρ), τὸ ε γίνεται ὡσαύτως η, τὸ ο γίνεται ω καὶ τὸ (ῖ ἢ) ὕ γίνεται (ῖ ἢ) ῦ :

τιμῶ (θ. τιμᾶ-) τιμή-σω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν,
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην,
τετίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

εἰῶ (θ. εἰᾶ-) εἰᾶ'-σω, εἰᾶ'-σα, εἰᾶ'-κα,
εἰᾶ'-σομαι, εἰᾶ'-θην,
εἰᾶ'-μαι.

ἰῶμαι (θ. ἰᾶ-) ἰᾶ'-σομαι, ἰᾶ-σάμην, ἰᾶ'-θην.

θηρῶ (θ. θηρᾶ-) θηρᾶ'-σω, ἐθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθηρᾶ-κειν,
θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην,
θηρᾶ-θήσομαι, ἐτεθηρᾶ'-θην,
τεθήρᾶ-μαι, ἐτεθηρᾶ'-μην.

μηνύω (θ. μηνῦ-) μηνῦ'-σω, ἐμήνῦ-σα, μεμήνῦ-κα, ἐμεμηνῦ'-κειν,
μηνῦ'-σομαι, ἐμηνῦ-σάμην,
μηνῦ-θήσομαι, ἐμηνῦ'-θην,
μεμήνῦ-μαι, ἐμεμηνῦ-μην.

Σημείωσις. (Ἀκροῶμαι, ἀκροῶμαι, ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροῶσάμην, ὅπως
(θηρῶμαι, θηρῶμαι) θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶσάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντολήκτα ὅρηματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικῶ, χρόνους, πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτῆρα τοῦ θέματος

2) διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνου καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ

3) παρουσιάζου προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίαις, οἷον

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θάξαιπαινέσω)	(ἐπ-)ῆνε-σα (ἐπ-)ῆνε-θην	(ἐπ-)ῆνε-κα (ἐπ-)ῆνε-μαι
αἰρέ-ω -ῶ (=συλλαμ- βάνω, κυριεύω, θ. αἶρε-, Fελ-)	αἰρή-σω	εἶλον	ῆρη-κα
αἰροῦμαι (=ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰλόμην	ῆρη-μαι
αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ῆρε-θην	ῆρη-μαι
δέ-ω, δῶ (=δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἐδέ-θην	δέ δε-μαι
δί-ω (=βυθίζω)	δύ'-σω	ἔδυ-σα	δέ-δύ-κα
δί-ομαι (=βυθίζομαι)	δύ'-σομαι	ἔδυν	δέ-δύ-μαι
θύ-ω (=θυσιάζω)	θύ'-θήσομαι	ἔδυν-θην	τέ-θύ-κα
θύ-ομαι (=προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθυ-σα	τέ-θύ-μαι
θύ-ομαι(=θυσιάζομαι)	θύ'-σομαι	ἔθυ-σάμην	
λύ-ω	λύ'-θήσομαι	ἔλυ'-θην (§37,7)	λέ-λύ-κα
λύ-ομαι	λύ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λύ-μαι
	λύ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	
	λύ'-θήσομαι	ἔλυ'-θην	κέ-λύ-κα
χέ-ω (=χίνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέω	ἔχε-α	κέ-χύ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	ἔχεάμην	κέ-χύ-μαι
	χῦ-θήσομαι	ἔχῦ'-θην	
αἰδέ-ομαι (=ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἶδε-)	αἰδέ-σομαι	ἦδε-σάμην	ῆδε-σ-μαι
ἀνύ-ω ἢ ἀνύτω (=τε- λειώνω)	ἀνύ'-σω	ἦν-ῦ-σα	ἦνῦ-κα
γελά-ω -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελά'-σομαι (=θά γελάσω)	ἦνῦ'-σθην	ἦνῦ-σ-μαι
	γελάσ-θήσομαι	ἔγελά-σα	γεγέλα-κα
σπάω, σπῶ (=ἔλω, θ. σπασ-, σπα-)	σπᾶ'-σω	ἔγελά'-σ-θην	γεγέλα-σ-μαι
σπά-ομαι -ῶμαι	σπᾶ'-σω	ἔσπᾶ-σᾶ	ἔσπᾶ-κα
χαλά-ω-ῶ (=χαλαρώνω)	σπᾶ'-σομαι	ἔσπᾶ-σάμην	ἔσπᾶ-σ-μαι
	σπᾶ-σ-θήσομαι	ἔσπᾶ'-σ-θην	
τελέ-ω -ῶ (=ἐκτελῶ)	τελῶ	ἔχᾶ-σα	τετέλε-κα
τελέ-ομαι -οῦμαι	τελέ-σ-θήσομαι	ἔτελε-σάμην	τετέλε-σ-μαι
	τελέ-σ-θήσομαι	ἔτελε-σ-θην	

καλέ-ω -ῶ καλέ-ομαι -οῦμαι	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρα-σα ἔδρα-σ-θην ἔχω-σα ἔχο-σ-θην ἔχοι-σα ἔχοι-σάμην ἔχοι-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρα-κα δέδρα-μαι κέχο κα κέχο-σ-μαι κέχοι-κα κέχοι-μαι
δρά-ω -ῶ (=πράττω)	δραΐ'-σω		
χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω με χῶμα) χοί-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	χό-σω χοί'-σω		
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τριβῶ) κελεύ-ω (=διατάζω)	ἀκού-σομαι (=θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω	ἤκου-σα ἤκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκελεύ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει-σ-θην ἔπαι-σα ἔπαι-σάμην ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην	ἀκήκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαι-κα πέπαι-μαι
κλεί-ω (ἢ κλήω)	κλεί-σω		
παύ-ω (θ. παυσ-, παυ-)	κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι		
σει-ω	σει-σω	ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα	σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα
πλέ-ω (θ. πλευ- πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἔπνευ-σα	

Σημειώσεις. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπό θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν καὶ ἀόριστοι ὡς ὁ *εἰτέλε-σα*, *ἐγέλα-σα* προήλθον ἀπὸ παλαιότερων τύπων *εἰτέλεσ-σα*, *ἐγέλασ-σα*, με ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ εἰς ἓν. (βλ. § 33, 3, Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλον τῶν ῥημάτων *καλῶ* καὶ *τελῶ* προήλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων *καλέ-σω*, *τελέ-σω* (βλ. § 217, 1 Σημ.).

Ὁ ἔνσιγμος καὶ συγχρόνος συνηρημένος μέλλον *πλευσοῦμαι*, *πνευσοῦμαι* τῶν ῥημάτων *πλέω* καὶ *πνέω* καλεῖται *δωρικὸς*.

3. Συζυγία τῶν εἰς -μι ρημάτων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα φωνῆεν : (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*·

2) τὰ συμφωνολήκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) *δεί-γνω-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἴημι* καὶ *δίδωμι* κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς -μι ῥημάτων

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστον, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ *ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν*. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ι κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) *δί-δωμι*, (ῥ. θ. θη-, *θί-θημι*), *τί-θημι*, (ῥ. θ. στη-*σί-στημι*) *ἴ-στη-μι* (ῥ. θ. ἵη-, *ἵ-ἵη-μι*) *ἴ-η-μι*. (Βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφωνα *νυ* :

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεύ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτηριστῆρ σ ἀφομοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφώνματος *νυ* καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -ννυμι : (ῥ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) *κερά-ννυμι*, (ῥ. θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) *σβέν-νυμι*. Περὶ. *Πέλοπος νῆος—Πελοπόννησος*.

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώννυμι, τοῦ ὁποῦν τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι *στω-*. Τὸ (ἀπ)όλλυμι προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (ἀπ)όλυμι (Περὶ. § 216, 2, Σημ).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι *ἰσχυρὸν* (*ἴστη-, δεικνῦ- κτλ.*) καὶ *ἀσθενές* (*ἰστιά-, δεικνῦ- κτλ.* Περὶ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα συμφωνολήκτου ρήματος εἰς -μι,
ἦτοι εἰς -νυμι (ἢ -ννυμι)

		Ἐνεργητικὴ φωνή	Μέση φωνή
Ὀριστικὴ	Ἐνεστώς	δείκ-νῦ-μι ✓ δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δεικ-νῦ'-α-σι	δείκ-νῦ'-μαι δείκ-νῦ'-σαι δείκ-νῦ'-ται δεικ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ'-σθε δείκ-νῦ'-νται
	Παρατατικός	ἔδεικ-νῦ-ν ἔδεικ-νῦ-ς ἔδεικ-νῦ ἔδεικ-νῦ-μεν ἔδεικ-νῦ-τε ἔδεικ-νῦ-σαν	ἔδεικ-νῦ'-μην ἔδεικ-νῦ-σο ἔδεικ-νῦ-το ἔδεικ-νῦ'-μεθα ἔδεικ-νῦ-σθε ἔδεικ-νῦ-ντο
Ἑποτακτικὴ		δεικ-νύ'-ω, δεικ-νύ'-ης, δεικ-νύ'-η κτλ.	δεικ-νύ'-ομαι, δεικ-νύ'-η, δεικ-νύ'-ηται κτλ.
Εὐκτικὴ		δεικ-νύ'-οιμι, δεικ-νύ'-οις, δεικ-νύ'-οι κτλ.	δεικ-νῦ-οίμην, δεικ-νύοιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτικὴ		δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νῦ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νῦ-σθε, δεικ-νύ-σθων
Ἀπαρέμφατον		δεικ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι
Μετοχὴ		δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134, 7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νῦ-μένη δεικ-νύ-μενον
Μέλλον Ἀόριστος Παρακείμενος		δείξω ✓ ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην ἔδειχ-θην δέδειγμαι

Α'. Ένεργητική φωνή

1. Ένεστώς και Παρατατικός

(θ. ιστη-, ιστά-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ιη-, ιε-) (θ. διδω-, διδο-)

Ο ρ ι σ τ ι κ ή	Ένεστώς	ιστη-μι ιστη-ς ιστη-σι ιστά-μεν ιστά-τε ιστάσι	τί-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τί-θε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ΐ-η-μι ΐη-ς ΐη-σι ΐε-μεν ΐε-τε ΐάσι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Παρατατικός	ΐ-στην ιστη-ς ΐστη ιστά-μεν ΐστα-τε ΐστα-σαν	έ-τί-θη-ν έτιθει-ς έτιθει έ-τί-θε-μεν έτιθε-τε έτιθε-σαν	ΐ-η-ν ΐει-ς ΐει ΐε-μεν ΐε-τε ΐε-σαν	έ-δι-δου-ν έδίδου-ς έδίδου έδίδο-μεν έδίδο-τε έδίδο-σαν
Υποτακτική	ί-στώ ισθής ισθή ιστώμεν ισθήτε ιστώσι	τι-θῶ τιθής τιθή τιθῶμεν τιθήτε τιθῶσι	ί-ῶ ίῆς ίῆ ίῶμεν ίῆτε ίῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι	
Εὐκτιτική	ί-σταίη-ν ισταίη-ς ισταίη ισταίη-μεν ισταί-μεν ισταίη-τε ισταί-τε ισταίη-σαν ισταί-εν	τι-θειή-ν τιθειή-ς τιθειή τιθειή-μεν τιθει-μεν τιθειή-τε τιθει-τε τιθειή-σαν τιθει-εν	ί-εΐη-ν ίειη-ς ίειη ίειη-μεν ίει-μεν ίειη-τε ίει-τε ίειη-σαν ίει-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν διδοί-μεν διδοίη-τε διδοί-τε διδοίη-σαν διδοί-εν	
Προστακτική	ΐ-στη ιστά-τω ΐστα-τε ιστά-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ΐ-ει ΐε-τω ΐε-τε ΐε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων	
Άπαρ.	ί-σθ' -ναι	τι-θέ-ναι	ί-έ-ναι	δι-δό-ναι	
Μετοχή	ί-στάς (ιστάν-τος) ί-στάσα (ιστά-σης) ί-στάν(ιστάντος)	τι-θείς (τιθέν-τος) τι-θει-σα (τι-θεισης) τι-θέν(τιθέντος)	ί-εις (ίέντος) ί-εΐσα (ίεισης) ί-έν (ίέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δοΐσα (δι-δοΐσης) δι-δόν(διδόντος)	

2. Ἀόριστος

Ὅριστὴ	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἦ-κα ἦ-κας ἦ-κε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Υποτακτικὴ	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στώσι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῆς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτικὴ	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν σταῖ-μεν σταίη-τε σταῖ-τε σταίη-σαν σταῖ-εν	θειή-ν θειή-ς θειή θειή-μεν θειῖ-μεν θειή-τε θειῖ-τε θειή-σαν θειῖ-εν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν εἶ-μεν εἶη-τε εἶ-τε εἶη-σαν εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε δοῖ-τε δοίη-σαν δοῖ-εν
Προστακτικὴ	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ῆ-ς ῆ-τω ῆ-τε ῆ-ντων	δού-ς δού-τω δού-τε δού-ντων
Ἄπαρ.	σῆναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, σάντος στάσα, ·σης σάν, σάντος	θεῖς, θέντος θεῖσα, ·σης θέν, θέντος	εἶς, ἔντος εἶσα, εἶσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β'. Μέση φωνή

1. Ένεστώς και Παρατατικός

'Οριστική	Ένεστώς	ΐ-σά-μαι ΐστα-σαι ΐστα-ται ΐσά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-νται	τί-θε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ΐ-ε-μαι ΐε-σαι ΐε-ται ΐε-μεθα ΐε-σθε ΐε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Παρατατικός	ΐ-σά'-μην ΐστα-σο ΐστα-το ΐσά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-ντο	ἐ-τι-θέμην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ΐ-έ-μην ΐε-σο ΐε-το ΐε-μεθα ΐε-σθε ΐε-ντο	ἐ-δι-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
'Υποτακτική	ΐ-στώμαι ΐσῆ ΐσῆται ΐσώμεθα ΐσῆσθε ΐσῶνται	τι-θῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθώμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ΐ-ῶμαι ΐῆ ΐῆται ΐώμεθα ΐῆσθε ΐῶνται	δι-δῶμαι διδῶ διδῶται διδώμεθα διδῶσθε διδῶνται	
	Εὐκτική	ΐ-σταί-μην ΐσταί-ο ΐσταί-το ΐσταί-μεθα ΐσταί-σθε ΐσταί-ντο	τι-θεί-μην τιθ-εῖο τιθ-εῖ-το τιθεί-μεθα τιθεί-σθε τιθεί-ντο	ΐ-εῖ-μην ΐεῖ-ο ΐεῖ-το ΐεῖ-μεθα ΐεῖ-σθε ΐεῖ-ντο	δι-δοί-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
Προστακτική	ΐ-σά-σο ΐσά-σθω ΐστα-σθε ΐσά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ΐ-ε-σο ΐε-σθω ΐε-σθε ΐε-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων	
	'Απαρ.	ΐ-σά-σθαι	τί-θε-σθαι	ΐ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Μετοχή	ΐ-στά-μενος ΐσταμένη ΐστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ΐ-ε-μενος ΐε-μένη ΐε-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον	

2. Ἀόριστος.

᾽Οριστική	ἔ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἔ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἵ-μην εἵ-σο εἵ-το εἵ-μεθα εἵ-σθε εἵ-ντο	ἔ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἔ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
᾽Υποτακτική	θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δώσθε δῶνται
Εὐχτική	θεί-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστατική	θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
᾽Απαφ.	θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή	θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις.

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς **-ω** ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρὸβλ. ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν, ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς κα-

ταλήξεις τῶν εἰς -ω ρημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτιχὴν : *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι α') τὸ **η+η** εἰς **η** καὶ τὸ **η+η** εἰς **η** : (ἰσθή-ητε) *ἰσθῆτε*, (τιθή-ης) *τιθῆς*.

β') τὸ **η+ω** ἢ **ω+η** ἢ **ω+ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω+η** εἰς **ω** : (ἰσθή-ω) *ἰσθῶ*, (διδώ-ητε) *διδῶτε*, (διδώ-ω) *διδῶ*, (διδώ-η) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτιχὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνέντων **ιη** ἢ **ι** συναιροῦται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α** ἢ **ε** ἢ **ο** εἰς **αι**, **ει**, **οι** : (ἰσθᾶ-ίην) *ἰσταίην*, (τιθε-ί-μεθα) *τιθειμεθα*, (διδο-ίη ν) *διδείην*. (Πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' **εἴμην** : *εδείκνυσο—δείκνυσο, εἴθεσο—τίθεσο, ἴσασο, εἴσο* (ἀλλὰ *ἰσαῖτο, ἔθου, δοῦ* κτλ., § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἴημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -**έω**) : *τίθει, ἴει—εἰθεις, ἐπίθει—ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος : *τιθεῖς* (=τίθης), *ἴεις* (=ἴης).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -**όω**) : *εδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου—δίδου*.

§ 245. Ὁ ἀόριστος β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ῥήμα **ἴστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (*ἔστην*), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι**, **ἴημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : *ἔθηκα, ἐθέμην—ῆκα, εἴμην—ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτιχῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἔχει κατάληξιν **-θι** :
 στή-θθι

§ 247. Οἱ ἀόριστοι ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικὰ τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστ. **κ**. (Πρβλ. § 199)

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς** : *θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς*

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. *θῶ, θῆς, θῆ* κτλ. — *τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ*, κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἐθέμην, εἶμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. *θῶμαι, θείμην* κτλ., *τι-θῶμαι, τι-θείμην* κτλ. ●

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγουσῆς τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος : *ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατά-θου, κατά-θεσθε*.

Ἄλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πιάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν : (θοῦ) *ἐι-θοῦ*, (οὔ, ἀπὸ οὔ) *ἀφοῦ* (τοῦ ῥ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφάτου καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ : (ἰστάνα) *ἀφιστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ἰστάς) συνιστάς, (τιθεῖς) μεταπιθεῖς*. ❀

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἧτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως. (Βλ. § 235 κ.έ.).

Ένεστώς	Μέλλον	Αόριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (=στήνω ῥ. θ. στη-, σιᾶ-)	στή-σω στή-σομαι σιᾶ-θήσομαι ἴστηξω	ἔστη-σα ἔστη σάμην (ἔστη-ν) ἔστα-θην	ἔστη-κα (=στέκομαι) εἰστή-κειν (=ἔστεκόμην)
τίθημι (=θέτω ῥ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτε-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα (ἢ τέθει-κα) τέθει-μαι κειμαι (=εἶμαι τοποθετημένος)
ἵημι (=οίπτω ῥ. θ. ἦ-, ἔ-) (§ 239, 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι ἔ-θήσομαι	(ἦ-κα) εἶ-θην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (=δίδω ῥ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστήκειν** ἔκτος τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς **-μι** ἐκ τοῦ θέματος **ἔστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς :

Ὅριστ. *ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔσιᾶ-σι*. Ὑπερσ. *ἔστα-σαν*. Ἄπαρ. *ἔσιᾶ-ναι*. Μετχ. *ἔσιῶς, ἐσιῶσα, ἐσιῶς* (ἢ *ἔσιῶς*, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἔνεργ. παρακειμένου, π.χ. τὸ γεγον-ός), γεν. *ἔσιῶτος, ἐσιῶσης, ἐσιῶτος*.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς **-μι**, συμφωνόληκτα, κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι**, ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς *κατ-άγγυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγγυμι, ζώννυμι, μείγγυμι* κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς **-μι** ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς ἔξ, τὰ ὁποῖα κλίνονται κατὰ τὸ **ἴστημι—ἴσταμαι**.

Ἐνεστώδες Παρατατικός	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακείμενος	
ὀ-νί-νη-μι (=ὠφέλω) ὠφέλουν ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὄνη-σα ὄνή-μην ὄνή-θην		ῥ. θ. ὄνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (=γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή-σομαι	ἔπλη-σα ἔπλη-σάμην ἔπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (=πυροπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐπιμπράμην)	πρή-σω πρή-σ-θην	ἔπρη-σα ἔπρη-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-,
ἄγα-μαι (=θανυμάζω) ἡγά-μην	(ἄγά-σομαι)	(ἡγα-σά-μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἄγα-
δύνα-μαι ἔδυνά-μην (ἔδύνω, ἔδύνα-το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἔδυνή-θην (ἢ ἔδυνά-σθην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- βλ. § 188,1
ἐπί-στα-μαι (=γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί-στατο κτλ.)	ἐπιστή-σο-μαι	(ἡπιστή-θην)		ῥ. θ. ἐπι-στα- βλ. § 188,6

Ὁμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπιράμην (=ἠγόρῃσα), ἐπρίω, ἐπρίαιτο, ἐπιράμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτενα:

Ὑποτ.	δύνομαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίσθηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

Ἄοριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι.

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην. (Βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτηρισθῆσα

1) $\bar{\alpha}$ ἢ η — $\bar{\alpha}$: ἀποδιδράσκω—ἀπ-έδροᾶν (θ. δροᾶ-, δροᾶ-), βαίνω—ἔβην-ν (θ. βην-, βᾶ-), φθάνω—ἔφθην-ν (θ. φθην-, φθᾶ-)

2) η — ϵ : δέω—ἐρόην-ν (θ. ῥην-, ῥεν-), χαίρω—ἐχάρην-ν (θ. χαρην-, χαρε-)

3) ω — σ : ἀλίσκομαι—ἐάλων-ν (θ. Φάλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ—ἐβίων-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω—ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνω-)

4) $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\upsilon}$: δύομαι—ἐδῶ-ν (θ. δῶ-, δῶ-), φύομαι—ἔφῦ-ν (θ. φῦ-φῦ-).

Ἄοριστος β'.

Ὅριστική	(ἀπ.) ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβην ✓ ἔβης ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρ-ρύη-ν ἔρ-ρύη-ς ἔρ-ρύη ἔρ-ρύη-μεν ἔρ-ρύη-τε ἔρ-ρύη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδν-ν ἔδν-ς ἔδν ἔδν-μεν ἔδν-τε ἔδν-σαν
Υποτακτική	δρῶ δρῶς δρῶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβ. οἰῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥῶ (πρβ. θῶ) ῥῆς ῥῆ ῥῶμεν κτλ.	γῶ (πρβ. δῶ) γῆς γῆ γῶμεν κτλ.	δύν (πρβ. δεικνύω) δύνης δύνη δύνωμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραίη-με-ν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαίη-μεν κτλ.	ρueίη-ν ρueίη-ς ρueίη ρueίη-μεν κτλ.	γνοιή-ν γνοιή-ς γνοιή γνοιή-μεν κτλ.	
Προστακτική	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βή-τω βῆ-τε βά-ντων		γῶ-θι γνώ-τω γῶ-τε γνό-ντων	δῦ-θι δύ-τω δῦ-τε δύντων
Ἄταρ.	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	ῥῆ-ναι	γῶ-ναι	δύναι
Μετοχή	δράς, δράντος δράσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος, βάσα, βάσης βάν, βάντος	ρueίς, ρueίντος ρueίσα, ρueίσης ρueίν, ρueίντος	γνούς, γνόντος γνούσα, γνούσης γνάν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσ-
ἔτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

✓ 1. **Φημί** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ-. Βλ. καὶ § 240).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φή-ς (ἢ φήης)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σί	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μὲν *	ἔ-φα-μεν	φῶμεν	φαῖ-μεν	—
φα-τέ	ἔ-φα-τε	φῆτε	φαῖ-τέ	φά-τε
φᾶ-σι	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φάν-των

Ἄπαρ. φάται. Μετοχὴ φάσκων, φάσκουσα, φάσκον.
Μέλλον φή-σω. Ἀόριστος ἔφη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημί ὁ παρατατικὸς ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἢ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστου (=εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ φημί σημαίη ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλον αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὄταν δὲ σημαίη συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλον αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἀόριστος ἔφησα.

✓ 2. **Εἶμι** = θά πῶ (ῥ. θ. εἶ, ἰ-).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
εἶ-μι	ἦ-α ἦ ἦ-ειν	ἦ-ω	ἦ-οιμι	—
εἶ	ἦ-εις ἦ ἦ-εισθα	ἦ-ης	ἦ-οις	ἦ-θι
εἶ-σι	ἦ-ει	ἦ-η	ἦ-οι	ἦ-τω
ἦ-μεν	ἦ-μεν	ἦ-ωμεν	ἦ-οιμεν	—
ἦ-τε	ἦ-τε	ἦ-ητε	ἦ-οιτε	ἦ-τε
ἦ-ασι	ἦ-σαν ἦ ἦ-εσαν	ἦ-ωσι	ἦ-οιεν	ἦ-όντων

Ἄπαρ. ἰ-έται. Μετοχὴ ἰ-ὼν (ἰόντος), ἰούσα (ἰούσης), ἰ-ὸν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημί καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφαθι—ἀπειμι, ἀπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώσ εἶμι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

3. Οἶδα=γνωρίζω, ἠξεύρω (ρ. θ. Φειδ-, ἐξ οὗ οἶδ-, ιδ-).

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικῆ	Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
οἶ-δα	ἦδ-η ἢ ἦδειν	εἶδῶ	εἶδειν	—
οἶ-σθα	ἦδησθα ἢ ἦδεις	εἶδῆς	εἶδεις	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἦδει ἢ ἦδειν	εἶδῆ	εἶδει	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἦδε-μεν ἢ ἦσιμεν	εἶδῶμεν	εἶδειμεν	—
ἴσ-τε	ἦδε-τε ἢ ἦστε	εἶδῆτε	εἶδειτε	ἴσ-τε
ἴσασι	ἦδε-σαν ἢ ἦσαν	εἶδῶσι	εἶδειεν	ἴσ-των

Ἄπαρ. εἶδ-εἶναι. Μετοχὴ εἶδ-ὢς (εἶδότης), εἶδ-υῖα (εἶδυίας), εἶδ-ὸς (εἶδότης). Μέλλων εἴσομαι καὶ εἰδήσω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ οἶδα ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: *σύνουδα, σύνουδι*.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος, μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, τοῦ οὐκ εὐχρήστου ρ. δείδω) καὶ τέθνηκα=ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ρ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι :

α') Ὀριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδία-σι. Ὑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἄπαρφ. δεδι-εἶναι. Μετχ. δεδι-ὢς (δεδιότης), δεδι-υῖα (δεδυίας), δεδι-ὸς (δεδιότης).

β') Ὀριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τέθνα-σι. Ὑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἄπαρφ. πθνά-ναι. Μετχ. πθνεὸς (γεν. πθνεῶτος), πθνε-ῶσα (γεν. πθνεώσης), πθνε-ὢς ἢ πθνεὸς (γεν. πθνεῶτος). Πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα=ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ρ. θ. Φεικ-, ἐξ οὗ οἶκ-, εἰκ-). Βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὀριστ. εἰκ-α, εἰκ-ας, εἰκ-ε, εἰκ-αμεν κτλ. Ὑπερσ. ἐφκ-ειν, ἐφκ-εις, ἐφκ-ει κτλ. Ἄπαρφ. εἰκ-εἶναι. Μετοχὴ εἰκ-ὢς (εἰκότος), εἰκ-υῖα (εἰκυίας), εἰκ-ὸς (εἰκότος).

6. Κεῖμαι=κείτομαι, εἶμαι βαλμένος. (Βλ. § 249).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς		
κεῖ-μαι	ἔ-κεῖ-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεῖ-μενος κει-μένη κεῖ-μενον
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεῖ-σθω	
κεῖ-μεθα	ἔ-κεῖ-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων *κεῖ-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται* κτλ.

Σημειώσεις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρέμφατου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκεισο, ἀλλά κατακεῖσθαι*.

7. Κάθ-ημαι (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς		
κάθη-μαι	ἔ-καθή-μην	—	καθη-σθαι
κάθη-σαι	ἔ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθή-μενος καθη-μένη καθή-μενον
κάθη-ται	ἔ-κάθη-το	καθη-σθω	
καθή-μεθα	ἔ-καθή-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) *καθεδοῦμαι* (ἐκ τοῦ ῥ. καθέζομαι).

8. Χρή=ὑπάρχει *χρεία, χρειάζεται*.

Ὅριστ. ἐνεστ. *χοή*. Παρατ. *χοῖν ἢ ἐχοῖν*. Ὑποτ. *χοῖ*. Εὐκτ. *χρεΐη*. Ἄπροφ. *χοῖναι*. Μετχ. (τὸ) *χρεών*. (Βλ. § 104, 6, α').

Σημειώσεις. Τὸ *χρή* εἶναι ἀρχαῖον ὄνομα οὐσιαστικὸν (=χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προήλθον ἐκ συνεκφοράς τῶν λέξεων *χρή ἢ χοή ἢ χοή εἶη—χοή εἶναι—χοή ὄν*. (Βλ. § 32, 4).

Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται μὲ ἐν **σ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π.χ.

α') ῥ. θ. **δοκ-**, ἔξ οὗ **δοκε-**, (Δοκ-έ-) **δοκῶ** (=φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) **ἐδόκουν**, μέλλ. **δόξω**, ἀόρ. **ἔδοξα**, παθ. παρακμ. **δέ-δοκ-ται**, ὑπερσ. **ἐδέ-δοκ-το**.

β') ῥ. θ. **νεμ-**, ἔξ οὗ **νεμε-**. **Νέμ-ω** (=μοιράζω, βόσκω), παρατ. **ἐνεμ-ον**, μέλλ. **νεμ-ῶ** (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. **ἔνειμα**, παρακμ. **νενέμ-η-κα** — **νέμ-ομαι**, παρατ. **ἐνεμόμην**, μέσ. μέλλ. **νεμοῦμαι** (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. **ἐνειμάμην**, παθ. ἀόρ. **ἐνεμ-ή-θην**, παρακμ. **νενέμ-η-μαι**. (Βλ. § 235).

γ') ῥ. θ. **βουλ-**, ἔξ οὗ **βουλε-**. **Βούλομαι** (=θέλω), παρατ. **ἐβουλ-όμην**, μέσ. μέλλ. **βουλ-ή-σομαι**, παθ. ἀόρ. **ἤβουλ-ή-θην**, παρακμ. **βεβούλ-η-μαι**. (Βλ. § 188, 1).

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται μὲ τὸ πρόσφρμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239; 1), π.χ.

α') ῥ. θ. **γνω-**, ἔξ οὗ **γι-γνω-σκ**. **Γιγνώσκ-ω** (=γνωρίζω, φρονῶ) παρατ. **ἐγίνωσκ-ον**, μέσ. μέλλ. **γνώ-σομαι**, ἀόρ. β' **ἔγνω** (§ 252) παρακμ. **ἔγνω-κα**, ὑπερσ. **ἐγνώ-κειν** — **γιγνώσκομαι**, παρατ. **ἐγίνωσκόμην**, παθ. μέλλ. **γνω-σ-θήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ἐγνώ-σ-θην**, παρακμ. **ἔγνω-σ-μαι**, ὑπερσ. **ἐγνώ-σ-μην**.

β') ῥ. θ. **εὔρ-**, ἔξ οὗ **εὔρ-ισκ-, εὔρε-**. **Εὔρισκ-ω**, παρατ. **ἠῦρισκ-ον**, μέλλ. **εὔρ-ή-σω**, ἀόρ. β' **ἠῦρον**, παρακμ. **ἠῦρ-η-κα** — **εὔρισκ-ομαι**, παρατ. **ἠῦρισκόμην**, μέσ. μέλλ. **εὔρ-ή-σομαι**, μέσ. ἀόρ. β' **εὔρ-όμην**, παθ. μέλλ. **εὔρεθ-ή-σομαι**, παθ. ἀόρ. **ἠῦρ-έ-θην**, παρακμ. **ἠῦρ-η-μαι**, ὑπερσ. **ἠῦρ-ή-μην**.

γ') ῥ. θ. **μνη-**, ἔξ οὗ **(μι-μνη-ισκ) μιμνησκ-**. **Ἀνα-μιμνή-σκω** (=ἐνθυμίζω), παρατ. **ἀν-εμίμνησκ-ον**, μέλλ. **ἀν-αμνή-σω**, ἀόρ. **ἀν-έ-μνη-σα** — **ἀνα-μιμνήσκ-ομαι**, παρατ. **ἀν-εμιμνησκόμην**, παθ. μέλλ. **(ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ἀν-εμνή-σ-θην**, παρακμ. **μέ-μνη-μαι**, ὑπερσ. **ἐμ-μνή-μην**, τετελ. μέλλ. **με-μνή-σομαι**.

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφρμα **ν** : ῥ. θ. **καμ**, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. **Κάμν-ω**

(=χοπιάζω, κουράζομαι), παρ. ἐκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἀόριστος β' ἐκαμ-ον, παρ. κέ-κημ-κα

β') μετὰ τὸ πρόσφυμα **αν** (πολλάκις συγχρόνως μετὰ ἐν **ν** πρὸ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ) : ῥ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. **Βλαστάν-ω**, παρ. ἐβλάσαν-ον, ἀόρ. β' ἔβλαστ-ον, ὑπερσ. ἐβλαστ-ή-κειν ῥ. θ. **μαθ-**, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. **Μανθάν-ω**, παρ. ἐ-μάν-θανον, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) **μαθ-ή-σομαι**, ἀόρ. β' ἔ-μαθ-ον, παρ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν—μανθάν-ομαι

γ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νε** : ῥ. θ. **ικ-**, ἐκ τούτου δὲ **ικ-νε**. (Ἀφ-ικ-νέ-ομαι) **ἀφ-ικνοῦμαι**, (φθάνω), παρ. (ἀφ-ικ-νε-όμην) **ἀφ-ικνούμην**, μέσ. μέλλ. **ἀφ-ίξομαι**, μέσ. ἀόρ. β' **ἀφ-ικ-όμην**, παρ. ἀφ-ἴγ-μαι, ὑπερσ. **ἀφ-ίγ-μην**

δ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νι** ἢ **νυ** (μετὰ θέσιν τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ** τούτου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος· πρβλ. § 35) : ῥ. θ. **βη-**, **βα-** ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαιν-**. **Βαίν-ω** (=βαδίζω), παρ. ἔ-βαινον, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) **βή-σομαι**, ἀόρ. β' ἔ-βη-ν (§ 252), παρ. **βέ-βη-κα**, ὑπερσ. ἐβε-βή-κειν—βαίν-ομαι, παθ. ἀόρ. (παρ.) **εβάθην**, παρ. **βέ-βα-μαι** ῥ. θ. **ἐλα-**, ἐκ τούτου δὲ **ἐλα-νυ-** καὶ ἐκ τούτου **ἐλαυν-**. **Ἐλαύν-ω**, παρ. ἤλαυν-ον, μέλλ. (συνηρημένος) **ἐλῶ**, (ἐλῶς, ἐλῶ κτλ. ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. ἤλα-σα, παρ. **ἐλήλα-κα**—**ἐλαύν-ομαι**, παρ. **ἐλήλα** μαι, ὑπερσ. **ἐληλά-μην**. (Βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. **ἀγορεύ-ω**, παρ. ἠγόρευ-ον, μέλλ. **ἀγορεύ-σω** καὶ (ἀπ., συν., προσ.) **ἐρῶ**, ἀόρ. **ἠγόρευ-σα** καὶ (ἀν-, ἀπ., κατ., προσ.) **εἶπον**, παρ. (ἀν., συν., ἀπ.) **εἶρηκα**, ὑπερσ. **εἰρήκειν**—**ἀγορεύ-ομαι**, παρ. **ἠγορευ-όμην**, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ.) **ῥηθήσομαι**, παθ. ἀόρ. (ἀν., ἀπ.) **ἐροθήην** (θ. ἀγορευ. ἐρε-, ἔε-, εἶπ-).

§ 255. Β') Πολλῶν δημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνα μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικά ῥήματα ἔχουν :

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μετὰ σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου·

ἴστημι—**ἔστη-ν** (ἑστάθην, ἑσταμάτησα), **ἔστηκα** (=στέχομαι)
φύω—**ἔφην** (ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), **πέφνκα** (εἶμαι ἐκ φύσεως)

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος : ᾄδω—ᾄσομαι (=θά τραγουδήσω), ἀδικῶ—ἀδικήσομαι (θά ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου : ἀπαλλάττω—ἀπαλλαγῆσομαι (=θά ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτὸν μου), ἀπηλλάγην (=ἀπήλλάξα τὸν ἑαυτὸν μου), ἀνιῶ—ἠριάθην (=ἐλίπησα τὸν ἑαυτὸν μου).

Σ η μ ε ι ω σ ι ς. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.έ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνομασίας.

Ἀποθετικά ῥήματα.

§ 256. Ἀποθετικά* ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνὴν (§ 173) : δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν : ἀσπάζομαι—ἠσπασάμην (=ἔχαιρέτισα), αἰσθάνομαι—ἠσθόμην (=ἐκατάλαβα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν : βούλομαι—ἐβουλήθην (=ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι—ἐπεμελήθην (=ἐφρόντισα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν παθητικοῦ : αἰτιῶμαι, ἠμιασάμην (=κατηγορήσα), ἠτιάθην (=κατηγορήθην)—ἰῶμαι, ἰασάμην (=ἐθεράπευσα), ἰιάθην (=ἐθεραπεύθην). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικά ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα : ἐνθάδε (=ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα : νῦν (=τόρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα : ὧδε, οὕτω (=ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα : ἄγαν, λίαν (=πολύ), ἅπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἄρνητικὰ** ἐπιρρήματα : ναί, μάλιστα, δῆ, δῆτα—οὐ, μὴ—ἄρα, μῶν (=μυῆψος) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τέτοι οὐνομάτων ἢ ῥημάτων : δημοσία, ἰδίᾳ, προῖκα (=δωρεάν)—ἄγε, ἴθι, φέρε (=ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει : **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω—μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύρια** καὶ εἶναι 18, ἔξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι : εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, πρό, πρός, σὺν—ἀνά, διά, κατὰ, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ. (Βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9 : α') ἄχοι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλὴν, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὡς, νή, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖστα ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέουσι λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: *Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμητις.*

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: *τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.*
- 2) **διαζευκτικοί**: *ἢ, ἢτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, εἴαντε—εἴαντε, ἄντε—ἄντε, ἦντε—ἦντε.*
- 3) **ἀντιθετικοί**: *μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν.*
- 4) **αἰτιολογικοί**: *γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή.*
- 5) **τελικοί**: *ἵνα, ὅπως, ὥς.*
- 6) **συμπερασματικοί**: *ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὖκουν, οὐκοῦν, τοιγάροι, τοιγαροῦν, ὥστε.*
- 7) **χρονικοί**: *ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἕως, ἕστε, ἄχρι, μέχρι, ἤρκα, πρὶν.*
- 8) **εἰδικοί**: *ὅτι, ὥς.*
- 9) **ὑποθετικοί**: *εἰ, εἴαν, ἄν, ἦν.*

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὡς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: *ᾄ-ᾄ-ᾄ*
- 2) **θαυμαστικά**: *ᾄ, ὦ, βαβαί, παπαῖ!*
- 3) **θειαστικά** (ἢτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): *εὐοῖ.*
- 4) **σχετλιαστικά** (ἢτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν): *παπαῖ, οὐαί, οἴμοι, φεῦ, ἰὼ, ἰού!*
- 5) **κλητικόν**: *ὦ.* (Βλ. § 42, Σημ.).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

§ 262. Αἱ πλεῖστα λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ παραγωγῆς ἢ διὰ συνθέσεως. Πρὸβλ. *γράφω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμ-μή, γράμ-μα, γραμματ-εύς, γραμματεῦ-ω*—(βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης*—(πρωῶτος, ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἤτοι) ἀπὸ ἓν ἀρχικὸν θέμα μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις : (θ. γραφ-) *γράφω*, (θ. πολι-) *πόλις*.

2) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἑνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος λέγεται **παράγωγος** : (φύσις) *φυσι-κό-ς*, (ιά-ομαι, ἰῶμαι) *ια-τρό-ς*.

3) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ δύο ἄλλας λέξεις πρωτοτύπου ἢ παραγώγου μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος** : (ναῦ-ς, πήγ-νυμι) *ναυ-πηγ-ός*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρὸβλ. *πόλις*, (ἐκ ταύτης) *πολίτης*, (ἐκ ταύτης) *πολιτι-κός* καὶ *πολιτ-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευμα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀέθραιαι λέξεις. Πρὸβλ. (πόλις) *πολίτης*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

* Ἐτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουσι ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ.έ.). Πρὸβλ. *ώρα* (θ. ὠρα-), *ώραϊος* (ἐκ τοῦ ὠρά-ιος), ἀλλὰ *ὠριμος* — *τέλος* (θ. τελεσ-, πρὸβλ. τελεσ-φόρος), *τέλειος* (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ *τελικός* — *φρῆν* (θ. φρην-, φρεν-), *φρονέω*.

2) Αἱ πλεῖστα παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινῶν ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρὸβλ. *βασιλεύς* — *βασιλεύω*, *ιδιωτής* — *ιδιωτεύω*, *πίναξ* (πίνακ-ος) — *πινακίς* (πινακ-ίδ-ος) — *πινακίδιον*.

1. Παράγωγα ρήματα.

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων).

§ 265. Τὰ ὀνόματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουσιν ποικίλους σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον *εἶναι* ἢ *γίνεται* ἢ *ἔχει* ἢ *παρέχει* ἢ *ποιεῖ* ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι *-ῖω*: *τιμή* (θ. τιμα-, τιμά-ῖω), *τιμάω* -ῶ, *ἀνία* (θ. ἀνια-, ἀνιά-ῖω), *ἀνιάω* -ῶ, *ὀφθαλμία* (ὀφθαλμιά-ῖω), *ὀφθαλμιάω* -ῶ, *πόνος* (θ. πονε-, πονέ-ῖω) *πονέω* -ῶ, *δοῦλος* (θ. δουλο-, δουλό-ῖω), *δουλώω* -ῶ, *βασιλεύς* (βασιλεύ-ῖω), *βασιλεύω* -ῶ, *φύλαξ* (φυλάκ-ῖω), *φυλάσσω* -ῶ, *παῖς* (παῖδ-ῖω), *παίζω*, *ἐλπὶς* (ἐλπιδ-ῖω), *ἐλπίζω*, *μέλας* (μελάν-ῖω), *μελαίνω* -ῶ, *καθαρός* (καθάρ-ῖω), *καθαίρω*. (Βλ. § 33 κ.έ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγουμένα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις *-άω*, *-ιάω*, *-έω*, *-όω*, *-εύω*, *-ζω*, *-άζω*, *-ίζω*, *-νω*, *-αίνω*, *-ύνω*, *-αίρω* κτλ.: *σφριγός* — *σφριγάω* -ῶ (=ἔχω σφριγός), *ἐρυθρός* — *ἐρυθριάω* -ῶ (=γίνομαι ἐρυθρός), *εὐδαίμων* — *εὐδαιμονέω* -ῶ (=εἶμαι εὐδαίμων), *πλήρης* — *πληρώω* -ῶ (=ποιῶ πλήρης), *δοῦλος* — *δουλεύω* (=εἶμαι δοῦλος), *δόξα* — *δοξάζω* (=παρέχω δόξαν),

ἡσυχος—ἡσυχ-άζω, φεναάκη—φενακ-ίζω, ὕστερος—ὑστερί-ζω, ἡδύς—ἡδύ-νω, ἡγιής—ὑγιαίνω, χαλεπός—χαλεπ-αίνω, λαμπρός—λαμπρ-ύνω, μέγας—μεγαλ-ύνω, μῆκος—μηκ-ύνω, μέγας—μεγαίρω κτλ. (Βλ. § 264, 2).

Σημείωσις 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἔθνηκα ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζῳων μὲ τὴν κατάληξιν -άζω, ἢ συνηθέστερον -ίζω, σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμνῆται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός—βοιωτιάω (=μιμοῦμαι τὰ ἦθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος—φιλιππίζω (=ἀκολουθῶ τὰ πολιτικά φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πῖθηκος—πιθηαίζω. (Πρβλ. παπαγάλος—παπαγαλίζω=μιμνῶ σὺν παπαγάλος)

Σημείωσις 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ιάω σημαίνουν συνήθως ἢ ἔφρασι, ἦτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: θάνατος—θανατιάω (=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός—στρατηγιαίω, λίθος—λιθιάω (=πάσχω ἀπὸ λιθίαςιν), σπλήν—σπληνιαίω.

β') Ἐκ ρημάτων.

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτηικά**, ἦτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀρχίζει νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -σκω: γηράω -ῶ—γηρά-σκω ἡβάω, -ῶ—ἡβά-σκω (=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἦτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (θαμά, ἦτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθης κατάληξις αὐτῶν εἶναι -άζω, -ίζω, -ύζω: στένω—στέν-άζω, αἰτῶ—αἰτ-ίζω (=αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω—ἐρω-ύζω.

3) **ἐφετικά**, ἦτοι σημαίνουν ἔφρασι, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιάω ἢ -εῖω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω—(κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω -ῶ, τυρανῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-εῖω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἦτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2. Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ ποιεῖ ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ζω** (**-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**): *δίχα—διχά-ζω*, *ἀλαλά—ἀλαλά-ζω*, *ἐγγυς—ἐγγί-ζω*, *ἐλελεῦ—ἐλελ-ίζω*, *γρῦ—γρῦ-ζω*. (Πρὸβλ. νῦν : γαῦ γαῦ—γαυγίζω, τσακ—τσακίζω).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά.

α') Ἐκ ρημάτων.

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) **τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον**. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς**, **-ός**, **-της**, **-τήρ**, **-τωρ** (θηλυκὰ τῶν εἰς **-της**, **-τηρ**, **-τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις **-τις**, **-τειρα**, **-τρια**, **-τρίς**): *γράφω—γραφ-εὺς*, *νέμω—νομ-εὺς*, *πέμπω—πομπ-ός*, *τρέφω—τροφ-ός*, *ποιέω—ποιη-τής* (ποιή-τρια), *πρόφημι—προφή-της* (προφήτις), *αὐλέω—αὐλη-τής* (αὐλη-τρίς), *καλέω—κλη-τήρ*, *σώζω—σω-τήρ* (σώτειρα), *συλλαμβάνω—συλλή-πτωρ* (συλλήπτρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὅποια δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς *κλητήρ*, *μνηστήρ*, *σωτήρ*. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον: *ζώννυμι—ζω-στήρ*, *καίω—καν-τήρ*, *ρίπτω* (ἢ *ρίζω*)—*ριπ-τήρ* κτλ.

2) **τὴν ἐνέργειαν**. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-α**, **-η**, **-ος** (γεν. **-ου**), **-ία** (**-εῖα**), **-μός**, **-σις**, **-σία**: *φθείρω* (θ. φθερ.)—*φθορ-ά*, *τροπέω—τροπ-ή*, *ἀμείβω—ἀμοιβ-ή*, *λέγω—λόγ-ος*, *μαίνομαι* (θ. μαν.)—*μαν-ία*, *βασιλεύω—βασιλεία*, *κολακένω—κολακεία*, *ὀδύρομαι—ὀδυρ-μός*, *λύω—λύ-σις*, *πράττω* (πρᾶγ-σις), *πρᾶξις*, *θύω—θυ-σία*.

3) **τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας**. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-μα**, **-μή**, **-ος** (γεν. **-ους**): *ποιέω—ποίη-μα*, *γράφω—γράμ-μα*, *γραμμ-μή*, *γινώσκω—γνώ-μη*, *ψεύδομαι—ψευ-δος*.

4) **τὸ ὄργανον**. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον**, **-θρον**: *ἀρόω—ᾶροτρον*, *πλήττω* (θ. πληγ.)—*πληκ-τρον*, *κλείω—κλει-θρον*.

5) **τὸν τόπον**. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον**, **-τρον**, **-θρον**: *βουλευόμεαι—βουλευ-τήριον*, *δικάζω* (θ. δικαδ.)—*δικασ-τήριον*, *θεάομαι*, *-ῶμαι—θέα-τρον*, *βαίνω* (θ. βα.)—*βά-θρον*.

Σημείωσις. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν εἰς **-εὺς**: *σφαίτω—σφαγεὺς* (=τὸ ξίφος), *τέμνω—τομεὺς* (=στυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουσαν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: *λύω*—*τὰ λύτρα*, *διδάσκω*—*τὰ δίδακτρα*, *τρέφω* (θ. *θρεφ-*)—*τὰ θρέπτρα* (=ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἐν γένει τὰ παράγωγα ἔξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρησμένα (Βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιά**, **-ιά**, **(-ειᾶ, -οιά)**, **-ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη**, **-οσύνη**, **-της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τήης** (γεν. **-τήτος**): *σοφός*—*σοφ-ία*, *κακός*—*κακ-ία*, *ἀλήθης* (θ. *ἀληθεσ-*, *ἀλήθεσ-ια*, *ἀλήθε-ια*)—*ἀλήθεια*, *εὔρους* (εὔρο-ια)—*εὔροια*, *εὐρὺς*—*εὔρο-ος*, *δίκαιος*—*δικαιο-σύνη*, *σώφρων*—*σωφρο-σύνη*, *κέρδος*—*κεροδ-οσύνη*, *ἰερός*—*ἰερω-σύνη*, *ταχύ-ς*—*ταχύ-της* (ταχύτης) ἢ *ταχυτής* (ταχυ-τήτος).

Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τῶν ἐπιθέτων βοηθὸς καὶ ἐνεργὸς εἶναι βοήθεια, ἐνέργεια (ὅπως ἀλήθεια). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθὴς παράγωγος οὐσιαστικὸν εἶναι ἀμαθία (ὅπως σοφία).

Τῶν δὲ ἐπιθέτων ἀγαθός, καλός, ῥάδιος οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ καλλονὴ ἢ τὸ κάλλος, ἡ ῥαστώνη (πρβλ. ὑπερθ. ῥαστος, § 141).

Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρησμένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: *αἷτιος* (αἷτια)—*ἡ αἷτια*, *ἄξιος* (ἄξια)—*ἡ ἀξία*, *ἀνδρεῖος* (ἀνδρεία)—*ἡ ἀνδρεία*, *ἐχθρὸς* (ἐχθρά)—*ἡ ἐχθρα*. Πρβλ. νῦν: *θερμός*, *θερμὴ*—*ἡ θερμῆ*, *ξεστός*, *ξεστὴ*—*ἡ ξεστή*.

Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικὰ ἐν γένει καὶ ἀπὸ τὰς μετοχὰς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκοῦμαι) *ἀκούμενος*—*Ἄκουμενός*, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) *δεξαμένη*—*δεξαμένη*.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν.

§ 270. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἔξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἦτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης**, **-ίτης**, **-ώτης**, **-ιώτης**: *ἵπλος*—*ἵπ-εὺς*, *ἰερόν*—*ἰερ-εὺς* (*ἰέρ-εια*), *δήμος*—*δημό-της*, *πό-λις*—*πολί-της* (*πολι-τις*), *φυλὴ*—*φυλ-έτης*, *ὄπλον*—*ὄπλ-ίτης*, *θίασος*—*θιασ-ώτης*, *στρατιά*—*στρατι-ώτης*. (Πρβλ. § 268, 1).

2) **ὑποκοριστικά**, ἦτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον ὡς **μικρόν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρόν εἴτε

ζάωιν θωπείας ἢ σκόμματος ἢ καταφρονήσεως. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άριον, -ιον, -ίδιον, -ίς** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον** : *παῖς—παιδ-άριον, ὄναξ—ὄνάκ-ιον, θυγάτηρ—θυγάτρ-ιον, πίναξ—πινάκ-ιον, πινακίς—πινακίδ-ιον, ξίφος—ξιφ-ίδιον, πύλη—πυλ-ίς, ρεαγία—ρεαν-ίσκος, οἶκος—οἶκ-ίσκος, παῖς—παιδ-ίσκη, νέφος—νεφ-ύδριον, δένδρον—δενδρ-ύλλιον*. (Ποβλ. νῦν : παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-οὔλλα κτλ.).

Σημείωσις. Εἰς μερικά ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ ζῶνῳ ἢ ἔννοια τῆς μικρότητος : *βιβλίον* (=βίβλος), *θηρίον* (=θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἤτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ίων** : *μέτωπον—μετωπ-ίας, γαστήρ—γαστρ-ων, χεῖλος—χείλ-ων*. (Ποβλ. νῦν : κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς κτλ.).

4) **τοπικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δοῦν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον** : *στρατηγός—στρατηγ-ιον* (νῦν : στρατηγ-εῖον), *ἔμπορος—ἐμπόρ-ιον* (=ἐμπορικὸς λιμὴν), *χαλκῆς* (*χαλκέως, χαλκέ-ιον*)—*χαλκεῖον, ἱατρός—ἱατρ-εῖον, διδάσκαλος—διδασκαλ-εῖον* (=οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) **περιεκτικά**, ἤτοι σημαίνουν τόπον, ὁ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά** : *ἐλαία—ἐλαι-ών, ὄρνις—ὄρνιθ-ών, μύρμηξ—μυρμηκ-ιά, ῥόδον—ῥοδ-ών καὶ ῥοδ-ωνιά*. Οὕτω καὶ *στρατός—στρατ-ιά*.

6) **πατρωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκεῖνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης** (-εἰδης, -οἰδης), **-ίων** (θηλ. **-άς**, γεν. **-άδος, -ίς**, γεν. **-ίδος**) : *Βούτης—Βουτιά-δης, Βορέας—Βορεάδης, Ἀσκληπίδης—Ἀσκληπιάδης, Πέλοπ—Πελοπ-ίδης, Ἀτρεὺς—Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς—Ἡρακλείδης, Ἀητῶ—Ἀητοΐδης, Κρόνος—Κρον-ίων, Θεστίος—Θεστι-άς* (Θεστιάδος), *Δαναός—Δανα-ίς* (Δαναΐδος). (Ποβλ. νῦν κατάληξιν **-πουλλος, -πουλλο**, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδούς**.

-ιδῆ: ἀνεπι-αδοῦς (=υῖος ἀνεπιουῦ ἢ ἀνεπιῶς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης) ἀνεπι-αδῆ—ἀδέλφ-ιδούς, ἀδέλφ-ιδῆ (=ζῶρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς).

7) **γονεωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζῴου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῴον εἶδους τίνος. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιδεύς: ἀεῖος—ἀει-ιδεύς, λύκος—λυκ-ιδεύς, λαγῶς—λαγ-ιδεύς. Μερικῶν ὅμως ζῴων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὡς ἄρνός (=τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφας (=χοιρίδιον), ξιφος (=κατσικάκι), μύσχος (=μοσχάρι), νεβρός (=ἐλαφάκι), νεοσσός (=πουλάκι), πῶλος (=ἀλογάκι ἢ γαῖδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (=σκυλάκι), σκύμνος (=λεονταράκι).

8) **ἔθνικά**, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τίνος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ιος (θῆλ. -ία), -εύς (θῆλ. -ίς), -νος, -ηνός, -ῖνος, -της (θῆλ. -τις), -άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης: Κόρινθος—Κορινθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρο—Μεγαρο-εύς (Μεγαρο-ίς), Ἀσία—Ἀσια-νός, Λάμψακος—Λαμψακ-ηνός, Τάρας—Ταραντ-ῖνος, Τεγέα—Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον—Γυθε-άτης, Κρότων—Κροτων-ιάτης, Αἴγινα—Αἰγιν-ήτης, Ἴος—Ἰ-ήτης, Στάγισα—Σταγισ-ίτης, Σικελία—Σικελι-ώτης, Λαύρειον—Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος—ἡπειρ-ώτης, νῆσος—νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων -ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης τὸ ι, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναίρεται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μαζρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεύς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (θ. λέξε-) λεξείδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἄτρις (θ. Ἄτρι-) Ἄτρείδης, Λητῶ (θ. Λητο-) Λητοῖδης, Χίος (θ. Χι-, Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λαριου-) Λαρισιαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργε-) Ἀργεῖος, γράς (θ. γρά-) γράδιον, λαγῶς (θ. λαγ-) λαγῶδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς -ος οὐδέτερα τριτόκλιτα, μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως -ίδιον ἀποβάλλεται ὄχι μόνον ὁ χαρακτηριστικὸς τοῦ θέματος σ, ἀλλὰ καὶ τὸ ε τὸ πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφίδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφίδιον, (ὄξος—ὄξειδιον=ξίδι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν καὶ λέξις—λεξίδιον (ἐκτός τοῦ κανονικοῦ λεξείδιον) κτ.

3. Παράγωγα ἐπίθετα.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως **ρηματικὰ ἐπίθετα**). Ἐκ τούτωνα') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα: *γράφ-ω*—*γραπ-τός* (=γεγραμμένος), *μειγνυμι*—*μεικ-τός* (=μειγμένος), *ἀλίσκομαι*—*άλω-τός* (=ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), *βαίνω*—*βα-τός*, *ἄβα-τός* (=ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), *ἐπαινῶ*—*ἐπαινε-τός*, *θαυμάζω*—*θαυμασ-τός* (=ἄξιος νὰ ἐπαινῆται—νὰ θαυμάζεται).β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν, ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα: *γράφω*—*γραπ-τέος* (=ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), *διαβαίνω*—*διαβα-τέος* (=ὅστις πρέπει νὰ διαβῆθῃ). (Πρὸβλ. τὸ *ἐνοίκιον* *προπληρωτέον* ἀφαιρετέος, *πολλαπλασιαστέος*, *δαιριετέος* κτλ.).2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς**, **-ής**, **-ός**, **-νός**, **-ανός**, **-ρός**, **-ερός**. Ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος: *φεύγω* (θ. φυγ-)*-φυγ-άς* (=ὁ φεύγων), *μειγνυμι* (θ. μιγ-)*-μιγ-άς* (=ὁ μειγμένος), *ἄ-μιγ-ής* (=ὁ μὴ μειγμένος), *λείπομαι*—*λοιπ-ός* (=ὁ ὑπολειπόμενος), *στίλβω*—*σιλπ-ρός* (=ὁ στίλβων), *στέγω*—*στεγ-ανός* (=ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), *λάμπω*—*λαμπ-ρός*, *θάλλω*—*θαλ-ερός*, *μαίνω* (θ. μιαν-)*-μια-ρός*.3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός**, **-τικός**, **-ιμος**, **-μων**, **-τήριος**. Ταῦτα σημαίνουν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδειότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: *ἄρχω*—*ἀρχ-ικός* (=ἰκανὸς νὰ ἀρχῇ), *ἀμύνομαι*—*ἀμυν-τικός* (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), *ἐρίζω* (θ. ἐριδ-)*-ερισ-τικός* (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), *ὠφελῶ*—*ὠφέλιμος*, *μάχομαι*—*μάχ-ιμος* (=ἰκανὸς νὰ μάχεται), *φρονῶ*—*φρον-ιμος*, *νοέω*—*ῶ-νοή-μων* (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), *ἐλεῶ*—*ῶ-ελέμων* (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), *ἐπιλανθάνομαι* (θ. ἐπιληθ-)*-ἐπιλήσ-μων*, *σφάζω* (θ. σω-)*-σω-τήριος* (=ὁ ἰκανὸς νὰ σφάζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων.

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, -ῶος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**). Ταῦτα σημαίνουν ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχετῆσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός—οὐράν-ιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) ἀγοραῖος, κῆπος—κηπ-αῖος, χέρσος—χερσ-αῖος, οἶκος (θ. οἶκε-, οἶκέ-ιος) οἰκεῖος, ἵππος—ἵππ-ειος, βασιλεὺς (βασι-σιλέ-ιος)—**βασιλείος** (=τοῦ βασιλέως), Κίμων—Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο[σ-], γελό-ιος)—γελοῖος, ἦρωσ—(ἠρώιος) ἠρώος, πάππος—παππ-ῶος, φύσι-ς—φυσι-κός, πανήγυρι-ς—πανηγυρι-κός, λίβυ-ς—λιβυ-κός, θῆλυ-ς—θηλυ-κός, Ἀθηναῖος—Ἀθηνα-ϊκός, Ῥόδιος—Ῥοδι-ακός (=τῶν Ῥοδίων).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ οὐχὶ εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων : Ὀμηρος—Ὀμήρ-ειος, Πυθαγόρας—Πυθαγόρ-ειος, ὄνος—ὄν-ειος, κύκνος—κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός)—βό-ειος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-εος, (-οῦς), -ινος**. Ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος—(ἀργύρ-εος) ἀργυροῦς, χρυσός—χρυσοῦς, κίανος—(κινάν-εος) κιανοῦς, λίθος—λίθ-ινος.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος**. Ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσι-ς—καῦσι-μος (=κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις—χρήσι-μος, ἐδώδῃ—ἐδώδ-ιμος (=φαγώσιμος), πένθος—πένθ-ιμος.

4) μὲ τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**. Ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις—χαρί-εις (=πλήρης χάριτος), ἀσιτη—ἀσιτρ-όεις, ἰχθὺς—ἰχθυ-όεις, σκοτός (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός)—σκοτεινός, φῶς—φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-)—δειλός, παχὺς—παχυ-λός, φειδῶ—φειδω-λός, ἀπάτη—ἀπατη-λός, ὕψος—ὑψ-ηλός, δίψα—διψα-λέος, ψώρα—ψωρα-λέος, ἀνία—ἀνια-ρός, ἰσχύς—ισχυ-ρός, φθόνος—φθονερός, λίπος—λιπ-αρός, σκιά—σκι-ερός, λύπη—λυπη-ρός, ὄγκος—ὄγκ-ηρός, ἄνθος—ἀνθ-ηρός, ἀφρός—ἀφρ-ώδης (=πλήρης ἀφροῦ).

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα—γαλακτι-ώδης (=γαλακτο-ειδής), σφήξ, σφηκ-ώδης (=σφηκοειδής), παιδάριον—παιδαρι-ώδης (=ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**.

Ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον : *πήχυς*—*πηχυ-αῖος* (= ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), *στάδιον*—*σταδιαῖος*, *πλήθρον*—*πλεθρ-ιαῖος*, *σπιθαμῆ*—*σπιθαμι-αῖος*, *εἶος*—*εἰ-ήσιος*, *ἡμέρα*—*ἡμερ-ινός*, *ἔαρ*—*ἔαρ-ινός*, *θέρος*—*θερ-ινός*, *φθινόπωρον*—*φθινοπωρ-ινός*, *μεσημβρία*—*μεσημβρ-ινός*, *νύξ*—*νυκτ-ερινός*, *χειμῶν*—*χειμ-ερινός*.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ιδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις *-ιος*, *-ιμος*, *-νός*, *-ινός* : *πρόσθεν*—*πρόσθ-ιος*, *ὄπισθεν*—*ὄπισθ-ιος*, *ὄψ*—*ὄψ-ιος* καὶ *ὄψ-ι-μος*, *πρῶ* ἢ *πρωτ-*—*πρω-ιος* ἢ *πρῶος* καὶ *πρῶ-ιμος*, *πέρουσι*—*περυσι-νός*, *χθές*—*χθες-ινός*. (Βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις *-αῖος*, *-ικός* : *θάλασσην*—*θαλασ-αῖος*, *χυδην*—*χυδ-αῖος*, *καθόλου*—*καθολ-ικός*.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') *-ασι*, *-ησι*, *-οι*, *-θι* πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ : *Πλαταιαί*—*Πλαται-αῖσι* (= ἐν Πλαταιαῖς), *Ἀθηναί*—*Ἀθῆν-ησι*, *Μέγαρα*—*Μεγαρο-οἶ*, *οἶκος*—*οἶκ-οι*, *ἄλλος*—*ἄλλο-θι*, *αὐτός*—*αὐτό-θι*.

β') *-θεν*, *-οθεν*, *-ωθεν* πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου : *οἶκος*—*οἶκο-θεν* (= ἐκ τοῦ οἴκου), *ἄλλος*—*ἄλλο-θεν*, *ἐκεῖ*—*ἐκεῖ-θεν*, *ἄνω*—*ἄνω-θεν*, *πᾶς*—*πάντο-θεν*, *ἀμφοτέρω*—*ἀμφοτέρω-θεν*.

γ') *-δε*, *-ξε*, *-σε* πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον : *Μέγαρα*—*Μεγαρά-δε* (= εἰς τὰ Μέγαρα), *Ἀθηναί*—(Ἀθήνας-*δε*) *Ἀθήναξε*, *ἄλλος*—*ἄλλο-σε* (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') *-ως*, *-ῶς* : *δίκαιος*—*δικαί-ως*, *κακός*—*κακ-ῶς*, *βαρὺς*—*βαρῆ-ως*, *εὐγενής*—*εὐγεν-ῶς*, *ἄλλος*—*ἄλλ-ως*, *δμολογοῦμενος*—*δμολογου-μέν-ως*, *ἐσκεμμένος*—*ἐσκεμμέν-ως*.

β') *-δην*, *-άδην*, *-ίνδην*, *-δόν*, *-ηδόν* : *βαίνω* (θ. βα-)*-βά-δην*, *μείγ-νυμι*—*μίγ-δην*, *τρέχω*—*τροχ-άδην*, *ἄριστος*—*ἀριστίνδην*, *ἀγέλη*—*ἀγελ-δόν*, *ταῦρος*—*ταυρ-ηδόν*.

γ') -ί, -εί, -τί : ἄμισθος—ἀμισθ-ί, ἐθέλων—ἐθειλοντι ί, πάνδημος—πανδημ-εί, ἑλληνίζω—ἑλληνισ-τί, ὀνομάζω—ὀνομασ-τί.

δ') -ς : ἀναμείγ-νυμι (ἀναμῖγ-ς) ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς)—ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κίς, -άκίς : ἐπιά—ἐπιτάκίς, δέκα—δεκά-κίς, μύριοι—μυρι-άκίς, πολὺς—πολλ-άκίς, πόσος—ποσ-άκίς. (Βλ. § 168).

4) Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν καταλήξιν -τε : ἄλλος—ἄλλο τε, ἕκαστος—ἕκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ ὁποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἡ ὁποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτέρον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγὸς** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι α' συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πῆγ-νυμι** β' συνθετικόν· ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **κατάγω** ἡ λέξις **κατά** εἶναι α' συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἀκλιτὸν : **φυγόπορος** (φεύγω, πόρος), **εὐγενής** (εὖ, γένος) **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτηριστὴρ **α ἢ ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται : (κιθάρα, θ. κιθαρα-, φῶδῃ) **κιθαρ-φῶδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α, ε, ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6) : (ἀ, ἀκέομαι) **ἀν-ἤκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπ-ἤκουος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόχος, ἄγω) **λοχ-ἄγός**, (ἄρμα, ἐλαίνω) **ἄρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὐ-ὄνομα** **εὐ-ὄνομος**.

Σημείωσις 1. Ἐν τῷ β' συνθετικῷ ἡ ἀρχιζέ ποτε ἀπὸ **F ἢ σ**, τότε διατηρεῖται τὸ τελικὸν **α ἢ ο** τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, καὶ συνήθως συναρτῆται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἶδος, φεῖδος) **θεο-εἶδής**, (θύρα, ὄραω, φοράω—θυρα-ορός) **θυρ-ορός**, **κακός**, ἔργον, φέρον—**κακό-εργός** (**κληρός**, ἔχω, σέχω—**κληρό-οχος**) **κληροῦχος**.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ *φ* ἢ *σ* ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2): *ταίχημή, ἀλωτός, Φαλίσκομαι αἰχμ-άλωτος*, (ἡνία, ἔχω, σέχω) *ἡνίοχος, (ἀγχι, ἄλς, σάλς) ἀγκίαλος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύ-αρχος* (τὸ *α* τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις ὄλεθρος καὶ ὄροφος ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν *ο*, ὅταν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει): *δι-ώροφος, παν-ώλεθρία* ἀλλὰ *χωσ-όροφος, ψυχ-όλεθρος, ἑν-όροφος* (τὸ *υ* τῆς λέξεως ἕψος εἶναι θέσει μακρὸν). Πρὸβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α' Ὀνομα οὐσιαστικόν.

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον: (ἀγορά, φ. ἀγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, φ. σκία-) *σκια-μαχῶν*, (νίκη, φ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος, φ. δημο-) *δημοκρατία*, (λίθος, φ. λιθο-) *λιθό-στροφος*, (βοῦς, φ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, φ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, φ. τέλος-) *τελεσ-φόρος*. (Βλ. § 46 κ. ε.). Ἄλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλιτῶν καὶ τριτοκλιτῶν ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς *ο*: (φ. ἡμερα-) *ἡμερο δρόμος*, (φ. ὕλη-) *ὕλο-τόμος*, (φ. ἄμαξα-) *ἄμαξο-πηγός*, (φ. παιδ) *παιδ ο-νόμος*, (φ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (φ. κρευσ) *κρεο-ο-πώλης*, (φ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (φ. ῥιν-) *ῥιν-ό κερως*.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλιτῶν καὶ τριτοκλιτῶν ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς *η* ἢ *α*: (φ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (φ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (φ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (φ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς -μα οὐδετέρων τριτοκλιτῶν ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν *αι*: (φ. ἄρματ-) *ἄρματ-ηλάτης*, (φ. αἱματ-) *αἱ-ματ-ο-σταγής*, (φ. σωματ-) *σωματ-ο-ειδής*: ἀλλὰ *σωμ-ασκῶ, αἰμ-ο-βαφής*.

Σημείωσις 2. Τῶν ὀνομάτων γῆ, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι *γη-* ἢ *γεω-*, *πυρ-* ἢ *πυρι-* ἢ *πυρο-*, *ὕδατο-* ἢ *ἕδρο-* ἢ *ὑδρ-*.

γη-γενής, γεω-μέτρος, γεω-γράφος—πυρ-φόρος, πυρι-φλεγής, πυρο ειδής—ὕδατοςειδής, ὕδρο-πίτης, ὕδρο-αγωγός.

β) Ἐπίθετον.

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακοσιο μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς 1. Τοῦ ἐπιθέτου καλὸς ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (*καλλι-μορφος, καλλι-νικος*) καὶ τοῦ ἐπιθέτου πᾶς εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (*παντο-πόρος, παν-σέληνος*).

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) *μονο-ειδής, δι-δραχμον, τρι-πους, τετρα-πηχς*.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἑπτὰ, ἑννέα, δέκα**): *πεντά-δραχμον, ἕξα-ετής, εἰκοσί-πηχς, εἰκοσά-πηχς, ἑκατόμ πεδος, ἑκατοντα-ετής*.

γ) Ῥῆμα.

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου ἢ μέλλοντος**).

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίξῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν ὄπωρον**, **πειθ ἀρχῶ**, **δίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἑνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίξῃ ἀπὸ συμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-κακος**, **ἀρχ-ι-τέκτων**, **κρυσ-ί-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ί-δικος**, **εὐρησ-ί-λογος**.

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς **-έω** συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-ἀνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν.

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνωνται

1) ἐπιρρηματα. Ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθίσεις ἢ ἀναλογικοὺς μετασχηματισμοὺς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν : ἀεί-μητος, ἀγχι-ρους, ἀνω-φερής, ἀρι-τελής, εὐ-γενής, παλιν φδιά, παλιρ-ροια, χαμαί-ζηλος, ὑψι-πέτης—(ἄγχι) ἀγχε-μαχος, (χαμαί) χαμ-ερπής, (ὀψέ) ὀψι-μαθής, (ἔνδον) ἐνδό-μυχος, (ὀπισθεν) ὀπισθό-δομος, ὀπισθο-φύλαξ.

2) αἱ κύριαι προθέσεις. Αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ρῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν : εἰσ-άγω (=ἄγω ἐντός), ἐπι-τίθημι (=θέτω ἐπάνω), συμ-μένω (=μένω μαζί).

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς ἀμφι-θάλασος (=ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θάλασσαν), σύν-τροφος (=ὁ τρεφόμενος μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς ἀνά-λογος (=ὁ ἀνά λόγον), παρὰ-λογος (=ὁ παρὰ λόγον), ἐν-τιμος (=ὁ ἐν τιμῇ), ὑπερ-άνθρωπος (=ὁ ὑπὲρ ἀνθρώπου). Βλ. § 28 κ. ε. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) ἀχώριστα μόρια. Οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικὰ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμένα, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικὰ (πρὸβλ. νῦν : ξε, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω). Ἀχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') τὸ στερητικὸν ἀ- καὶ τὸ στερητικὸν νη-, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄνευ ἢ ὄχι : ἀ-καρπος (=ἄνευ καρποῦ), ἀ-γνωστος (=ὄχι γνωστός), ἀ-τηγής (=ἄτηγος), νη-ποιεῖ (=ἀτιμωρητί), νηνεμία (=ἔλλειψις ἀνέμου), νωδός (ἐκ τοῦ νη-ὁδοῦς=ἄνευ ὁδόντων).

Τὸ στερητικὸν ἀ- πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται ἀν- : ἀν-άξιος, ἀν-ένθνος. Ἄλλά : ἀ-ήτητος, ἀ-οπλος, ἀ-υπνος, ἄκων (ἐκ τοῦ ἀ-έκων), ἀργός (ἐκ τοῦ ἀ-εργός). Πρὸβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ δυσ-, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κακῶς ἢ τοῦ δύσκολος : δυσ-ώδης (=κακῶς ὄζων), δυσ-ειδής (=ἔχων κακὴν μορφήν, ἄσχημος), δυσ-άλωτος (=δυσκόλως ἀλισκόμενος).

γ') τὰ ἐπιτατικά μόρια ἀ-, ἀρι-, ἐρι-, ζα-, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ πολὺ, πάρα πολὺ : ἀ-τενής (=λίαν τεταμένος), ἀ-χανής

(=λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (=λίαν ζηλωτός), ἐρί-τιμος (=πολύτιμος), ζά-πλουτος (=βαθύπλουτος).

δ') τὸ ἡμι- (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον ἡμους) : ἡμί-θεος, ἡμι-τάλαντος.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α') Οὐσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὄταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον : (ἄρμα, ἄμαξα) ἄρμ-**άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) ξιφο-**μάχαιρα**, (ἵππος, δρόμος) ἵππο-**δρόμος**, (ἄμφι, θέατρον) ἀμφι-**θέατρον**, (ὀπισθεν, φύλαξ) ὀπισθο-**φύλαξ**.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς -ον ἢ -ιον : (πρό, θύρα) προ-**θυρο-ον**, (ἥμιος, μέδιμος) ἡμι-**μεδιμ-ον**, (ἡμιος, ὀβελός) ἡμι-**ωβόλ-ιον** (πρβλ. ἡμι-**τάλαντ-ον**), (πρό, ἄστρ) προ-**ἀστ-ιον**.

2) Ὄταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὄλον σύνθετον παρῆχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου) : ἄ-**υπνος**, εὐ-**ἀριθμος**, πάν-**δημος**, ἄ-**τοπος**, εὐ-**δαίμων**, ἀ-**χίτων**, εὐ-**χαρις**, ὀψ-**ασπις**, εὐ-**παις**, μακρό-**χειρ**.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ος, -ιος, -ης, -ων : (μηχανή) πολυ-**μήχαν-ος**, (σπονδή) ὁμό-**σπονδ-ος**, (σῶμα) ἀ-**σώματ-ος**, (αἷμα) ὁμο-**αιμ-ος**, (ἀνήρ) ἄν-**ανδρ-ος**, (θάλαττα) ἐπι-**θαλάττ-ιος**, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) ὁμο-**πάτρ-ιος**, ὁμο-**μήτρ-ιος**, ὁμο-**γαστρ-ιος**, (ἄλξ) ἐν-**άλ-ιος**, (τέλος) εὐ-**τελ-ής**, (εἶδος) εὐ-**ειδ-ής**, (μέγεθος) ὑπερ-**μεγέ-θης**, (φρῆν) ἄ-**φρων**, ὠ-**φρων**, (πρῶγμα) πολυ-**πράγμ-ων**, (κτῆμα) ἀ-**κτῆμ-ων**.

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων μὲ α' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτός της λέξεως ὁμός (=εἷς καὶ ὁ αὐτός) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ : ἀ-**πάτωρ**, ἀ-**μήτωρ**, π-**ογάτωρ**.

Ἡ λέξις γῆ ὡς β' συνθετικὸν ἐπίθετον μετασχηματίζεται εἰς -γεωσ ἢ -γαιος (ἢ -γειος) : *λεπιό-γεωσ, μεσό-γαιος, (μεσό-γειος)*.

Αἱ λέξεις ἀγορὰ καὶ ὄνομα ὡς β' συνθετικά μετασχηματίζονται εἰς -ήγυρις, -ώνυμος : *παν-ήγυρις, ὀμ-ήγυρις—εὐ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος*.

β') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον : (γνωστός) *ἄ-γνωστος, (ἴσος) ἄν-ισος, (ποικίλος) πολυ-ποικίλος, (συνήθης) ἄ-συνήθης*. (Πρβλ. νεοελλ. μον-ἀκριβος, ὁδο-κόκκινος).

γ') Ρῆμα.

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον. (γράφω) *ἀντι-γράφω, ζω-γράφος, (ἀκούω) ὑπ-ακούω, ὑπ-ήκοος*.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται παρασύνθετον ῥῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον : *συν-γράφω, ἀλλὰ ζωγραφ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ ζωγράφος) — ἐξ-εργάζομαι, κατ-εργάζομαι, ἀλλὰ εὐ-εργετ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ εὐεργέτης)*.

Σ η μ ε ι ω σ ι ς. Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης *βιοπαλαίω, χαριστοαἰζώ, καλοτρογώω, κακογράφω* κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουσι νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς *ἀμπελο-τέμνω, θρονο-κόπιω* κτλ.

2) Ὅταν μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις.

α') -ς : (θηρά-ω) *θρονο-θήρα-ς, (νικά-ω) ὀλυμπιο-νίκη-ς, (γιγνώσκω) ἀγνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ᾠνέ-ομαι) τελ-ῶ-νη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πόλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς, (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)*

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἄρχω) *σχολ-ἀρχ-ης, (πέτομαι) ὑψι-πέτ-ης, (γράφω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυμι) ραν-πηγ-ός*

γ') -ῆς (γεν. -οῦς) : (βλάπτω, θ. βλαβ-) *ἀ-βλαβ-ῆς, (μανθάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-) προ-πει-ῆς*.

δ') -της, -τωρ : (ἴστη-μι, θ. στα-) *ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-της, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀνιλήπ-τωρ*.

2. Ἀκλιτον.

§ 284. Λέξεις ἀκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκ-
παλαι, ὑπέρ-εν, ὑπερ-άνω, σύ-αμα.

Νόδα σύνθετα καὶ παρασύνθετα.

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικὸν ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκρωταίους τύπους λέξεων : (νεά, πόλις) **νεά-πολις**, (ἐνῶ: ἄκρα, πόλις—**ἀκρό-πολις**), (ναῦς, νεός, οἶκος) **νεώσ-οικος**, (δορί, κτητός) **δορί-κτητος**, (πᾶσι, γνωστός) **πασί-γνωστος**, (νοῦν, ἔχω) **νουν-εχής**. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **Πελοπόννη-σος** (ἐκ τῶν λέξεων *Πέλοπος νῆσος*).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται **παρασύνθετοι** : (στρατός, ἄγω—στρατηγός) **στρατηγ-έω -ῶ**, (σῦκον, φαίνω—συκοφάντης) **συκοφαντ-έω -ῶ**, (πολύς, πρᾶγμα—πολυπράγμων) **πολυπραγμον-έω -ῶ**.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἄρειος Πάγος) Ἄ**ρεοπα-γίτης**, (καλὸς κἀγαθός) **καλοκαγαθία**, (ἐν χειρὶ τίθημι) **ἐγχειρίζω**, (κατὰ χώραν τίθημι) **καταχωρίζω**, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίον) **ἀποχειροβίτος**. (Προβλ. νῦν : Μαύρη θάλασσα—*Μαυροθαλασσίτης*, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς—*Ἐρυθροσταυροίτης*, ἔξω φρενῶν—*ἐξωφρενικός*).

Τονισμὸς καὶ σημασία τῶν συνθέτων.

α') Τονισμὸς.

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐδισιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ** : (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμὸς) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ιερεὺς) **ἀρχ-ιερεὺς**, (ἀγωνιστής) **ἀντι-αγωνιστής**, (πλωτήρ) **συμ-πλωτήρ**. (Ἄλλὰ : δεσμός—*σύνδεσμος*).

-2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ῆς** ἢ **-ικός** : (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφής) ἀ-σαφής, (ἐπιεικής) ἀν-επιεικής, (συμβουλευῶ) συμ-βουλευτικός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τριζατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): αἰρετός—ἐξαιρετός, -ῆ, -όν (=δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῆ)—δ, ἡ ἐξαίρετος, τὸ ἐξαιρετόν (=ἐξηρημένος, ἐκλελεγμένος) λυτός—διαλυτός, -ῆ, -όν (=δυνάμενος νὰ διαλυθῆ)—δ, ἡ διάλυτος, τὸ διάλυτόν (=διαλελυμένος). Οὕτως δ, ἡ ἀγραπτός (=μὴ γεγραμμένος), δ, ἡ χειροποίητος (=χειρὶ πεποιημένος), δ, ἡ νεόδατος (=νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἤτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἤτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : λογο-γράφος (=δὲ γράφων λόγους)—αὐτό-γραφος (ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφείς), πρωτο-τόκος (=ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα)—πρωτό-τοκος (=δὲ τεχθεὶς πρῶτος), αὐτό-μολος (=δὲ αὐτὸς μολών, ἤτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ναυ-πηγός, ἀργυρο-αμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

- α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα εὖ ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-** : πρό-μαχος, διά-δοχος, εὖ-φορος, ἄ-γονος, δύσ-τροπος.
β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος**, **-αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν ὁ. ἔχω, ἄρχω, σὺλῶ) : ἡμί-οχος, ναύ-αρχος, ἱερό-συλος.
γ') αἱ σύνθετοι λέξεις ἐπιβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276, 2, Σημ. 1).

6') Σημασία τῶν συνθετῶν.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαφορῶνται εἰς τέσσαρας κύριως τάξεις, ἤτοι

- 1) τὰ ὀριστικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πρῶ-

σιν γενικήν : ἀκρόπολις (= ἄκρα πόλις), παλαιγενής (= πάλαι γενόμενος), ὀψιμαθής (= ὀψὲ μαθών), δημογέρον (= τοῦ δήμου γέρον), ὀλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), ἀμπροτος (= πάντων πρώτος).

2) τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἐξαρτήσεως. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἓν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου : λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἥτοι φοβούμενος, τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἄρχων, ἥτοι κάμων ἀρχήν, τοῦ κακοῦ).

3) τὰ κτητικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὴν μετοχήν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφοτέρω τὰ συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἓν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου : ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σώφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολύκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς). (Πρὸβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) τὰ συνδεδετικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, ἥτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικά μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί : λατρόςμαντις (= λατρός συγχρόνως καὶ μάντις), πλουθυγία (= πλοῦτος καὶ ὑγία), τραγέλαφος (= τραγός συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (= γλυκὺς καὶ πικρός).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Συνδεδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλείστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς θεάνθρωπος, ἡμυρονύκτιον, λατοφιλόσορος, νυχθημερόν—ἀμπελογράφά, γυναικόταϊδα, μανιοκλίτρινος, σιενόμαχος—ἀνοικοκλείνω, μαινοβγαίνω κτλ. (Βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἄγαμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἄγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

Ἄγορεύω. Βλ. σελ. 144, § 254, 4.

Ἄγω (= ὀδηγῶ, φέρω, θ. ἄγ-), παρ. ἤγον, μέλλ. ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρ. ἤξα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — **Ἄγομαι**, παρ. ἠγόμην, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἠγαγόμην, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤχθην, παρ. ἤγμαι, ὑπερσ. ἤγμην.

Ἄδω (= τραγουδῶ, ψάλλω, θ. ἀειδ-, ἄδ-), παρ. ἤδον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. ἤσα. — **Ἄδομαι**, παθ. ἄορ. ἤσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω - ὦ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ *Ἀλίσκομαι*.

Αἶρω (= ὑψώνω, σηκώνω, θ. ἀρ-, ἔξ οὗ αἶρ-, § 216, 2), παρ. ἤρον, μέλλ. ἀρῶ, ἄορ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ., § 217, 2, Σημ. 2), παρ. ἤροχα. — **Αἶρομαι**, παρ. ἠρόμην, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἄορ. ἠράμην, παθ. ἄορ. ἤρθην, παρ. ἤρομαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικόν, = κατάλαβαίνω, θ. αἰσθ-, ἔξ οὗ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρ. ἠσθάνομην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἠσθόμην, παρ. ἠσθημαι, ὑπερσυντ. ἠσθήμην.

Ἄκουμαι (ἀποθετικόν, = θεραπεύω, θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἠκεσάμην (§ 236, 1).

Ἄκούω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Ἀλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικόν τοῦ αἰρέω - ὦ, = συλλαμβάνομαι, κριεῦμαι, θ. Fal-, ἄλ-, ἔξ οὗ ἀλίσκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρ. ἠλίσκόμην, μέσ. μέλλον (με παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρ. ἠλώκειν. (με παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἠλώκειν.

Ἄμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω, θ. ἄμαρτ-, ἔξ οὗ ἄμαρταν-, § 254, 3, β', ἄμαρτε- § 254, 1), παρ. ἠμάρτανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἄμαρτήσομαι, ἄορ. β' ἠμαρτον, παρ. ἠμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἄμαρτάνεται, παρ. ἠμαρτάνετο, παθ. ἄορ. ἠμαρτήθη, παρ. ἠμάρτηται.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφι—έννυμι=ένδύω, θ. Fes-, ές-, ἔξ οὗ έννυ- έκ

τοῦ ἔστυ-, § 239, 2, Σημ.), παρσι. ἡμφιέννυ, μέλλ. (συνηρημένος) ἄμφιῶ, -εῖς κτλ., ἄορ. ἡμφίεσα.— Ἀμφιέννυμαι, παρσι. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρσι. ἡμφιέσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (=ἐξοδεύω, θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ- § 254, 2, ἀν-άλω-), παρσι. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλων, μέλλ. ἀναλώσω, ἄορ. ἀνήλωσα, παρσι. ἀνήλωσα.— Ἀναλίσκομαι, παρσι. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθόσομαι, παθ. ἄορ. ἀνηλώθη, παρσι. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά-οἶγω, θ. Φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρσι. ἀνέφρον, μέλλ. ἀνοίξω, ἄορ. ἀνέφρα, παρσι. ἀνέφρα.— Ἀνοίγομαι, παρσι. ἀνεφρόμην, παθ. ἄορ. ἀνέφρην, παρσι. ἀνέφραμαι, τετελ. μέλλ. ἀνέφρομαι (=θά εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (=τελειώνω). (Βλ. σελ. 126, § 236, 3).

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, =καθίσταμαι μισητός, θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρσι. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλων (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρσι. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (=δραπετεύω, θ. δρα-, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρσι. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἔνεργ. σημασίαν) ἀποδράσομαι, ἄορ. β' ἀπ-έδρα, (§ 252, σελ. 139), παρσι. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρσι. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-έθανον, παρσι. τέθνηκα, ὑπερσ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (=καταστρέφω, χάνω, θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ- ἐκ τοῦ ὀλυ-, § 239, 2 Σημ.), παρσι. ἀπ-όλλυν, μέλλων (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἄορ. ἀπ-όλεσα, παρσι. ἀπ-ολώλεκα.— Ἀπ-όλλυμαι, παρσι. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-ωλόμην, ἔνεργ. παρσι. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα, (=ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 254, 2), πρτ. ἤρεσκον, μέλλ. ἀρέσω, ἄορ. ἤρεσα.— Ἀρέσκομαι, πρτ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἄορ. ἤρεσάμην.

Ἀρκέω -ῶ, ἄορ. ἤρκεσα (§ 236, 1).

Ἀρόω -ῶ (=ἀροτριῶ, θ. ἀρο-), ἄορ. ἤροσα (§ 236, 1).

Ἀφ-ίημι. Βλ. Ἰημι.

Ἀφικνέομαι -οῦμαι (=φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

Ἀχθομαί (ἀποθετικόν, =δυσσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ, θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρ. ἡχθόμεν, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσην σημασίαν) ἡχθέσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (=βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (=ορίπτω, κτυπῶ, θ. βαλ-, ἐξ οὗ βάλλ-, § 216, 1, βλη-), παρ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἄορ. β' ἔβαλον, παρ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν.—Βάλλομαι, παρ. ἐβαλλόμεν, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐβλήθην, παρ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον' ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρ. ἐβίβαζον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἄορ. ἐβίβασα.—Βιβάζομαι, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἄορ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἄορ. ἐγήρασα καὶ ἄορ. β' ἐγήραν (§ 252), παρ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-γεν-, γι-γν-, § 32, 6, γενε-), παρ. ἐγινόμεν, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐγενόμην, παρ. γεγένημαι καὶ ἔνεργ. παρ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνην. (Πρβλ. § 239, 1).

Γινώσκω (=γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (=Δαγκάνω, θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρ. ἔδακνον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (=θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' ἔδακον.—Δάκνομαι, παρ. ἔδακνόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρ. δέδηγμα.

Δέω -ῶ (=δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (=ἔχω ἀνάγκην, θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω ἄορ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ὄημα δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέησε).—Δέομαι (=ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρ. ἐδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσην σημασίαν) ἐδεήθην (=ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρακάλεσα), παρ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, =συνομιλῶ, συζητῶ), παρ. διελεγό-

μην, μέσ. μέλλ. *διαλέξομαι*, παθ. ἀόρ. (μὲ ἔνεργ. σημασίαν) *διελέχθην*, παρακμ. *διείλεγμαι*. Βλ. *Λέγω*.

Λίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.ε.

Λοκέω -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Λοράω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Λύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Λύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἔγειρω (=σηκώνω, θ. ἔγεο-, ἔξ οὗ ἔγειο-, § 216, 2 καὶ ἔγο-, § 32, 1), παρατ. *ἤγειρον*, μέλλ. (συνηρημένος) *ἔγεοῶ*, ἀόρ. *ἤγειρα*.—*Ἔγειρομαι*, παρατ. *ἤγειρόμην*, μέσ. ἀόρ. β' *ἤγροόμην*, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) *ἠγέροθην*, παρακμ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) *ἐγροήγορα* (=εἶμαι ξύπνιος, ἀγρουπῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) *θέλω*, (θ. ἔθειλ-, ἔξ οὗ ἔθειλε-, § 254, 1), παρατ. *ἤθειλον*, μέλλ. *ἔθειλήσω*, ἀόρ. *ἠθέλησα*, προκμ. *ἠθέληκα*, ὑπερσ. *ἠθέληκειν* (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστώσ με σημασίαν μέλλοντος, =θα πορευθῶ, θα πάω). Βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἶμί. Βλ. σελ. 96, § 192.

Εἶωθα (παρακείμενος με σημασίαν ἐνεστώτος, =συνηθίζω, θ. Γηθ-, Γωθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατατικοῦ) *εἰώθειν* (=συνήθιζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (=προξενῶ ἔκπληξιν), παρατ. *ἔξ-ἐπληττον*, μέλλ. *ἐκ-πλήξω*, ἀόρ. *ἔ-ξέπληξα*.—*Ἐκπλήττομαι*, παρατ. *ἔξ-επληττόμην*, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) *ἐκ-πλαγήσομαι*, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) *ἔξ-επλάγην*, παρακμ. *ἐκ-πέπληγγμαι*, ὑπερσ. *ἔξ-επεπλήγγμην*. Ὁμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ *Καταπλήττω*. Βλ. καὶ *Πλήττω*.

Ἐλαύνω (=κτυπῶ νὰ πάη ἔμπρός). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (=σύρω, τραυῶ, θ. *Γελκ-*, *ἔλκ-*, *ἔλκν-*), παρατ. *εἶλκον*, μέλλ. *ἔλξω*, ἀόρ. *εἶλκνσα*, παρακμ. *εἶλκνκα*.—*Ἐλκομαι*, προτ. *εἶλκό-μην*, μέσ. ἀόρ. *εἶλκνσάμην*, παθ. ἀόρ. *εἶλκνσθην*, παρακμ. *εἶλκν-σμαι* (§ 188, 3).

Ἐμέω -ῶ (=κάμνω ἐμετόν, θ. ἔμεσ-), ἀόρ. *ἤμεσα* (§ 236, 1).

Ἔοικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, =λησμονῶ), παρατ. *ἐπελανθανόμην*, μέσ. μέλλ. *ἐπιλήσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἐπελαθόμην*, παρακμ. *ἐπιλέλθσμαι*, ὑπερσ. *ἐπελελήσομην*. Βλ. *Λανθάνω*.

Ἐπιμελέομαι -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω, θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρ.τ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἐπεμελήθην, παρ.κμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (= γινώριζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἔπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ, θ. σελ-, ἐπ-, σπ-), παρ.τατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἔψομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 221, Σημ. 2).

Ἔροχομαι (ἀποθετικόν). Ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ἰ-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρ.τ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἀόρ. β' ἤλθον, παρ.κμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐλήλυθεν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρ.τ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἀόρ. ἠρώτησα καὶ μέσος. ἀόρ. β' (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἠρόμην, παρ.κμ. ἠρώτηκα. — **Ἐρωτώμαι**, παρ.τ. ἠρωτώμην, παθ. ἀόρ. ἠρωτήθην, παρ.κμ. ἠρώτημαι.

Ἐσθίω (= τρώγω, θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρ.τ. ἦσθιον, μέσος. μέλλ. (ἄσπιγμος, μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἀόρ. β' ἔφαγον, παρ.κμ. ἐδήδοκα, παθ. παρ.κμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Ἐύρισκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἔχω (θ. σελ-, ἐχ-, ἐχ-, σελ-, σελ-), παρ.τ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρφ. σχεῖν, μετ. σχών), παρ.κμ. ἔσχηκα. — **Ἐχομαι**, παρ.τ. εἰχόμην, μέσος. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσος. ἀόρ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρ.κμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω, θ. ἐψ-, ἐψε-), παρ.τ. ἦψον, μέσος μέλλον (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἀόρ. ἦψησα. — **Ἐψομαι**.

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω, θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρ.τ. ἐζύγνυν, ἀόρ. ἐζευξα. — **Ζεύγνυμαι**, μέσος. ἀόρ. ἐζευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην, παρ.κμ. ἐζευγμαί.

Ζῶ (θ. ζῆ-, βιω-, βιο-), παρ.τ. ἔζων, μέλλον ζήσω καὶ μέσος. (μετὰ τὴν ἰδίαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίωον, παρ.κμ. βεβίωκα. Παθ. παρ.κμ. βεβίωται, μετ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ- ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἔζωσα, παθ. παρ.κμ. ἔζωσμαι ἢ ἔζωμαι.

Ἡδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι, θ. ἦδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) ἠοθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἠοθήην (§ 37, 4).

Θέω (=τρέχω, θ. θευ-, ἔξ οὗ θεF-, θε-), παρ. εἶθεον, μέσος μέλλον (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (=θά τρέχω ἢ θά τρέξω). — **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάω (=ἐγγίζω, ψαύω, θ. θιγ-, ἔξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' εἶθιγον (§ 254, 3, β').

Θηήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (=θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἶ.

Ἰκνέομαι -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνεῖσθαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, =ἐξιλεώνω, θ. ἴλα-, ἔξ οὗ ἴλασκ-, § 254, 2), παρ. ἴλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἴλασομαι, μέσ. ἀόρ. ἴλασάμην, παθ. ἀόρ. ἴλασθήην.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἶ.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, =πηγαίνω νὰ καθίσω, θ. σεδ-, ἐδ-, ἔξ οὗ ἐξ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β' καὶ ἐδε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (=ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (=κοιμῶμαι, κατα+εὔδω, θ. εὔδ-), παρ. ἐκάθεινδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθεινθήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ+ἴζω=βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ, θ. σιδ-, ἰδ-, ἔξ οὗ ἴζ- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρ. ἐκάθιζον, μέλλον (συνηρημένος) καθιῶ, -εἶς κτλ., ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθῖσα. — **Καθίζομαι**, παρ. ἐκαθιζόμην, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ+ἄγνυμι=συντριβίω, τσακίζω, θ. φαγ-, ἄγ-, ἔξ οὗ ἄγνυ-, § 239, 2), μέλλον κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα. — **Κατάγνυμαι**, παθ. ἀόρ. β' κατ-άγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (=εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν, θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ- ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρσ-), ἀόρ. *ἐκέρασσα*.—*Κεράννυμαι*, μέσ. ἀόρ. *ἐκερασάμην*, παθ. μέλλ. *κραθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐκράθην*, παροκμ. *κέκραμαι*, ὑπερσ. *ἐκεκράμην*.

Κλαίω ἢ *κλάω* (θ. κλαι-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj=κλαι-, κλαε-), παροκμ. *ἐκλαιον* ἢ *ἐκλαον*, μέλλ. *κλαήσω* ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) *κλαύσομαι*, ἀόρ. *ἐκλάνσα*.—*Κλαίομαι*, μέσ. ἀόρ. *ἐκλανσάμην*.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2 β', Σημ.), ἀόρ. β' *ἐκραγον*, παροκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστώτος) *κέκραγα* (=φωναίζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παροκμ.) *ἐκεκράγειν* (§ 222).

Κρεμάννυμι (=κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. *ἐκρέμασα*.—*Κρεμάννυμαι*, παθ. ἀόρ. *ἐκρεμάσθην*, παροκμ. *κρέμαμαι* (ἐνεστώς μὲ σημασίαν παροκμ.).

Λαγχάνω (=λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχάν-, § 254, 3, β'), παροκμ. *ἐλάγχανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *λήξομαι* (=θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' *ἐλαχον*, παροκμ. *εἴληχα*.—*Λαγχάνομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐλήχθην*, παροκμ. *εἴληγμαι*. (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παροκμ. *ἐλάβανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *λήψομαι* (=θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' *ἐλαβον*, παροκμ. *εἴληγα*, ὑπερσ. *εἴληφειν*.—*Λαμβάνομαι*, παροκμ. *ἐλαμβανόμην*, μέσ. ἀόρ. *ἐλαβόμην*, παθ. μέλλ. *ληφθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐλήφθην*, παροκμ. *εἴλημμαι*, ὑπερσ. *εἴλημην*. (§ 189, 4).

Λανθάνω (=μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχὴν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παροκμ. *ἐλάνθανον*, μέλλ. *λήσω*, ἀόρ. β' *ἐλαθον*, παροκμ. *λέληθα*, ὑπερσ. *ἐλεθήθειν*. Βλ. καὶ *Ἐπιλανθάνομαι*.

Λέγω (θ. λεγ-, φερε-, ἐρε-, ῥε-, εἴπ-), παροκμ. *ἐλεγον*, μέλλ. *λέξω* ἢ *ἐροῶ* (συννηρημένος), ἀόρ. α' *ἔλεξα* ἢ *εἶπα*, ἀόρ. β' *εἶπον*, παροκμ. *εἴρηγα*, ὑπερσ. *εἰρήκειν*.—*Λέγομαι*, παροκμ. *ἐλεγόμην* παθ. μέλλ. *λεχθήσομαι* ἢ *ῥηθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐλέχθην* ἢ *εῤορήθην*, παροκμ. *λέλεγμαι* ἢ *εἴρημαι*, ὑπερσ. *εἰρήμην*, τετελ. μέλλ. *εἰρήσομαι*. (§ 189, 4). Βλ. καὶ *Διαλέγομαι* καὶ *Συλλέγω*.

Λείπω (=ἀφίνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρ. *ἔλειπον*, μέλλ. *λείψω*, ἄο. β' *ἔλιπον*, παρ. *λέλοιπα*, ὑπερ. *ἐλελοίπειν*, (§ 222).—*Λείπομαι*, παρ. *ἐλειπόμην*, μέσ. μέλλ. *λείρομαι*, μέσ. ἄο. β' *ἐλιπόμην*, παθ. μέλλ. *λειφθήσομαι*, παθ. ἄο. *ἐλείφθην*, παρ. *λέλειμμαι*, ὑπερ. *ἐλελείμην*, τετελ. μέλλ. *λελείρομαι*.

Λεύω (θ. λευ-. Εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω=λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρ. *κατ-έλευον*, ἄο. *κατ-έλευσα*. Παθητ. μέλλ. *κατα-λέυσθήσομαι*, παθητ. ἄο. *κατ-ελεύσθην* (§ 236, 2).

Μανθάνω Βλ. σελ. 144, § 254, 3, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρ. *ἐμαχόμην*, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος) *μαχοῦμαι*, μέσ. ἄο. *ἐμαχεσάμην*, παρ. *μεμάχημαι*.

Μείγνυμι (=σμίγω, θ. μειγ-, ἔξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρ. *ἐμείγνυν*, μέλλ. *μείξω*, ἄο. *ἔμειξα*.—*Μείγνυμαι*, παρ. *ἐμειγνύμην*, μέσ. ἄο. *ἐμειξάμην*, παθ. μέλλ. *μειχθήσομαι*, παθ. ἄο. *ἐμειχθην* (καὶ β' *ἐμίγην*), παρ. *μέμειγμαί*, ὑπερ. *ἐμεμείγην*.

Μέλει (ἀπρόσωπον, =ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρ. *ἔμελε*, μέλλ. *μελήσει*, ἄο. *ἐμέλησε*, παρ. *μεμέληκε*, ὑπερ. *ἐμεμήληκει*.

Μέλλω (=σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μελλ-, μελλε-), παρ. *ἐμελλον* ἢ *ἤμελλον* (§ 188, 1), μέλλ. *μελλήσω*, ἄο. *ἐμέλλησα*.—*Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρ. *ἔμενον*, μέλλ. (συννηρημένος) *μενῶ*, ἄο. *ἔμεινα*, παρ. *μεμένηκα* (§ 254, 1).

Μιμνήσκω. (Εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω=θυμίζω, ὑπομιμνήσκω=ὑπενθυμίζω, θ. μνη-, ἔξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ- § 254, 2, γ'), παρ. *ἐμιμνησκον*, μέλλ. *μνήσω*, ἄο. *ἔμνησα*.—*Ἀναμιμνήσκομαι*, παρ. *ἐμιμνησκόμην*, μέσ. μέλλ. *μνήσομαι*, παθ. μέλλ. (μὲ ἔνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) *μνησθήσομαι*, παθ. ἄο. (μὲ μέσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) *ἐμνησθην*, παρ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) *μέμνημαι* (=ἐνθυμοῦμαι), ὑπερ. (μὲ σημασίαν παρ.) *ἐμεμνήμην* (=ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. *μεμνήσομαι*.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (=πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρ. *ἔνεον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἔνεργ. σημασίαν) *νεύσομαι* (=θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω), ἄο. *ἔνευσα*, παρ. *νένευκα* (§ 33, 3).

Ξέω (=ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶμαι ἢ **οἶμαι** (ἀποθετικόν, =νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρατατ. **ὀρήμην** ἢ **ὀρήμην**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) **ὀρήσομαι** (=θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **ὀρήθην** (=ἐνόμισα).

Οἴχομαι (ἀποθετικόν. Ἐνεστώσ μὲ σημασίαν παρακειμένου=ἔχω ἀπέλθει θ. οἴχ-, οἴχε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) **ὀχόμην** (=ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. **οἰχίσσομαι**.

Ὀλλυμι. Βλ. **Ἀπόλλυμι**.

Ὀμνυμι (=ὀμνύω, ὀμόνω, θ. ὀμ-, ἔξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρατ. **ὤμνυν**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **ὀμοῦμαι** (=θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόσω), ἀόρ. **ὤμοσα**, παρακμ. **ὀμώμοκα**, ὑπερσ. **ὀμωμόκειν**.—**Ὀμνυμαι**, παρατ. **ὀμνύμην**, μέσ. ἀόρ. **ὀμοσάμην**, παθ. μέλλ. **ὀμοσθήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ὀμόσθην**, παρακμ. **ὀμώμοται**, ὑπερσ. **ὀμώμοτο**, μετχ. **ὀμωμοσμένος**. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

Ὀρίνημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Ὀράω -ῶ (=βλέπω, θ. ὄρα-, ὄρα-, ὄρ-, Φειδ-, Φιδ-, ἰδ-), παρατ. **ἑώραν**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **ὄρομαι** (=θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' **εἶδον** (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδών), παρακμ. **ἑώρακα** ἢ **ἑώρακα**, ὑπερσ. **ἑωράκειν**.—**Ὀρῶμαι**, παρατ. **ἑωρώμην**, μέσ. ἀόρ. β' **εἰδόμεν** (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. **ὀφθήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ὄφθην**, παρακμ. **ἑώραμαι** καὶ **ὄρμαι** (§ 188, 5, Σημ.).

Ὀφείλω (=χρεωστώ, θ. ὀφελ-, ἔξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), ποτ. **ὄφειλον**, μέλλ. **ὀφειλήσω**, ἀόρ. **ὄφειλῃσα** καὶ ἀόρ. β' **ὄφελον**, ποκ. **ὄφειλῃκα**, ὑπερσ. **ὄφειλήκειν**.—**Ὀφείλομαι**, παρατ. **ὄφειλόμην**, παθ. ἀόρ. (**ὄφειλήθην**), μετχ. **ὀφειλήθεισα**

Ὀφλισκάνω (=καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον, θ. ὀφλ-, ἔξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρατ. **ὄφλισκανον**, μέλλ. **ὀφλήσω**, (ἀόρ. α' μετχ. **ὄφλησα** καὶ) ἀόρ. β' **ὄφλον**, παρακμ. **ὄφληκα**, ὑπερσ. **ὄφλήκειν**.

Παίζω (θ. παιδ-, ἔξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδγ-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. **ἔπαιζον**, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **παιξοῦμαι** (=θὰ παίξω ἢ θὰ παίζω), ἀόρ. **ἔπαιξα**. Παθ. παρακμ. **πέπαισμαι**.

Παίω (=κτυπῶ, θ. παι-), παρ. *ἔπαιον*, μέλλ. *παίσω*, ἀόρ. *ἔπαισα*, παρ.κμ. *πέπαισα*. Παθ. ἀόρ. *ἐπαίσθη*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Πατάσσω*, *Πλήτιω* καὶ *Τύτιω*.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρ. *ἔπασχον*, μέσ. μέλλ. *πείσομαι* (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἀόρ. β' *ἔπαθον*, παρ.κμ. *πέπονθα*, ὑπερσ. *ἐλεπόνθειν*.

Πατάσσω (=κτυπῶ, θ. παταγ-), ἀόρ. *ἐπάταξα*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Παίω*, *Πλήτιω*, *Τύτιω*.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρ. *ἔπειθον*, μέλλ. *πέισω*, ἀόρ. *ἔπεισα*, παρ.κμ. *πέπεικα*, ὑπερσ. *ἐπειπέειν*.—*Πείθομαι*, παρ. *ἐπειθόμην*, μέσ. μέλλ. *πέισομαι*, ἀόρ. β' *ἐπιθόμην*, παθ. μέλλ. *πειθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐπέισθη*, παρ.κμ. *πέπεισομαι*, ἔνεργ. παρ.κμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) *πέπειθα* (=ἔχω πεποίθησιν, θαρῶν), ὑπερσ. *ἐλεποίθειν*.

Πειάννυμι (=ἀνοίγω. Εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πειάννυμι κτλ. θ. πετας-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ πια-), παρ. *ἐπειάννυν*, ἀόρ. *ἐπέτασα*.—*Πειάννυμαι*, παρ. *ἐπειαννύμην*, παρ.κμ. *πέπιαμαι*.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, =πετῶ, θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. *πιήσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἐπιτόμην*.

Πήγνυμι ἢ *πηγνύω* (=ἐμπήγω, θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. *ἔπηξα*.—*Πήγνυμαι*, παρ. *ἐπηγνύμην*, μέσ. ἀόρ. *ἐπηξάμην*, παθ. μέλλ. β' *παγήσομαι*, παθ. ἀόρ. β' *ἐπάγην*, ἔνεργ. παρ.κμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) *πέπηγα* (=εἶμι πεπηγμένος), ὑπερσ. *ἐπεπήγειν*.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπρομαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρ. *ἔπινον*, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἔνεργ. σημασίαν) *πίομαι* (=θὰ πίνω ἢ θὰ πῖω), ἀόρ. β' *ἔπιον*, παρ.κμ. *πέπωκα*.—*Πίνομαι*, παρ. *ἐπινόμην*, παθ. ἀόρ. *ἐπόθη*, παρ.κμ. *πέπομαι*.

Πιπράσκω (=πωλῶ, θ. πρα-, ἐξ οὗ πιπρασκ-, § 254, 2), παρ.κμ. *πέπρακα*, ὑπερσ. *ἐπεπράκειν*.—*Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐπράθη*, παρ.κμ. *πέπραμαι*, ὑπερσ. *ἐπεπράμην*, τετελ. μέλλ. *πιπράσομαι*. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πετ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-),

παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δορικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπιτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήτιω (=κτυπῶ, θ. πληγ-, πλεγ-,) παρακμ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. Παθ. μέλλ. πληγήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐπλήγην, παρακμ. πέπληγμαι, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήτιω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ῥημάτων παίω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγὰς δίδωμι, πληγὰς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ Ἐκπλήτιω.

Πρέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. προῶγ-), παρατ. ἔπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχην καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν.—Πράττομαι κτλ.

Πρίω (=πρινίζω, θ. πρι-), ἀόρ. ἔπρισα. Παθ. παρακμ. πέπρισμαι (§ 236, 2).

Πτύω, ἀόρ. ἐπιτύσα (§ 236, 1).

Πάρνυμαι (ἀποθετικόν, =φτερνίζομαι, θ. πτορ-, ἔξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, =πληροφοροῦμαι, θ. πυνθ-, πυθ-, ἔξ οὗ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυνθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω -ῶ, ἢ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπόλων ἢ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπέδομην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν.—Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. Πιπράσκω.

Ῥέω (θ. ῥευ-, ῥεF-, ῥε-, ῥυ-, ῥυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ῥνήσομαι, ἀόρ. ἔρρουν, παρακμ. ἔρρυνκα, (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ῥήγνυμι (=σχίζω, θ. ῥηγ-, ἔξ οὗ ῥηγνυ-, § 239, 2, ῥωγ-, ῥαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγγυν, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα.—Ῥήγνυμαι, παρατ. ἔρρηγγύμην, μέσ. ἀόρ. ἔρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἔρράγην, ἐνεργ. παρακμ. (μὲ μέσσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἔρρώγειν.

Ῥιγῶ. Βλ. σελ. 123 (§ 233).

Ῥώννυμι (=δυναμώνω, θ. ῥωσ-, ἔξ οὗ ῥωννυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα. Παθ. ἀόρ. (καί με μέσην σημασίαν) ἔρρώσθη, παρακμ. ἔρρωμαι, (μτχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον=γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (=σβήνω, θ. σβες-, ἔξ οὗ σβεννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-. Συνήθ. σύνθετον : ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρακμ. ἐσβέννυμι, μέλλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβεσα.—Σβέννυμαι, παρακμ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐσβέσθη, ἐνεργ. ἀόρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἔσβην (προβλ. § 252), ἐνεργ. παρακμ. (μὲ παθητ. σημασίαν), ἔσβηκα (=ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (=σαπίζω, θ. σηπ-, σᾶπ-, § 32, 5 καὶ 6).—Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐσάπη, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω -ῶ ἢ σκοπέομαι -οῦμαι (=παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι, θ. σκεπ-, σκοπε-), παρακμ. ἐσκόπουμι ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέφομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἐσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέφομαι.

Σπάω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώννυμι (=στρώνω, θ. στρω-, ἔξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ στορ-, ἔξ οὗ στορνυ-, στορσ-), παρακμ. ἐστρώννυμι, ἀόρ. ἐστόρσεισ.—Στόρνυμαι, παρακμ. ἐστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρακμ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχσ.—Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (μὲ μέσην σημασίαν) συν-ελέχθη, καὶ β' συν-ελέγη, παρακμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ Λέγω καὶ Διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (=κόπτω, θ. τεμ-, ἔξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρακμ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμόν, παρακμ. τέμνηκα.—Τέμνομαι, παρακμ. ἔτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθη, παρακμ. τέμνημαι, ὑπερσ. ἐτειμήμην, τετελ. μέλλ. τεμήσομαι.

Τήκω (=λειώνω, θ. τηκ-, τακ-, § 32, 5 καὶ 6), παρ. *ἔτηκον*, ἰο. *ἔτηξα*.—*Τήκομαι*, παθ. ἰο. *ἀ' ἐτήχθη*, καὶ β' *ἐτάκη*, ἐνεργητ. παρ. β' (με μέσῃ ἢ παθ. σημασίαν) *τέτηκα*, ὑπερσ. *ἐτετήκειν*.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Τίκτω (=γεννῶ, θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τεκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρ. *ἔτικτον*, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) *τέξομαι* (=θά γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἰο. β' *ἔτεκον*, παρ. *τέτοκα*.

Τίτω (=πληρώνω, θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρ. *ἔτινον*, μέλλ. *τείσω*, ἰο. *ἔτεισα*, παρ. *τέτεικα*.—*Τίνομαι*, μέσ. μέλλ. *τείσομαι*, μέσ. ἰο. *ἐτεισάμην*, παθ. ἰο. *ἐτίσθη*, παρ. *τέτειμαι*.

Τιτρώσκω (=πληγώνω, θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἔξ οὗ τιτρώσκ-, § 268, 2), παρ. *ἐπιτρώσκον*, μέλλ. *τρώσω*, ἰο. *ἔτρωσα*.—*Τιτρώσκομαι*, παρ. *ἐπιτρώσκόμην*, παθ. μέλλ. *τρωθήσομαι*, παθ. ἰο. *ἐτρώθη*, παρ. *τέτρωμαι*, ὑπερσ. *ἐτετρώμην*.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρ. *ἔτρεχον*, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος με ἐνεργ. σημασίαν) *δραμοῦμαι*, ἰο. β' *ἔδραμον*, παρ. *δέδραμῃκα*, ὑπερσ. *ἐδέδραμήκειν*. Βλ. καὶ *Θέω*.

Τυγχάνω (=ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω, θ. τυγχ-, τυχ-, ἔξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β' τυχε-), παρ. *ἐτύχανον*, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) *τεύξομαι* (=θά ἐπιτύχω), ἰο. β' *ἔτυχον*, παρ. *τετύχηκα*.

Τύπτω (=κτυπῶ, θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρ. *ἔτυπτον*, μέλλ. *τυπήσω*, (ἰο. *ἐλάιασα* ἢ *ἔπαισα* ἢ *πληγὰς ἔδωκα*, παρ. *πέπληγα* ἢ *πληγὰς δέδωκα*).—*Τύπτομαι* (ἢ *πληγὰς λαμβάνω*, παρ. *πληγὰς ἐλάμβανον*, παθ. μέλλ. *πληγὰς λήψομαι*, παθ. ἰο. *πληγὰς ἔλαβον*), παρ. *τέτυμμαι* (ἢ *πέπληγμαι* ἢ *πληγὰς εἴληφα*). Βλ. καὶ *Παίω*, *Παιάσω*, *Πλήτιω*.

Ὑπι-σχνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν,=ὑπόσχομαι, θ. σχ-, σχε-, σχ-, ἔξ οὗ ἰσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἰσχνε-, § 254, 3 γ'), παρ. *ὑπισχνόμην*, μέσ. μέλλ. *ὑποσχέσομαι*, μέσ. ἰο. β' *ὑπεσχόμην*, (ὑποτ. *ὑπόσχωμαι*, ἐνκτ. *ὑποσχοίμην*, *ὑπόσχοιο* κτ.), παρ. *ὑπέσχημαι*, ὑπερσ. *ὑπεσχίμην*.

Φέρω (θ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρ. *ἔφερον*, μέλλ. *οἴσω*, ἰο. *ἀ' (ἄσιγμος) ἤνεργα* καὶ β' *ἤνεργον*, παρ. *ἐνήροχα*,

ὑπερσ. ἐνηνόχειν.—Φέρομαι, παρσ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἶσομαι, μέσ. ἄορ. (ἄσιγμος) ἠνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἠνέχθην, παρσ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (=τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος, θ. φευγ-, φυγ-), παρσ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (μὲ ἐνερογτ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἄορ. β' ἔφυγον, παρσ. πέφευγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (=προφθάνω, προλαμβάνω, θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρσ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνερογ. σημασίαν) φθλήσομαι, ἄορ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρσ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116 (§ 220).

Φύω. Βλ. σελ. 138 (§ 252).

Χαίρω (=χαίρομαι, θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαρ-, § 216, 2, χαρε-), παρσ. ἔχαιρον, μέλλ. χαίρήσω, ἄορ. β' ἐχάρην (§ 252), παρσ. γέγηθα.

Χαλάω -ῶ. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χράω -ῶ (=χρησιμοδοτῶ, θ. χρη-, χρσ-), ἄορ. ἐχρησα.—Χρῶμαι (=ἔρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἄορ. ἐχρησάμην, παθ. ἄορ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (=μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

᾽Ωθέω -ῶ (=σπρώχνω, θ. φωθ-, ῶθ-, ὠθε-), παρσ. ἐώθουν, μέλλ. ὄσω, ἄορ. ἔωσα.—᾽Ωθοῦμαι, παρσ. ἐωθούμην, μέσος μέλλων ὄσομαι, μέσ. ἄορ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐώσθην, παρσ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

᾽Ωνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν,=ἀγοράζω, θ. φωνε-, ὄνε-, πρια-), παρσ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἄορ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (=ἠγόρασα), παθ. ἄορ. ἐωνήθην, παρσ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- Ἄκατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2, ὅελ. 146, § 257 κ. ἔ.
- Ἄναδιπλασιασμός (ρημάτων), σελ. 92, § 186 — ἀνώμαλος, σελ. 95, § 189—ἀττικός, σελ. 95, § 190—ἐνεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.
- Ἀνάπτυξις συμφώνου, σελ. 20 § 34.
- Ἄνομοίωσις συμφώνου, σελ. 23, § 37,7—συλλαβῆς, σελ. 19, § 33, 7.
- Ἄντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.
- Ἄντιμεταχώρησις, σελ. 17, § 32, 4.
- Ἄντωνυμῖαι, σελ. 73, § 147 κ. ἔ.
- Ἄνώμαλα ἐπίθετα, σελ. 64, § 131 — παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ. ἔ.
- Ἄνώμαλα οὐσιαστικά, σελ. 50, § 104.
- Ἄνώμαλα ῥήματα, σελ. 142, § 254 κ. ἔ. (Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων, σελ. 167 κ. ἔ.).
- Ἄοριστοι δεῦτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 132, § 252.
- Ἀπαρέμφατον, σελ. 88, § 178.
- Ἀποβολή φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1—συμφώνου σελ. 18, § 33 κ. ἔ.
- Ἀποθετικά ῥήματα, σελ. 145, § 256.
- Ἄρθρον, σελ. 26, § 42.
- Ἀριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ. ἔ.
- Ἀριθμοὶ ὀνομάτων, σελ. 26, § 41, 2—ῥημάτων, σελ. 88, § 177.
- Ἄτονοι λέξεις, σελ. 12, § 18.
- Ἄττικὸκλιτα οὐσιαστικά, σελ. 33, § 59—ἐπίθετα, σελ. 58, § 117.
- Αὔησις ὁμαλή, σελ. 91, § 185 κ. ἔ.—ἀνώμαλος, σελ. 93, § 188.
- Ἄφομοίωσις φωνήεντος, σελ. 17, § 32,3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3 καὶ 6, γ'.
- Ἄφωνα, σελ. 6, § 3, 1.
- Ἄφωνόκλητα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ. ἔ.—ῥήματα, σελ. 108, 210 κ. ἔ.
- Γένος, σελ. 25, § 41, 1—σελ. 27, § 45, σελ. 54, 106 κ. ἔ.
- Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ. ἔ.
- Δεῦτεροι χρόνοι ῥημάτων, σελ. 116 § 221 κ. ἔ.
- Διάθεσις ῥήματος, σελ. 86, § 171.
- Δίγαμμα, σελ. 5 § 1, Σημ.
- Διπλόδεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
- Δίφθογγοι, σελ. 7, § 6.
- Δυϊκὸς ἀριθμὸς, σελ. 26, § 41, 2—ὀνομάτων, σελ. 50, § 103—ῥημάτων, σελ. 106, § 209.
- Ἐγκλίσεις ῥήματος, σελ. 88, § 175.
- Ἐγκλίσις τόνου, σελ. 12, § 19.
- Ἐγκλιτικά λέξεις, σελ. 12, § 20.
- Εἶμι (βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ. ἔ.
- Ἐκδιψις, σελ. 16 § 28.
- Ἐκτασις φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
- Ἐνρινα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
- Ἐνρινόκλητα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ. ἔ.—ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ. ἔ.
- Ἐπίθετα, σελ. 54, § 105 κ. ἔ.—παρά-

- γωγα, σελ. 154, § 271 κ.έ.—παραθετικά, σελ. 67, § 136 κ.έ.
 Ἐπιρρήματα, σελ. 146, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 — παράγωγα, σελ. 157, § 274 — παραθετικά, σελ. 72 § 146.
 Ἐπιφωνήματα, σελ. 147, § 261.
 Ἐτυμολογικόν, σελ. 148, § 262 κ.έ.
 Εὐφωνικά σύμφωνα, σελ. 16, § 31.
 Ἠμίφωνα, σελ. 6, § 3, 2.
 Ἠμιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
 Θέμα (λέξεως ἐν γένει) σελ. 24, § 39, 1—ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 35, § 64,2 καὶ σελ. 128, § 240—ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 89, § 181.
 Καταληκτικά τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
 Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει) σελ. 24, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 29, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 32, § 54, τριτοκλίτων σελ. 37, § 71, ῥημάτων, σελ. 98, σελ. 37, § 194, κ.έ.
 Κλίσις, σελ. 24, § 38, 1 καὶ σελ. 25, § 41, 3 πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 31, § 53 κ.έ., τρίτη σελ. 34, § 61 κ.έ.
 Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38,2.
 Κράσις, σελ. 15, § 26.
 Ληκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 18, § 33, 1.
 Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38,—ἄκλιτα, σελ. 146, § 257 κ.έ.—κλιτὰ, σελ. 24, § 38 κ.έ.
 Μετάθεσις φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 2—συμφώνου, σελ. 20, § 35.
 Μετοχή, σελ. 89, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.έ.
 Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64,1.
 Οὐσιαστικά, σελ. 26, § 43 κ.έ.—παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.έ.
 Παραγωγή, σελ. 148, § 252 κ.έ.
 Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.έ.—ἐπιρρήματα, σελ. 72, § 146.
 Παρασύνδετα, σελ. 164, § 285.
 Παρεπόμενα, ὀνόματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ.—ῥήματος, σελ. 86 § 170.
 Πνεύματα, σελ. 9, § 12 κ.έ.
 Προθέσεις, σελ. 146, § 258 κ.έ.—ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 161, § 280,2.
 Πρόσφωια, σελ. 104, § 198, 2.
 Πρόσωπα (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148—ῥήματος, σελ. 88, § 176.
 Πτώσεις, σελ. 24, § 40.
 Ῥῆμα, σελ. 86, § 169 κ.έ.
 Ῥήματα ἀποθετικά, σελ. 145, § 256 —βαρύτονα, σελ. 97, § 193, 1 καὶ § 194, κ.έ.—περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 97, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.έ.—ἐνρινόληκτα, ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 112, § 216 κ.έ.—εἰς -μι, σελ. 128, § 237, κ.έ.—κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.έ.—παράγωγα, σελ. 149, § 265 κ.έ.
 Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.
 Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 92 κ.έ.
 Συγκοπή φωνήεντος, σελ. 17, § 32,1.
 Συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, σελ. 45, § 89.
 Συζυγία ῥημάτων, σελ. 86, § 172—τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ.—τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193, κ.έ.

- Συλλαβή, σελ. 8, § 8—συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.
 Συμπνευματισμός, σελ. 21, § 37, 1.
 Σύμφωνα, σελ. 6, § 3 κ. έ.
 Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ. έ.—ρήματα, σελ. 108, § 210 κ. έ.
 Συνοίσεις, σελ. 14, § 24.
 Σύνδεσμοι, σελ. 147, § 260.
 Συνηρημένα ὀνόματα, σελ. 30, § 51, σελ. 33, § 57—ρήματα, σελ. 119, § 226 κ. έ.
 Σύνδεσις, σελ. 148, § 262, σελ. 158, § 275 κ. έ.
 Σύνδετα, σελ. 148, § 262, 3, σελ. 158, § 275 κ. έ.—νόθα, σελ. 164, § 285—συνθέτων σημασία, σελ. 165, § 289—συνθέτων τονισμός, σελ. 164, § 287 κ. έ.
 Υποστολή φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
- Τονισμός, τόνοι, σελ. 10, § 14 κ. έ.—τονισμός συνθέτων, σελ. 164, § 287 κ. έ.
 Ὑγρά σύμφωνα, σελ. 6 § 5.
 Ὑγράληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ. έ.
 Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ. έ.
 Φωνή, ρήματος, σελ. 86, § 173.
 Φωνήεντα, σελ. 5, § 2—θεματικά, 104, § 201—έγκλιτικά, σελ. 106, § 208.
 Φωνηεντόληκτα, τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 καὶ § 67 κ. έ.—ρήματα σελ. 90, § 183, σελ. 119, § 226 κ. έ.
 Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2—ρηματικός, χρονικός, σελ. 90, § 182, σελ. 104, § 198 κ. έ.
 Χρόνοι ρήματος, σελ. 87, § 174.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	49	στίχ	13	ἀντὶ	Ἴησ-	γράφε	Ἴησ-
»	85	»	6	»	τέσσαρα	»	τέτταρα
»	107	»	8	»	ἐλύσετον	»	ἐλύετον
»	124	»	18	»	ἦ δέει	»	δέη (ἦ δέει)
»	157	»	25	»	Μεγαράδε	»	Μεγαράδε

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΛΕΞΙΑ
 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩ. ΓΚΟΥΦΑ
 Ὁδὸς Περικλέους 25 - Τηλ. 21.582
 Ὁδὸς Πυθέου 88 - Τηλ. 90.563

[Faint handwritten text, possibly a signature or initials]